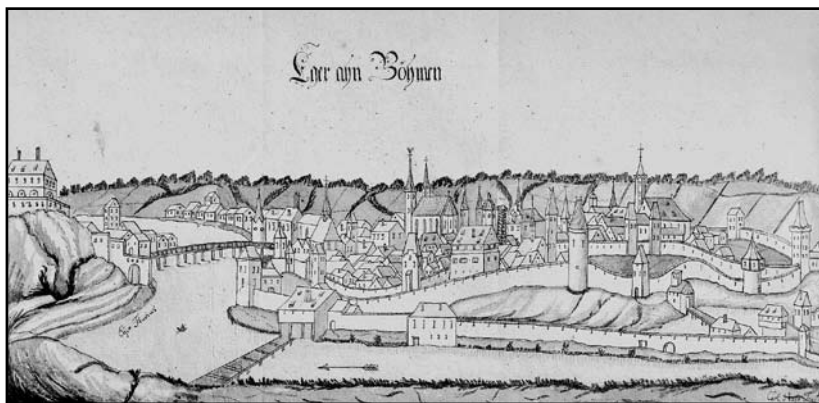

ROČENKA

STÁTNÍHO
OBLASTNÍHO
ARCHIVU
V PLZNI
2007

ROČENKA

STÁTNÍHO
OBLASTNÍHO
ARCHIVU
V PLZNI
2007

© Státní oblastní archiv v Plzni 2008
ISBN 978-80-254-2062-1
ISSN 1214-4355

Obsah

Zpráva o činnosti SOA Plzeň za rok 2007	5
Činnost státních okresních archivů v roce 2007	12
Vybrané ekonomické ukazatele Státního oblastního archivu v Plzni za rok 2007	36
Přehled množství a zpracovanosti archivních fondů ve Státním oblastním archivu v Plzni k 31. 12. 2007	41
Přehled archivních pomůcek zanesených do evidence NAD v roce 2007	42
Bibliografie archivářů Státního oblastního archivu v Plzni za rok 2007	61

Zprávy a informace

Nová listina Václava IV. v SOkA Tachov <i>Jan EDL</i>	69
Pořádání spisů fondu AM Domažlice <i>Tomáš FENCL</i>	73
Soupis erbovních listin SOA v Plzni <i>Jakub MÍRKA</i>	81
Prameny k dějinám slezské šlechty v SOA Plzeň. Zpráva o vzniku archivní pomůcky Repertorium slezské šlechty <i>Marie MAREŠOVÁ</i>	86
Inventarizace archivních souborů německých škol v SOkA Tachov <i>Markéta NOVOTNÁ</i>	90
Archiválie podnikatelských subjektů v SOA Plzeň <i>Eva WASKOVÁ</i>	95
Chemická továrna v Kaznějově – historie, vývoj a pořádání příslušných fondů <i>Petr JIRÁK</i>	105
Konzervátorská praxe ve Státním okresním archivu Domažlice <i>Jiřina VASIOVÁ</i>	112
Karel Němec, archivář a muzejník Horažďovicka <i>Lenka SÝKOROVÁ</i>	115

Konstantinovy Lázně – písemnosti jediného lázeňského města na okrese Tachov	
<i>Miroslav VETRÁK</i>	120
Lázně Letiny	
<i>Markéta JÁROVÁ</i>	124
Příběh kraslické mumie	
<i>Milada ČERMÁKOVÁ</i>	132
Svátky a oslavy za socialismu	
<i>Michael PEŠTÁK</i>	137
Adresář Státního oblastního archivu v Plzni	141

Na titulní straně: Celkový pohled na město Cheb od severozápadu. Karel Huss, kol. r. 1805. SOkA Cheb

Zpráva o činnosti SOA Plzeň za rok 2007

Během roku 2007 se úsilí Státního oblastního archivu v Plzni zaměřilo mimo plnění běžných úkolů na zprovoznění další části centrálního depozitáře v Klášteře u Nepomuku. Křídlo A2, ve kterém se nacházejí depozitní prostory pro archiválie převezené v roce 2006 ze zrušené pobočky Žlutice a depozitářů v Trnové (SOA) a Jáchymově (SOKA Karlovy Vary), se po nástupu nově přijatých pracovníků stalo plnohodnotným archivním pracovištěm. Nová badatelna umožňuje veřejnosti studium zde umístěných fondů stejně jako (po předchozím objednání) archiválií pobočky v Klatovech, jejíž badatelna byla vzhledem k bezpečnostním rizikům uzavřena a jejíž přestěhování do Kláštera u Nepomuku je otázkou příštích dvou let v závislosti na postupu dalších oprav. Během roku 2007 bylo zrekonstruováno 5. podlaží v křídle A1 a zahájeny rekonstrukční práce na 4. podlaží. Do nově opravených prostor byly umístěny mj. archiválie státních původců předané Archivem města Plzně, které převzal do péče SOKA Plzeň-jih, dále velké přírůstky archiválií průmyslových podniků převzaté ze zrušených podnikových archivů a konečně části fondů hospodářských organizací podléhajících bývalému západočeskému KNV, které měl SOA dosud uloženy v SOKA Plasy (ČSAD Plzeň, Silnice Plzeň a další). Celkem byl do nově zrekonstruovaných prostor zatím umístěn cca 1 bkm archiválií SOA Plzeň a cca 500 bm archiválií převzatých od Archivu města Plzně. S archivním objektem v Klášteře se mohli zaměstnanci z jiných pracovišť seznámit při exkurzi uskutečněné 18. 5. 2007, v jejímž rámci byla díky vstřícnosti obecního úřadu uskutečněna i prohlídka omezeně přístupného zámku Zelená Hora.

Velký krok kupředu učinil i počítačový systém SOANET. V první polovině roku byla jednotlivými archivy velmi operativně naplněna databáze správního vývoje obcí (modul Obce) jako nutný předstupeň ke zprovoznění modulu Matriky. Od června začalo naplňování databáze matrik. Cílem tohoto rozsáhlého projektu je digitalizovat všechny matriční knihy, které představují badatelsky velmi frekventované archiválie a současně jedny z historicky nejceněnějších dokumentů SOA, zpřístupnit je v digitální formě a minimalizovat tak další fyzickou manipulaci s nimi. Program vyvinutý firmou NETPRO ve spolupráci se SOA Plzeň umožní badatelům vyhledávat digitalizované

záznamy v matričních knihách podle farností, obcí a let; připojený popis knihy uvádí současně řadu dalších informací. Systém SOANET byl představen na prezentační akci v Klenčí pod Čerchovem a na 12. konferenci archivářů ČR v Děčíně (obojí v květnu 2007) a na konferenci „Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě“ v Národním archivu v Praze v prosinci 2007. Dokladem jeho úspěšnosti je skutečnost, že mimo SOA Plzeň jej zavádí i Moravský zemský archiv v Brně a SOA Praha. Další nově zaváděnou aplikací tohoto systému je moderní kamerový systém s možností záznamu, instalovaný ve všech badatelnách.

Výsledky pořádacích a inventarizačních prací jsou také velmi uspokojivé. Celkový soupis nově zpřístupněných fondů, resp. pomůcek zavedených do evidence, je možné nalézt za zprávami o činnosti archivů, metráž inventarizovaných archiválií pak lze vyčíst ze samostatné tabulky – čistá metráž v loňském roce definitivně inventarizovaných archiválií (tedy s archivními pomůckami v tomtéž roce schválenými) činí 307,82 bm; při započtení v dřívějších letech inventarizovaných fondů, které však byly teprve po schválení jejich pomůcek v roce 2007 evidenčně přeřazeny mezi inventarizované, vzrůstá toto číslo až na 518,08 bm. Pozitivní je, že mimo drobnější fondy škol, archivů obcí a místních národních výborů přistupují archivy k pořádání a inventarizaci fondů větších národních výborů všech stupňů od městských přes okresní až po krajské, jejichž zpracování je sice časově náročné a není záležitostí jednoho roku, ve výsledku ale bude znamenat podstatný posun ve zpracovanosti archiválií celého SOA. V zájmu sjednocení přístupů při inventarizaci fondů národních výborů se v SOkA Plasy uskutečnil 22. 3. 2007 celoarchivní seminář k tomuto tématu. Při inventarizaci je stále více využíván program JANUS, pokračovalo i naplňování knihovní databáze programu Clavius. Internetové stránky archivu nově umožňují zájemcům přístup ke zhruba tisícovce archivních pomůcek, které v uplynulých letech vznikly v elektronické podobě a byly nyní upraveny pro prohlížení pomocí dálkového přístupu.

Nepříjemnou skutečností byla pro archiv nařízená redukce počtu pracovních míst ve veřejné správě o 12 %. Původně předpokládaný úbytek 15 tabulkových míst se nakonec podařilo zmírnit na 7 s tím, že 8 míst bylo převedeno na digitalizační práce; podrobnější údaje uvádíme v samostatném přehledu personálních změn. Opatření však znamenají komplikace v zajišťování provozních záležitostí archivů, kdy je nutno úklid

řešit pomocí částečných úvazků a OOV a údržba archivních budov zůstala na bedrech menšího počtu technických pracovníků. Již existující digitalizační pracoviště v Plzni, zaměřené na digitalizaci matrik, bylo rozšířeno; pro rok 2008 bude vytvořeno druhé digitalizační pracoviště v Chebu, které bude zaměřeno na digitalizaci kronik.

Z celostátních výzkumných akcí se všechny archivy zhostily úkolu zmapování výskytu dokumentů vzniklých z činnosti bezpečnostních složek v období komunistické totalitní moci ve svých fondech, stejně jako pokračování tzv. „Akce K“ (akce Kulak – nucené vystěhování zemědělců v 50. letech 20. stol.) pro Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

Západočeští archiváři nezaostali ani v prezentaci výsledků své práce. Přehled bibliografie uvádí jako obvykle souhrn jejich publikačních aktivit. Mimo drobnějších článků a studií upozorňujeme na další svazek populární řady komentovaných historických pohlednic, tentokrát věnovaný Zbirožsku, jehož spoluautorkou se stala ředitelka rokycanského archivu Hana Hrachová. Z pera západočeských archivářů pochází několik drobnějších monografií věnovaných jednotlivým obcím u příležitosti jejich výročí (Markéta Novotná – Kočov, Kokašice; Eva a Vladimír Vlasákové – Lomnice, Těšovice, Vintřívov) nebo význačným stavbám (Marie Bretlová – Kostel sv. Anny na Vršíčku 1507-2007). Kromě příspěvků do periodicky vycházejících sborníků přispěli zaměstnanci SOA i do sborníku „Nardi aristae“ vydaného k 70. narozeninám emeritního plzeňského městského archiváře Ivana Martinovského. K výměně zkušeností a seznámení se zpracovávánými fondy posloužil již tradičně seminář západočeských archivářů, konaný tentokrát ve dnech 5. - 7. 11. 2007 ve Františkových Lázních. Zaznělo na něm 24 příspěvků, jejichž výběr tvoří podstatnou část autorské části ročenky.

Předarchivní péče a zpracování archiválií

V uplynulém období byly průběžně zajišťovány všechny úkoly úseku předarchivní péče, především výběr archiválií ve skartačním i mimoskartačním řízení, včetně přebírání archiválií. Podle požadavků původců byly poskytovány konzultace k této problematice. Pracovníci 1. oddělení SOA provedli celkem 198 skartačních řízení (z toho 39 u subjektů z oblasti veřejné správy a 159 z nestátní sféry), výběr archiválií mimo skartační řízení byl proveden ve 22 případech. Bylo realizováno 8 připomín-

kových řízení k návrhům spisových norem. S likvidujícími se subjekty bylo v souladu s § 93 archivního zákona projednáváno zabezpečení dokumentů a archiválií vzniklých z jejich činnosti. Byly provedeny dvě státní kontroly spisové služby, a to u Krajského úřadu v Plzni a v Karlových Varech. Dalších 7 skartačních řízení bez odborné archivní prohlídky vyřídilo 5. oddělení SOA.

Systematicky bylo pokračováno v přebírání uzavřených archivních fondů dosud uložených mimo archiv. Po ukončení příslušných jednání se podařilo zrealizovat převzetí všech fondů vzniklých v období do privatizace z bývalého podnikového archivu a. s. Karlovarský porcelán ve Staré Roli, ze Západočeských uhelných dolů Zbůch a Západočeské plynárenské v Plzni. Největší přírůstky představoval soubor archiválií ze ZUD Zbůch o rozsahu 178 bm a teritoriálně příslušná část sbírky druhopisů matrik Českobudějovické diecéze delimitovaná ze SOA Třeboň (113,36 bm). Celkem převzalo 1. oddělení SOA 70 přírůstků o rozsahu 503,31 bm, z toho 53 přírůstků tvořily archiválie z činnosti průmyslových podniků, 14 pocházelo od původců z veřejné správy a 3 tvořily osobní pozůstalosti. 5. oddělení zaznamenalo 6 drobných přírůstků o rozsahu 0,17 bm.

Činnost na pracovišti v Klášteře u Nepomuku souvisela jednak se zapracováváním nových pracovníků, dále pak i s postupným zprovoznováním objektu v návaznosti na dokončování stavebních úprav. V této souvislosti byla provedena fyzická kontrola archivních fondů přestěhovaných ze zrušené žlutické pobočky a z depozitáře v Trnové, byla doplněna a zpřesněna jejich evidence NAD, spisy o fondech a lokace.

Výsledky dosažené při pořádání a inventarizaci archiválií lze hodnotit pozitivně. Byly dokončeny léta rozpracované fondy (mj. Výzkumný ústav balneologický Mariánské Lázně, který zpracovala E. Wasková), dále fondy okupačních úředních zastupitelství Cheb a Karlovy Vary (K. Řeháček) a SČSP – západočeský krajský výbor Plzeň (M. Peštlák). Dokončeny, avšak s pomůckou zapsanou do evidence až v r. 2008, byly fondy Úřední zastupitelství Stříbro, Státní zastupitelství (říšské) Cheb, pobočka Kašperské Hory (K. Řeháček), Národní fronta – krajský výbor Plzeň (M. Peštlák) a fondy chemických závodů v Kaznějově Jodasta, Lachema a Aktiva (P. Jiráček). Bylo započato se zpracováváním velkých kmenových fondů archivu (mj. ZKNV Plzeň, včetně rozsáhlé přípravy, vyhodnocení stávajících pomůcek, stanovení pracovních postupů při využití pro-

gramu JANUS i sestavení pracovního týmu – M. Eisenhammer, G. Hartmannová, J. Koželuhová). J. Jelen značně pokročil při zpracovávání rozsáhlých justičních fondů (Mimořádný lidový soud Plzeň, Krajský soud Plzeň, I). Celkem bylo v 1. oddělení SOA za uplynulý rok inventarizováno 28,44 bm archivního materiálu definitivně a 183,61 bm průběžně. K tomu bylo průběžně inventarizováno zavedením do databáze 452 svazků matrik v rámci naplňování SOANETového modulu Matriky. Nelze opominout práci, kterou při vývoji a zkušebním provozu této aplikace stejně jako při koordinaci naplňování a konzultaci problémů s jednotlivými okresy při naplňování souvisejícího místopisného rejstříku (modul Obce) odvedli pracovníci 1. oddělení K. Řeháček a P. Kolář; druhý ze jmenovaných pak aktivně působil i při prezentacích v Klenčí pod Čerchovem a Národním archivu v Praze.

5. oddělení SOA pod vedením L. Váňové zinventarizovalo během roku 2007 63,13 bm archivního materiálu, z toho 8,91 bm definitivně (s archivní pomůckou schválenou v r. 2007 – fondy šlechtických velkostatků Vs Horní Chodov, Vs Krásná Lípa, Vs Údrč, Vs Žitná, šlechtických rodinných archivů Rd Valentů, Rd Appeltauerů), další rozsáhlejší fondy zůstaly rozpracovány (Vs Defurovy Lažany, Vs Prohořský Hrádek, Vs Žinkovy, Vs Zelená Hora, Rd Auerspergů, Rd Coudenhove).

Do evidence 1. i 5. oddělení byly zaznamenány všechny změny související se změnami stupně zpracovanosti archiválií, stejně jako veškeré přírůstky a úbytky, byly připraveny a zrealizovány potřebné delimitace archiválií, související především se scelováním fondů.

Podle požadavků badatelny SOA byly poskytovány požadované informace z fondů ve správě obou oddělení.

Organizačně bylo zajištěno odborné setkání západočeských archivářů ve Františkových Lázních, pro které pracovníci 1. a 5. oddělení připravili příspěvky zaměřené k problematice zpracovávané v rámci svých pracovních náplní (celkem 8 – po čtyřech z 1. a z 5. oddělení). Připravena a zrealizována byla exkurze pracovníků celého archivu na nové pracoviště v Klášteře u Nepomuku spojená s návštěvou zámku Zelená Hora.

Pracovníci 1. oddělení se podíleli na práci poradního orgánu ředitele SOA pro archivní teorii a praxi, spolupracovali při posuzování předkládaných archivních pomůcek, tvorbě archivních pomůcek v programu JANUS, aktivně se podíleli na přípravě a realizaci semináře k pořádání fondů národních výborů

všech stupňů a na přípravě interních směrnic k odborné problematice.

Nezmíněny pak nemohou zůstat ani veškeré aktivity pracovníků obou oddělení související se zajištěním potřebných pomocných a stěhovacích prací na pracovišti v Klášteře.

Evidence a ochrana archiválií

Základní evidence NAD vedená u SOA Plzeň obsahovala ke konci roku záznamy o 1349 archivních souborech (z toho 914 souborů ve správě 1. odd., 222 souborů ve správě pracoviště 5. odd. v Klatovech; mezi 1. a 5. odd. se navíc dělí 213 souborů zrušeného pracoviště ve Žluticích umístěných na pracovišti Klášter u Nepomuka). Během roku bylo v návaznosti na příjem přírůstků, zpracování archivních souborů a delimitace mezi archivy založeno 60 nových evidenčních listů NAD a 1 byl zrušen. SOA dále vedl 9 evidenčních listů pro archiválie umístěné mimo archiv. Do evidence archivních pomůcek přibylo 47 nových, 4 byly zrušeny a v evidenci se jich tak ke konci roku nacházelo 437. V druhotně vedené krajské evidenci je zaneseno 3429 záznamů o archivních pomůckách vlastního SOA Plzeň, státních okresních archivů, Archivu města Plzně a dalších institucí. 5. oddělení SOA spolupracovalo při identifikaci zadržených archiválií zasílaných průběžně dr. Bořivojem Indrou. O podílu oddělení na projektu soupisu erbovních listin informuje příspěvek J. Mírky v autorské části ročenky.

Fotografické a digitalizační práce byly během uplynulého roku zaměřeny na Sbírku matrik západních Čech a na listiny z vlastních fondů i fondů státních okresních archivů. Fotografická dílna SOA Plzeň pořídila 17 897 políček bezpečnostního mikrofilmu, 68 493 kusů bezpečnostních negativů a 245 975 záběrů digitálních kopií archiválií. Pro studijní účely bylo zhotoveno dalších 5716 kopií.

V průběhu roku vzniklo v Plzni digitalizační pracoviště, zabývající se digitalizací listin a matričních knih. Digitální kopie listin jsou předkládány badatelům jednotlivě, s vytvořením databáze se počítá až v průběhu následujících let. Digitální kopie matrik jsou součástí vznikajícího systému e-badatelna – modul Obce, modul Matriky, kde bude badatelům i pracovníkům umožněno vyhledávání matričních záznamů, získávání informací o správním vývoji obcí v Plzeňském a Karlovarském kraji a kde budou rovněž podrobné popisy jednotlivých svazků matričních knih. Systém bude částečně uveden do provo-

zu v 1. čtvrtletí roku 2008 a bude přístupný ze všech pracovišť SOA Plzeň.

Pravidelná kontrola klimatu v depozitářích na pracovišti v Plzni potvrdila dlouhodobě známou skutečnost, že depozitáře jsou pro ukládání archiválií v zásadě zcela nevhodné a odchylky od stanovené normy jsou naměřeny v podstatě vždycky. V zimních měsících je v depozitářích podstatně chladněji, v letních měsících naopak podstatně tepleji. Vlhkost je vždy nižší než stanovuje norma.

Restaurátorská a konzervátorská dílna plzeňské centrály SOA během roku 2007 úplně zrestaurovala 281 kusů listin, 100 kusů pečetí a zhotovila 10 schránek na pečetí. Dále zrestaurovala 181 folií pergamenových knih, 81 samostatných papírových folií a 5 matričních knih včetně vazeb. Všechny listiny byly uloženy do nových alkalických krabic v klimatizovaném depozitáři mimo budovu SOA v Plzni. Ke všem listinám byly vyhotoveny zabezpečovací mikrofilmy a studijní digitální snímky a restaurátorské zprávy. Předkládání originálů listin se nadále nepředpokládá.

Dále probíhala kontrola a průběžné restaurování nebo dezinfekce a čištění veškerého listinného fondu z pracovišť Žlutice (nyní Klášter) a Klatovy.

Využívání archiválií

V roce 2007 navštívilo badatelnu plzeňské centrály celkem 734 badatelů (z toho 233 cizinců) při 3120 badatelských návštěvách. Cestu do badatelny nepomuckého pracoviště našlo 79 badatelů při 145 návštěvách. Bylo provedeno 28 zápůjček a 41 výpůjček archivního materiálu. Pro úřední potřebu vzniklo 252 rešerší, na úřední žádost bylo vyhotoveno 193 matričních dokladů. Pro soukromé žadatele bylo vyhotoveno 949 rešerší z archiválií (z toho 663 genealogických výpisů a opisů), k tomu bylo vyřízeno 388 žádostí o kopie a zodpovězena řada jednoduchých neúčtovaných dotazů. Vyhotoveno bylo 8153 kopií v účtované ceně 71 263 Kč. Za rešerše pro soukromé účely bylo účtováno 106 922 Kč.

Knihovna SOA Plzeň se rozrostla o 610 přírůstků. V elektronické evidenci je systémem Clavius zaevidováno již celkem 8763 svazků knih a kompletů periodik a 3000 čísel periodik. 5. oddělení v roce 2007 elektronickou evidenci knihovny neprovádělo.

Řízení archivu, hospodářsko-správní agenda

Základní údaje o rozpočtu a hospodaření archivu jsou uvedeny v samostatných tabulkách. Vzhledem k probíhajícím rekon-

strukčním pracím objektu v Klášteře u Nepomuku byly všechny možné prostředky využity k uvedenému účelu. Obnova autoparku SOA zahrnovala nákup jednoho nového automobilu Škoda Octavia II pro centrálu SOA; jedna takto nahrazená starší Octavia byla převedena z centrály do SOKA Rokycany. Nákladní vůz Avia z nepomuckého pracoviště byl prodán; pro potřebu tohoto pracoviště nově slouží Škoda Felicia Combi převedená ze SOKA Karlovy Vary.

Činnost státních okresních archivů v roce 2007

*Státní okresní archiv Domažlice
se sídlem v Horšovském Týně*

V roce 2007 archiv provedl 38 skartačních a mimoskartačních řízení, při nichž bylo do archivu převzato 9,82 bm dokumentů od 33 původců. Převážná část převzatých dokumentů vznikla z činnosti městských úřadů a jejich právních předchůdců (v roce 2007 skartovaly MěÚ Domažlice, Horšovský Týn, Poběžovice, Kdyně, Holýšov), ostatní převzatý materiál tvoří písemnosti vzešlé z činnosti obecních úřadů a jejich právních předchůdců, základních a středních škol a dalších subjektů. Na základě smlouvy o úschově mezi Biskupstvím plzeňským a Státním oblastním archivem v Plzni byly v archivu uloženy pamětní knihy far v Trhanově a Klenčí pod Čerchovem.

O posouzení spisového a skartačního řádu požádal Městský úřad Horšovský Týn. Zabezpečení písemností bylo projednáváno s osmi zanikajícími společnostmi. V průběhu roku byly provedeny státní kontroly výkonu spisové služby u šesti obcí – dvou úřadů s rozšířenou působností (Domažlice a Horšovský Týn) a čtyř pověřených obecních úřadů (Holýšov, Kdyně, Poběžovice, Staňkov). Zjištěné nedostatky byly podle možnosti příslušnými úřady napraveny. Na požádání MěÚ Domažlice a MěÚ Poběžovice archiv uspořádal na uvedených úřadech dvě přednášky týkající se výkonu spisové služby.

V roce 2007 pokračovalo zpřístupňování archivních fondů, s jejichž inventarizací se začalo již v předešlých letech, a to AM Domažlice (zpracovatelé M. Bretlová a T. Fencl), ONV Domažlice (zpracovatelé M. Žáčková, L. Strádalová) a MNV do roku 1960 (zpracovatelka M. Svobodová).

Na začátku 90. let započaly pořádací a inventarizační práce na rozsáhlém fondu ONV Domažlice. První část dílčího inventáře byla posouzena, schválena a do evidence archivních pomů-

cek zařazena v roce 2005. Pořádání a inventarizace druhé části, tj. archivního materiálu z let 1960-1990, bylo postupně dokončováno v roce 2007. Během zimních měsíců na fondu pracovala M. Žáčková, která pořádací a inventarizační práce postupně předávala L. Strádalové. Během roku bylo uspořádáno ještě 97 bm dokumentů, které představovala z největší části stavební dokumentace. Na jejím pořádání se v konečné fázi podíleli téměř všichni archiváři. Podstatnou část pořádacích prací zabralo dořazování písemností. Ke konci roku byl téměř dohotoven inventář, jenž bude ještě doplněn o rejstřík, umožňující vyhledávání v realizačních spisech, a celý inventář bude ještě podroben grafické a jazykové úpravě tak, aby v roce 2008 mohl být koncept archivní pomůcky předán k posouzení poradnímu orgánu ředitele SOA pro archivní teorii a praxi. Dílčí inventář by měl badatelské veřejnosti zpřístupnit cca 377 bm archivního materiálu.

Druhým poměrně rozsáhlým a paleograficky a jazykově náročným fondem, jehož inventarizace v SOkA Domažlice probíhala v roce 2007, je archivní soubor Archiv města Domažlice. Zpracovatelka M. Bretlová inventarizovala spisy z let 1820-1850, T. Fencl pořádal účetní materiál do roku 1850.

Archivářka Miloslava Svobodová po dokončení inventarizace stavební dokumentace fondu ONV Domažlice pokračovala ve zpřístupňování fondů MNV do roku 1960. Drobné fondy MNV se ukázaly také vhodné k tomu, aby jejich inventáře byly zpracovávány v programu Janus.

Vzhledem k rozpracovanosti rozsáhlých fondů nebyly během roku 2007 vyhotoveny žádné čistopisy archivních pomůcek a ani nebyly odevzdány koncepty archivních pomůcek k posouzení poradnímu orgánu ředitele SOA pro archivní teorii a praxi. Navzdory dlouhodobé nepřítomnosti finanční referentky, jejíž práci museli archiváři navíc ke svým vlastním úkolům zastat, bylo v roce 2007 v SOkA Domažlice průběžně inventarizováno 140,96 bm archivního materiálu.

V roce 2007 bylo v archivu evidováno 458 badatelských návštěv 152 badatelů (z toho 9 cizinců). Nejčastěji požadovanými materiály byly již tradičně obecní a školní kroniky, sčítací operáty a stavební a projektové dokumentace. Dále byl největší zájem o nahlížení do písemností fondů archivů měst, obcí, škol; k badatelsky často využívaným archivním souborům patří fondy ONV Domažlice, ONV Horšovský Týn a Okresní úřad Domažlice z let 1850-1945.

Zapůjčeno bylo 40 evidenčních jednotek originálů archivního materiálu státním orgánům a orgánům územní samosprávy, nejčastěji Pozemkovému úřadu v Domažlicích a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v Domažlicích.

Celkem bylo vypracováno 300 rešerší (156 pro úřední potřebu a 144 pro soukromé žadatele). Na žádosti státních orgánů byly pořizovány výpisy a opisy písemností potřebných k prověřování vlastnických vztahů. Časté bylo vyhledávání podkladů pro důchodové řízení a pro potvrzení o státním občanství.

Do elektronické evidence Clavius bylo v roce 2007 zapsáno 1153 titulů knih archivní knihovny.

V roce 2007 se pracovníci archivu zúčastnili školení a seminářů pořádaných Státním oblastním archivem v Plzni (školení práce s moduly SOANETu, semináře k pořádání archivních fondů NV, setkání archivářů ve Františkových Lázních). Na přelomu ledna a února se L. Strádalová, J. Faistová a T. Fencel zúčastnili školení práce na PC ve školícím středisku v Benešově.

Konzervátorky během roku konzultovaly s odborníky oddělení péče o fyzický stav archiválií Národního archivu v Praze problematiku konzervace a restaurace degradovaných pergaménových listin a technické zajištění procesu odkyselování archivního materiálu.

J. Vasiová prohloubila svoje odborné znalosti na semináři knihvazačů v Brandýse nad Labem.

M. Bretlová byla za SOKA Domažlice zadavatelkou dat do elektronického rejstříku obcí, dále spolupracovala na tvorbě webových stránek SOA v Plzni, na nichž se podílela překladem textů do německého jazyka.

V jarních měsících navštívila konzervační dílnu konzervátorka ze Státního okresního archivu Pelhřimov, aby se zde seznámila s aplikací studené laminace na aktový papír. Z horšovskotýnských konzervátorek se J. Řičicová aktivně zúčastnila archivní knihvazačské soutěže zhotovením umělecké vazby na dané téma. J. Vasiová přednesla příspěvek ke konzervaci a restauraci knih na semináři knihovníků v Chebu nazvaný „Konzervátorská praxe ve Státním okresním archivu Domažlice. Konkrétní příklady konzervace knižní vazby“. Se stejným tématem vystoupila i na setkání západočeských archivářů ve Františkových Lázních.

Pro žáky základních a středních škol bylo v archivu uspořádáno 7 exkurzí.

Prověrky fyzického stavu archivního fondu byly vykonávány průběžně během pořádání a inventarizace fondů a současně

s výběrem materiálu určeného pro konzervaci a restauraci ve zdejší dílně. V závislosti na výkyvech počasí dochází v některých depozitářích k překročení hodnot relativní vlhkosti a teploty, doporučených pro uložení archivních a knihovních materiálů podle ISO 11799. Po větší část roku se hodnoty relativní vlhkosti pohybují těsně kolem akceptovatelné hranice, teploty se až na výjimky v letních měsících daří udržovat v doporučeném rozhraní. Za účelem regulace relativní vlhkosti v rizikovějších depozitářích byl v roce 2007 zakoupen výkonný odvlhčovač s potenciální nastavitelností termoregulace.

Konzervační dílna pokračovala v restaurování a konzervaci vybraného ohroženého materiálu z archivních fondů SOKA Domažlice a z fondů SOA Plzeň. Z vlastních fondů se věnovala zejména ošetřování knih z fondů Archiv města Domažlice, Archiv města Kdyně a Archiv obce Chodská Lhota a systematické konzervaci aktového materiálu z uspořádané části archivního fondu Archiv města Domažlice. V rámci projektu „Konzervace listin do roku 1360“ Státního oblastního archivu v Plzni zdejší dílna ošetřila a nově uložila 52 kusů listin z fondů okresních archivů z let 1350-1360. Celkem zde bylo ošetřeno 57 listin a 48 pečetí, včetně uložení listin do krabic. Konzervačním zásahem prošlo v loňském roce 3804 listů a dvojlistů ručního papíru. Jednalo se o konzervaci aktového materiálu z fondu AM Domažlice a o konzervaci listů z rozešitých knižních vazeb. Dvě konzervátorky zvládly restauraci 13 historických vazeb včetně výroby škrobového papíru a výroby ochranných obalů na restaurované knihy. Jednalo se o knihy z následujících fondů: AM Domažlice, AM Kdyně, AO Chodská Lhota (SOKA Domažlice), AM Cheb (SOKA Cheb), AM Dobřany (SOKA Plzeň-jih), FÚ Drahoňův Újezd, FÚ Lhota pod Radčem, Děkanský úřad Rokycany (SOKA Rokycany), AM Jáchymov (SOKA Karlovy Vary), AM Horní Slavkov (SOKA Sokolov). Nadále probíhala též konzervace novodobého papíru pomocí tepelné laminace, kterou bylo zpracováno 381 listů (fond Okresní úřad Tachov). Restaurovány byly 4 ks stavebních plánů, opět včetně výroby ochranného obalu.

V roce 2007 došlo opakovaně (v únoru a červnu) k poškození střechy na objektu depozitáře v Horšově. Proto bylo přistoupeno k novému připevnění alukrytové střešní krytiny. V hlavní budově archivu v Horšovském Týně byl vstupní prostor a prostor schodiště opatřeny sanační omítkou. Na západní straně téže budovy byla v říjnu a listopadu provedena oprava fasády.

Během měsíce listopadu 2007 byly provedeny státní kontroly výkonu spisové služby u Města Aš, Města Plesná a Města Mariánské Lázně. Při kontrolách nebyly zjištěny žádné závažné nedostatky ve fungování spisové služby a vedení spisoven. Drobnější problémy se vyskytovaly u Města Aš, které využívá kancelářský systém Triáda. Potíže spočívaly především ve špatné proškolenosti uživatelů programu a v nejednotnosti zadávání jednotlivých položek. U téže kontrolované osoby nebyl důsledně dodržován spisový a skartační řád všemi organizačními složkami. U měst Plesná a Mariánské Lázně kontrola odhalila nedostatky ve vedení podacího deníku (Plesná) a náležitostech podacího razítka.

Pracovníci archivu provedli během roku 55 skartačních řízení, z toho 49 s odbornou archivní prohlídkou. Kromě toho bylo provedeno 25 prohlídek dokumentů mimo skartační řízení. Do archivu bylo přijato 91 přírůstků archiválií v celkovém rozsahu 86,80 bm. Proběhla tři připomínková řízení ke spisovým normám. Ve 12 případech bylo projednáno zabezpečení dokumentů a archiválií zanikajících původců.

V SOKA Cheb pokračovalo v kalendářním roce 2007 pořádání rozsáhlého fondu ONV Cheb (průběžně inventarizováno 46,20 bm). Těžiště činnosti však představovalo pořádání fondů místních národních výborů, které navazovalo na pořádání z roku 2006. Během roku 2007 bylo nově zinventarizováno (zatím bez schválené pomůcky) 19 fondů MNV (Drmoul, Horní Ves, Krásná, Krásné, Křižovatka, Lipová, Mnichov, Nový Kostel, Odrava, Ovesné Kladruby, Pastviny, Podhradí, Rájov, Studánka, Trstěnice, Tři Sekery, Valy, Verněřov, Vlkovice) a na dvou dalších (Velká Hleďsebe, Libá) se průběžně pracovalo; za rok 2007 tak bylo celkem zinventarizováno 110,86 bm archivního materiálu definitivně a 6,66 bm průběžně, z toho 71,32 bm archivního materiálu z fondů MNV. Vyhotoveny byly čistopisy schválených archivních pomůcek k již v roce 2006 inventarizovaným devíti fondům MNV, k fondu Landrát Aš a OV KSČ Cheb o celkovém rozsahu 103,36 bm. Z fondu Archiv města Cheb – části Magistrátní soud bylo zřejstříkováno 0,44 bm archiválií.

Průběžné záznamy měření teploty a vlhkosti v depozitářích nevykazovaly hodnoty vybočující z předepsaných norem. Konzervátorská dílna SOKA Domažlice zrestaurovala jednu knihu z fondu AM Cheb.

Badatelna archivu zaznamenala 356 návštěv 127 badatelů, z toho 30 cizinců. Pro žadatele bylo vyhotoveno 298 zpoplatněných kopií, za které bylo vyúčtováno 4722 Kč. Archiv zpracoval 176 rešerší (128 pro úřední potřebu a 48 pro soukromé žadatele). Do elektronické evidence knihovny bylo zapsáno 182 nových záznamů jednotlivých publikací a 109 ročníků periodik, dalších 491 vyhotovených záznamů pochází z revizí knih z výpůjček; celkem je v programu Clavius zaneseno již 32 292 záznamů knih a 8989 záznamů periodik.

Ředitel archivu K. Halla se podílel na výstavním projektu „Zkuste si to bez papíru“ – Marktredwitz. Mimo to přednesl pro Otto-Friedrich-Universität Bamberg tři přednášky (Die Reform des Konvents des Franziskanerordens von Eger und der Einzug der Observanten; Die Geschichte einer Reichstadt Eger; Die Stadtbücher der Stadt Eger). Dále spolupracoval na organizačním zajištění podzimního semináře západočeských archivářů ve Františkových Lázních, na kterém M. Bortelová přednesla úvodní příspěvek.

Státní okresní archiv Karlovy Vary

Během roku provedli pracovníci archivu dvě státní kontroly výkonu spisové služby, a to u Města Karlovy Vary (Magistrát města Karlovy Vary – 2 odbory) a Města Ostrov (Městský úřad Ostrov – 8 odborů). U obou kontrolovaných institucí byly objeveny jen drobné, odstranitelné nedostatky. Dále posoudili tři návrhy spisových řádů a plánů (Obecní úřad Smolné Pece, Základní škola Sadov, Městský úřad Ostrov). Projednání zabezpečení dokumentace a archiválií zanikajících původců bylo provedeno ve 13 případech. Metodická pomoc ve formě školení a konzultací byla poskytnuta Městskému úřadu Ostrov, Magistrátu města Karlovy Vary a dalším deseti institucím (mj. Obecní úřad Otročin, Finanční úřad Ostrov, Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Karlovy Vary, Nemocnice Karlovy Vary a další školská a zdravotnická zařízení). Celkem bylo provedeno 83 skartačních řízení ukončených protokolem, z toho 41 s odbornou archivní prohlídkou. Dalších 7 skartačních návrhů bylo vráceno k přepracování. Dále bylo provedeno 25 výběrů dokumentů mimo skartační řízení.

Inventarizační práce se dlouhodobě zaměřují na zpracování archivních fondů archivů měst a národních výborů na úrovni velkých MěNV. A. Mařík pokračoval ve zpracování fondu Archiv města Karlovy Vary – dokončil inventarizaci spisů

předmagistrátního období a začal s inventarizací spisů magistrátního období. P. Cais průběžně inventarizoval fondy Archiv města Jáchymov (knihy) a AM Krásné Údolí (spisový materiál). V roce 2007 dokončila J. Valachová inventarizaci fondu Městský národní výbor Ostrov a průběžně inventarizovala fond MěNV Nejdek, S. Pelcová průběžně inventarizovala fond MěNV Žlutice a P. Sofronová s M. Augustinem průběžně inventarizovali fond Městské divadlo Karlovy Vary. Celkem karlovarští archiváři zpracovali 116,40 bm archiválií; z toho 12,86 bm představuje definitivní inventarizace se schválenými archivními pomůckami, 79,86 bm průběžná inventarizace rozpracovaných fondů, zbytek pak delimitace a vnitřní skartace. Po odborném posouzení byly zpracovány čistopisy dvou archivních pomůcek – k fondu MěNV Ostrov a části fondu AM Karlovy Vary – Spisový materiál – registraturní pomůcky. Mimo to probíhaly pořádací práce zahrnující třídění, přebalování a dílčí soupisy nezpracovaného materiálu ve fondech ONV Karlovy Vary, AM Karlovy Vary, Sběrka map a plánů a sepisování přírůstků fondů Sběrka soudobé dokumentace a Osobní fond Jiří Wendler v celkovém objemu 80,20 bm. Do nových kartonů bylo přebaleno 56,16 bm archiválií (468 kartonů) z fondu Okresní úřad Žlutice.

V rámci spolupráce s poradním orgánem ředitele SOA pro archivní teorii a praxi bylo vypracováno 9 posudků k celkem 23 archivním pomůckám.

Evidence NAD v programu PEvA zaznamenala během roku 67 vnějších změn, tj. 64 přírůstků (z toho 13 nových fondů) a 3 úbytky. Dále bylo zaevidováno 182 vnitřních změn, v jejichž rámci vzniklo 45 nových fondů. Evidence archivních pomůcek zaznamenala dva přírůstky. Proběhlo celkem 7 zápůjček (62 evidenčních jednotek) a 1 výpůjčka (1 evidenční jednotka) archivního materiálu. Do PEvA byla zapsána lokace všech fondů uložených v depozitáři Klášter u Nepomuka.

V restaurátorské dílně SOKA Domažlice v Horšovském Týně byly restaurovány 2 knihy z fondu AM Jáchymov (Obnova městská statuta 1547, Roční účty městské komory 1791).

Po celý rok byly pravidelně kontrolovány prostory ústřední budovy a vyhodnocovány údaje o naměřené vlhkosti a teplotě depozitářů.

Za rok 2007 se v badatelně uskutečnilo celkem 406 návštěv. Celkový počet badatelů dosáhl počtu 201, z toho 187 tuzemských a 14 zahraničních. Z rozboru témat vyplývá, že cca 66 % badatelů přichází do archivu studovat témata historická a regionální,

ostatních 34 % za účelem úředním. Celkem bylo poskytnuto 46 výpisů a opisů z archiválií a dále 51 rešerší, z toho 41 pro úřední a 10 pro soukromé účely. Pro žadatele archiv zhotovil celkem 326 kopií archiválií a utřžil za ně 1579 Kč.

V programu Clavius byly i nadále katalogizovány knihy, a to jak nové přírůstky, tak starý fond (v režimu retro). Ke konci roku 2007 bylo v Claviu zaneseno 15 369 záznamů (10 318 knih, 5051 periodik), za rok 2007 bylo katalogizováno 2383 záznamů. Stav knihovního fondu ke konci roku 2007 činil 19 880 evidovaných publikací, nákupy a dary přibýlo 603 nových knih.

V rámci realizace místního rejstříku pro potřeby SOA v Plzni bylo zpracováno celkem 852 lokalit.

V souvislosti s přípravou publikování schválených elektronických pomůcek jednotlivých pracovišť na www stránkách SOA v Plzni bylo předáno celkem 101 archivních pomůcek. Zveřejněny byly na podzim 2007.

Veřejnosti se archiv prezentoval již tradičně přednáškou Antonína Mařika na XVII. historickém semináři Karla Nejdla v Karlových Varech, tentokrát na téma Evidenční knihy Archivu města Karlovy Vary. Do archivu zavítala jedna exkurze žáků ZŠ jazyků Libušina ul., Karlovy Vary v rámci projektu „Dvě školy v Evropě“. Dále archiv spolupracoval na projektu mapování historie míst na železniční trati Karlovy Vary – Potůčky.

Z akcí pořádaných SOA Plzeň se mimo běžných školení k technicko-hospodářským záležitostem účastnili J. Valachová, S. Pelcová a M. Augustin semináře v SOKA Plasy k pořádání fondů národních výborů. J. Valachová mimo to působila v pracovní skupině pro přípravu metodiky k pořádání fondů národních výborů. Semináře západočeských archivářů ve Františkových Lázních se účastnili M. Augustin a P. Cais, druhý ze jmenovaných zde přednesl příspěvek „Problémy německých obcí a měst, vzniklé v souvislosti s upisováním válečných půjček bývalé monarchii, a jejich řešení v meziválečném Československu. Teplická dohoda“.

Prostorová situace SOKA Karlovy Vary se oproti závěru roku 2006 nezměnila; archiv byl i nadále rozmístěn v prostorech centrální budovy v Karlových Varech-Rybářích a k tomu využíval depozitní prostory SOA Plzeň v Klášteře u Nepomuka. Plánovaná novostavba se vzhledem k blokování veškerých investičních prostředků v rámci republiky pro výstavbu Moravského zemského archivu v Brně nijak neposunula. Ve stávajícím objektu byla provedena výměna ústředny EZS, která na

konci roku 2006 zcela zkolabovala. Vchodové dveře do budovy a služebního bytu byly vyměněny za nové. Uskutečnila se oprava výměňkové stanice včetně výměny několika rezavých spojů. Archiv získal v rámci převodu majetku mezi orgány státní správy automobil Škoda Octavia; stará Škoda Felicia Combi byla převedena na pracoviště Klášter u Nepomuka.

Státní okresní archiv Klatovy

Během uplynulého roku provedli pracovníci SOkA Klatovy šest státních kontrol výkonu spisové služby u Města Nýrsko, Města Plánice, Města Kašperské Hory, Města Klatovy, Města Sušice a Města Horažďovice. V souvislosti s kontrolami byly současně posuzovány návrhy spisových a skartačních řádů a plánů všech jmenovaných původců. Každou státní kontrolu vždy předcházelo nebo následovalo skartační řízení, převzít se mj. podařilo 38 kronik města Sušice, které do té doby byly pro archiv nepřístupné. Archivem zjištěné nedostatky kontrolované osoby již odstranily nebo odstraňují, o čemž dodávají písemné zprávy. Státní kontroly tak přispívají ke zkvalitnění výkonu spisové služby kontrolovaných osob a zároveň umožňují archivu efektivněji vymáhat předání vyžádaného archivního materiálu. U devíti zanikajících původců z podnikatelské sféry bylo projednáno zabezpečení jejich dokumentů a archiválií. Dále bylo vyřízeno značné množství telefonických dotazů i osobních konzultací s pracovníky spisoven a původci týkajících se různých oblastí spisové služby. Bylo provedeno 56 skartačních řízení, z toho 7 s odbornou archivní prohlídkou; kromě toho bylo vyřízeno 19 žádostí o výběr archiválií mimo skartační řízení, z toho ve dvou případech byla prováděna odborná archivní prohlídka. Archiv zaznamenal 64 přírůstků archiválií o rozsahu 20 bm. V rámci sedmi úbytků způsobených vnitřní skartací a změnami vykazované metráže vlivem zpracování ubylo 5,40 bm materiálu. Všechny přírůstky byly řádně očištěny, uloženy a označeny.

Pořádání archiválií se zaměřilo na kontrolu kompletnosti zápisů z rad a plén ve fondu ONV Klatovy a na utřídění a pořízení soupisu duplikátů matrik a sbírky matričních listin (celkem 22 bm). Inventarizováno bylo celkem 111,84 bm archiválií. Definitivně, tj. se schválenou archivní pomůckou, bylo inventarizováno 42,2 bm archiválií náležejících do fondů škol (23 z Klatov a 13 mimo Klatovy v obcích začínajících písmenem K – Klenová-Kydliny), kterým se dlouhodobě věnuje E. Ulrichová; dále byly inventarizovány dva drobné fondy místních

organizací KSČ (KSČ – MO Plánice, KSČ – ZO SEŠ Klatovy) zpracované J. Sýkorovou. Průběžně inventarizovány byly rozsáhlé fondy archivů měst AM Horažďovice (L. Sýkorová) a AM Sušice (M. Tejček), fond ONV Sušice (J. Sýkorová) a 21 drobných fondů živnostenských společenstev (E. Havlovičová). Evidence archivních pomůcek se v roce 2007 oproti minulým létům podstatně rozrostla, neboť do ní bylo zapsáno celkem 288 archivních pomůcek (včetně dvou částí skupinového inventáře Zrušené školy okresu Klatovy sv. II a III); 262 kusů z tohoto množství představují prozatímní inventární seznamy k fondům archivů obcí a 20 k fondům základních škol, zpracované již v roce 2005. Schválené pomůcky se dále dočkaly v minulých letech zpracovaná část fondu AM Kašperské Hory (III), fond AM Hartmanice, KSČ – ZO Rabí a KSČ – ZO Klatovy; podrobně jsou pomůcky uvedeny v samostatném přehledu. V roce 2007 byly zpřístupněny schválenými a do evidence zanesenými archivními pomůckami 303 archivní fondy o rozsahu 187,55 bm archiválií.

Pro externí žadatele zpracoval archiv 39 rešerší. Archiv navštívilo 232 badatelů při 597 návštěvách. Bylo vyhotoveno 1015 kusů zpoplatněných kopií, vybráno za ně bylo 10 105 Kč. Z fondů archivů far, archivů obcí a archivů měst bylo dále skenerem vyhotoveno 4053 digitálních kopií.

Do elektronické evidence knihovny přibylo 514 nových záznamů, celkem je v Claviu zaneseno již 5992 záznamů.

Pracovníci archivu posoudili pro poradní orgán ředitele SOA 91 konceptů archivních pomůcek z jiných pracovišť SOA Plzeň. V rámci spolupráce se školami byly posouzeny dvě práce středoškolské odborné činnosti a archiv měl tradičně své zastoupení v komisi okresního kola SOČ. Archiv dále navštívilo pět exkurzí žáků klatovských základních a středních škol a studentů Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Sami archiváři se účastnili exkurze na nové pracoviště SOA Plzeň v Klášteře u Nepomuku. Odbornou praxi vykonal v archivu student Střední průmyslové školy Klatovy Martin Kubát.

Mimo účasti na běžných školeních pořádaných archivem k technicko-hospodářským záležitostem a novým počítačovým programům (databáze obcí k modulu Matriky) se L. Sýkorová a M. Tejček účastnili pracovního semináře k inventarizaci fondů národních výborů v SOKA Plasy. L. Sýkorová zastupovala archiv na konferenci Identita versus integrita (Hartmanice, 26. 4. 2007), ředitel archivu P. Havlovič se spolu s M. Tejčkem

zúčastnili 12. konference archivářů ČR v Děčíně. Semináře západočeských archivářů ve Františkových Lázních se účastnili P. Havlovič, L. Sýkorová a E. Ulrichová; L. Sýkorová zde vystoupila s příspěvkem o horažďovickém archiváři Karlu Němcovi. Publikační činnost klatovských archivářů je uvedena v celkovém přehledu bibliografie.

Rozpočet běžných výdajů na rok 2007 činil 800 000 Kč. Pro provoz archivu byly mimo drobnějšího vybavení zakoupeny 4 ks 19" počítačových LCD monitorů ACER a v rámci celoblastního projektu pořízen kamerový systém.

*Státní okresní archiv Plzeň-jih
se sídlem v Blovicech*

V roce 2007 vykonal archiv 5 státních kontrol spisové služby u původců archiválií. V první etapě se jednalo o města s rozšířenou působností nebo s pověřeným obecním úřadem: Město Blovice, Město Dobřany, Město Nepomuk, Město Spálené Poříčí a Město Stod.

Archiv se opět věnoval posuzování spisových a skartačních řádů a plánů u původců archiválií, kteří o pomoc s vypracováním vlastních směrnic požádali – Města Blovice, Dobřany, Nepomuk, Spálené Poříčí, Stod, Mateřská škola Přeštice, Základní škola Přeštice, Mateřská škola Merklín, G-TEAM Progres, s. r. o., Dobřany. V pěti případech archiv projednal se zanikajícími subjekty zabezpečení jejich archiválií a další dokumentace – OBAL KOMPLET, s. r. o. v likvidaci, Dvorec, Kulturní nadace města Blovic v likvidaci, SOZAPO, s. r. o. v likvidaci, Horšice, ZVS, s. r. o. v likvidaci, Chotěšov, COMWEST, s. r. o. v likvidaci, Chotěšov.

Telefonicky a e-mailově vyřídil archiv množství konzultací s pracovníky spisoven. Konzultace se týkaly zejména problematiky právních předpisů z oblasti archivnictví a spisové služby, přípravy a průběhu skartačních řízení.

Archiv provedl 20 skartačních řízení, z toho 14 s archivní prohlídkou a 12 výběrů archiválií mimo skartační řízení, z toho 3 s archivní prohlídkou. Při skartačních a mimoskartačních řízeních bylo do archivu předáno 27 přírůstků o rozsahu 21,94 bm. V rámci pokračující delimitace archiválií z Archivu města Plzně bylo blovickému archivu předáno 120 bm písemností. Nejvýznamnějšími a nejrozsáhlejšími fondy této etapy delimitace byly Státní notářství Plzeň-město, Okresní prokuratura Plzeň-město a Německý úřední soud Plzeň.

Pracovníci archivu zpracovali během roku celkem 228,46 bm písemností. Z tohoto množství bylo 121 bm písemností fondu Berní úřad Plzeň uspořádáno a nově zabaleno. Průběžně zinventarizováno bylo 81,83 bm písemností ONV Plzeň-jih (M. Járová, A. Linhartová) a vybraných MNV působících v letech 1945-1990 (M. Peleška, J. Mašková). Definitivně bylo zinventarizováno 21,74 bm písemností fondů MNV Čížice, Čížkov, Dnešice, Horšice, Hradec, Hradiště (u Blatné), Chlum, Chlumčany, Chocenice, Louňová (M. Peleška, J. Mašková), zrušených zemědělských, hospodářských, průmyslových, živnostenských a učňovských škol okresu Plzeň-jih (J. Mašková) a základní organizace KSČ JZD Dolní Lukavice (M. Járová), a to včetně odevzdání archivních pomůcek do centrální evidence SOA.

Pro žadatele bylo provedeno celkem 120 rešerší – 116 pro úřady a 4 pro soukromé badatele. Opět bylo nejvíce rešerší provedeno pro Pozemkový fond ČR, územní pracoviště Plzeň-jih, a pro Katastrální úřad pro Plzeňský kraj, katastrální pracoviště Plzeň-jih; vesměs šlo o vlastnické vztahy k pozemkům. Telefonicky byly vyřizovány, a proto nikde neevidovány dotazy z oblasti rozvodových spisů z archivního fondu Okresní soud Plzeň-město.

V roce 2007 navštívilo badatelnu archivu 125 badatelů při 292 badatelských návštěvách. K nejvíce využívaným archiváliím se již tradičně zařadily sčítací operáty a kroniky. Proto byly koncem roku předány nejstarší kroniky vedené do r. 1918 k digitálnímu zpracování digitalizačnímu pracovišti v SOKA Cheb a od r. 2008 budou v rámci jejich ochrany zpřístupněny badatelům pouze jejich kopie v počítači, kterým bude vybavena badatelna archivu. V rámci zahájeného vyšetřování Policie ČR, Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu pokračovala spolupráce při vyhledávání dokumentů týkajících se tzv. „Akce K“ – v 50. letech 20. století nuceně vystěhovaných zemědělců.

Pro badatele bylo zhotoveno 160 ks zpoplatněných kopií archiválií v hodnotě 1598 Kč.

Z archivu bylo zapůjčeno 60 evidenčních jednotek – opět nejvíce pro Okresní soud Plzeň-město a pro orgány obecní samosprávy.

Pro knihovnu bylo zakoupeno nebo získáno darem 602 nových titulů v hodnotě 31 221 Kč.

V restaurátorské dílně v SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně bylo zrestaurováno 7 pergamenových a 2 papírové listiny z fondů AM Dobřany, AM Kasejovice, AM Nepomuk,

AM Starý Plzenec, AM Stod a Cech kovářů a kolářů Stod. Byla zahájena I. etapa mechanického čištění a přebalování fondů far. V roce 2007 byly takto zpracovány fondy far z lokalit začínajících písmeny A – N.

M. Peleška, J. Mašková a P. Martínková posuzovali koncepty archivních pomůcek kolegů z jiných archivů.

V depozitáři v budově SOA Plzeň, pracoviště Klášter u Nepomuku, bylo do nově zbudovaných prostor pro náš archiv koncem roku 2007 uloženo do regálů cca 500 bm písemností – jedná se o 388,33 bm z fondů získaných delimitací z AM Plzně a 89,44 bm fondů našeho archivu uložených původně v depozitáři Hradiště. Tyto písemnosti byly do konce roku sice uloženy v budově v Klášteře, ale pouze na paletách ve sklepních místnostech. V první čtvrtině roku pracoval archiv na naplnění počítačové databáze správního vývoje obcí pro modul Matriky.

Na podzimním semináři západočeských archivářů přednesla referát o historii lázní v Letinech M. Járová, na konferenci Regionální vlastivědná periodika v Přešticích přednesla referát o historii periodik na Přešticku ředitelka archivu P. Martínková. Byla navázána spolupráce s nakladatelstvím Baset, kterému byl dodán článek o historii městských archivů v okrese pro připravovanou knihu „Plzeňsko“. V rámci spolupráce archivu s Gymnáziem Blovice a Základní školou Blovice se Markéta Járová stala garantem 2 historických seminářů studentů gymnázia a 2 exkurzí žáků ZŠ v našem archivu.

V rámci spolupráce s obecními úřady a školami byly poskytnuty elektrografické kopie pamětních knih jejich předchůdců obecním úřadům Útušice a Lišice a ZŠ Řenče, zároveň byly provedeny kopie digitálním fotoaparátem a uvedeným předány kopie kronik i na CD.

Kromě běžných školení se pracovníci archivu účastnili II. semináře k pořádání fondů národních výborů v Plasích, 12. konference archivářů ČR v Děčíně a podzimního semináře západočeských archivářů ve Františkových Lázních. Od června 2007 byla na pracoviště v Klášteře u Nepomuku nastálo přesunuta kolegyně J. Mašková, která však personálně zůstává zařazena stále v SOKA Plzeň-jih. Ze stavebních záležitostí je třeba zmínit zprovoznění druhé pořádací místnosti v přízemí budovy na místě původní archivní knihovny. Z té byly všechny knihy přestěhovány a uloženy zčásti v regálech v depozitáři a zčásti v k tomu účelu zakoupených knihovnických skříňkách. Obě pořádací místnosti byly zatepleny

koberci. V rámci plánu stavebních oprav byla provedena další etapa výměny stávajících dřevěných oken za plastová. Jednalo se o okna v depozitáři, okna v kanceláři a badatelně v I. patře a nově zbudované pořádací místnosti.

*Státní okresní archiv Plzeň-sever
se sídlem v Plasích*

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích v uplynulém roce 2007 pokračoval v činnostech zahájených po roce 2002. Do jeho práce se také promítly nové úkoly, které souvisely s vypracováním metodiky inventarizace archivních fondů národních výborů a se zpracováním databáze obcí okresu Plzeň-sever v modulu Matriky, které provedla K. Nová. Dále archiv ve spolupráci s ÚDV se podílel na dohledávání dokumentů k osobám postiženým „Akcí K“. To si vyžádalo provedení několika změn v přístupech a v administrativě při řešení řady archivních úkolů. Novou činností, která se začala letos provádět podle archivního zákona č. 499/2004 Sb. a interního předpisu č. 2/2007, byly státní kontroly spisové služby. V souladu s ročním plánem práce jich archiv provedl celkem sedm, a to na pověřených obecních úřadech Manětín, Město Touškov, Třemošná, Plasy, Kralovice, Nýřany a Všeruby. Při kontrolách dodržování ustanovení zákona č. 499/2004 Sb. a vyhlášky č. 646/2004 Sb. se konstatovala nedůslednost vedení spisových pomůcek či formální nedostatky ve vypracovaných dokumentech. Před zahájením kontrol všechny kontrolované úřady požádaly začátkem roku 2007 archiv o posouzení svých spisových řádů.

V rámci dohledu nad skartačním řízením věnoval archiv pozornost instruktáži o spisové službě pracovníkům spisoven, hlavně pokud šlo o přípravu skartačního řízení. Během roku archiv provedl 13 skartačních řízení s odbornou archivní prohlídkou, a to na MěÚ Kaznějov, Mateřské škole Kralovice, v Ústavu sociální péče Kralovice, ve Zvláštní škole Kamenný Újezd, Mateřské škole Kaznějov, na MěÚ Město Touškov, na Obecním úřadě Žihle, Finančním úřadě Plzeň-sever, Hasičském záchranném sboru Plzeňského kraje (Hasičský sbor Plzeň-sever), MěÚ Kralovice, Základní umělecké škole v Třemošné a na Krajském úřadě Plzeňského kraje (Pečovatelská služba Plzeň-sever). Dále archiv vykonal 7 výběrů archiválií mimo skartační řízení, a to na Obecním úřadě Horní Bělá, Farním úřadě v Kralovicích, u Českomoravské myslivecké jednoty

Plzeň, u nalezených písemností v klášteře v Plasích a u podnikatelských subjektů Combos, v. o. s. v likvidaci, Tlučná; Líté, a. s., a Severa, s. r. o. Po provedeném skartačním i mimoskartačním řízení převzal archiv 17 fondů nebo částí fondů celkového fyzického rozsahu 8,04 bm. Všechny nově získané archiválie archiváři řádně vyčistili, zabalili a uložili do depozitářů.

Podle stanovených úkolů v plánu práce se archiv soustředil na inventarizaci fondů: ONV Plasy a Plzeň, Farního úřadu Vysoká Libyně, ZDŠ Křečov, ZDŠ Žebnice, ZDŠ Planá a 14 fondů archivů obcí z okresu Plzeň-sever. Během roku tak bylo inventarizováno 88,82 bm archiválií. V souvislosti s možným dokompletováním zápisů ze schůzí rad a plén ONV Plzeň-sever z vyřazeného písemného materiálu KNV bylo provedeno jejich uspořádání o rozsahu 11,5 bm. Dále archiváři uspořádali část fondu Úřední soud Město Touškov o rozsahu 5,72 bm a z ní vyčlenili notářské spisy, které připravili k delimitaci. Ke konci roku spravoval archiv 1136 archivních fondů o celkovém fyzickém rozsahu 1725,06 bm.

Vedle těchto odborných prací posoudili K. Nová a P. Hubka 24 návrhů inventářů fondů škol, MěNV, MNV a SČSP, které vypracovali archiváři z jiných pracovišť Státního oblastního archivu v Plzni.

V péči o archiválie se činnost pracoviště omezila na očistu pořádaných a inventarizovaných archiválií a provedení studijní reprodukce kronik, a to obce Výrov, Farního úřadu Manětín, obce Hradecko, obce Bučí, Farního úřadu Žihle, obce Hubenov a ochotníků z Řemešína kopírovačí technikou. Celkem archiv vyhotovil 5356 studijních kopií. Konzervátorská dílna SOA v Plzni nadále pracovala na starší městské knize manětínské.

Zájem o studium archiválií uložených v našem archivu zůstal na úrovni předchozího roku. Archiv navštívilo 72 badatelů, kteří zde vykonali 179 návštěv. Šlo vesměs o studenty středních a vysokých škol, vědecké pracovníky, kronikáře a genealogy. Jejich badatelský zájem byl zaměřen zejména na fond Okresní úřad Kralovice, fondy obcí, farních úřadů a škol. Na úrovni předchozího roku se pohybovala také rešeršní činnost. Za rok archiv vyřídil 258 požadavků na vyhledání dokumentů potřebných ke správnímu řízení, restitucím, směnám či k upřesnění operativní evidence pozemků, zejména z fondu ONV Plzeň-sever, a to především pro Pozemkový fond ČR, Ministerstvo zemědělství – pozemkový úřad Plzeň-sever, Magistrát města Plzně a Úřad pro zastupování státu ve věcech

majetkových. Z jiných fondů se pak vyřizovaly požadavky pro orgány obcí a soukromé žadatele ve věci státního občanství, důchodového pojištění apod. V této souvislosti archiv zhotovil 1285 kopií dokumentů.

Archiv se prezentoval na veřejnosti většinou formou exkurzí. Během roku byly celkem 4 a šlo především o místní školy a ZŠ Kaznějov. Přednášková činnost se v tomto roce omezila na vystoupení ředitele pro osadní výbory, místní společenské organizace a Ústav sociální péče Kralovice. Celkem zaměstnanci archivu provedli 6 přednášek tematicky zaměřených na místní dějiny.

Drobná publikační činnost zaměstnanců archivu za uplynulý rok je zastoupena jejich články v Ročence SOA v Plzni a psaní článků do dalších periodik – Plaského zpravodaje, Kralovického obzoru a Kroniky regionu. V těchto zpravodajích archiváři publikovali celkem 15 článků s archivním, historickým a vlastivědně místopisným zaměřením a M. Matušková se autorstvím textu podílela na vydání dvou publikací – Plasy pohledem filatelie a Příběh plaských varhan. Bibliografie archivářů za rok 2007 je uvedena v přehledu publikační činnosti zaměstnanců SOA. Do publikace Plzeňsko, kterou připravuje nakladatelství Baset, zpracoval P. Hubka jako spoluautor článek o historii archivů na Plzeňsku. Kromě toho zaměstnanci archivu provedli obsahovou a technickou přípravu a grafickou úpravu Ročenky SOA v Plzni za rok 2006, včetně všech korektur a částečně i tisku.

Příruční knihovna archivu se za rok 2007 rozrostla o 594 knih, z toho 269 svazků činí tzv. literatura regionální. Evidenci knihovního fondu, vedenou v počítačové podobě v programu Clavius, převzala v tomto roce hospodárka V. Brožková. K 31. prosinci má archiv evidováno v knihovně 11 256 svazků.

V rámci dalšího vzdělávání zaměstnanců, které je potřebné k výkonu práce, prošli dva zaměstnanci jednodenním školením řidičů referentských vozidel. Čtyři archiváři se zúčastnili závěrečného semináře k pořádání fondů národních výborů, který se konal v přednáškovém sále archivu v Plasích. Tento archiv seminář také připravil. P. Hubka se podílel na vypracování metodiky inventarizace archivních fondů národních výborů, a to částí věnovanou nejnižšímu stupni NV. K tomu provedl soupis spisových a skartačních předpisů a právních předpisů vztahujících se k činnosti národních výborů.

V rámci údržby a péče o budovu archivu a její okolí byla provedena oprava elektronické zabezpečovací signalizace (EZS).

Dále byly přeinstalovány přenosové cesty elektronické požární signalizace (EPS), nově byl nainstalován monitoring kotelny včetně přenosového zařízení informací. Archiv dal provést opravu parkoviště a přístupových cest, klimatizace, garážových vrat a nouzových světel. Přednáškový sál archivu byl vybaven dataprojektorem a pracoviště dostalo nový počítač a dva monitory. Na sekání porostů kolem budovy archiv zakoupil nový křovinořez.

Státní okresní archiv Rokycany

V roce 2007 archiv vykonal 8 skartačních a 16 mimoskartačních řízení, mj. u Městského úřadu Rokycany, Finančního úřadu Rokycany, Úřadu práce Rokycany a v některých obcích. Provedeny byly také tři kontroly spisové služby u pověřených městských úřadů II. a III. stupně na území okresu (Rokycany, Radnice a Zbiroh). Průběžně probíhala spolupráce s původci, konzultovány byly otázky spisové služby a předávání písemností k trvalému ukládání do archivu. Ve třech případech bylo vydáno potvrzení o zabezpečení dokumentace zanikajících společností podle § 93 zákona č. 499/2004 Sb.

Během roku se podařilo přepracovat a schválit některé problematické pomůcky k fondům z minulých let, jednalo se především o fondy Okresní zemědělská správa Rokycany a Okresní kulturní středisko Rokycany. K opětovnému posouzení byl na konci roku 2007 zaslán koncept pomůcky k fondu Revoluční odborové hnutí – Okresní odborová rada Rokycany. Během loňského roku se podařilo dokončit rovněž pořádání všech fondů místních národních výborů fungujících na území okresu do roku 1990, a to Břasy, Holoubkov, Cheznovice, Mlečice, Osek, Podmokly, Strašice, Těně, Těškov a Volduchy (zpracovatelé P. Souček, M. Švecová). Zinventarizovány byly také všechny fondy zrušených obecných, národních a základních devítiletých škol na území okresu Rokycany. Vydáno bylo 12 nových archivních pomůcek zpřístupňujících 63,33 bm archiválií. Celkem bylo v roce 2007 zpracováno 126,2 bm dokumentů.

V roce 2007 bylo do archivu přijato celkem 38 přírůstků o celkové metrāži téměř 8 bm. Ze zajímavých je třeba zmínit nákup pečetidel Farních úřadů Mlečice, Lhota pod Radčem, Líšná a Drahoňův Újezd, dále koupi pozůstalosti po řídícím učiteli v Těškově Adolfu Fiedlerovi a jeho synu Františkovi. Od soukromé osoby se podařilo získat i cennou kroniku Farního úřadu Hlohovice z let 1784-1829.

Vyplněna byla databáze obcí a jejich správního vývoje v rámci modulu Matriky, celkem bylo založeno 214 záznamů. Badatelnu navštívilo v průběhu roku 86 badatelů (z toho dva cizinci) při celkem 318 badatelských návštěvách. Archiv vyhotovil 78 rešerší pro úřední a soukromou potřebu žadatelů. Prováděna byla reinventarizace knižního fondu, vyřazování periodik z něj, revize periodik a byl založen nový knihovní depozitář podle chronologického a abecedního řazení.

Byla vyhotovena digitální kopie kroniky Základní devítileté školy v Litohlavech z let 1926-1978. Státní okresní archiv Rokycany se podílel na pořádání výstavy o historii školy v Litohlavech, zapůjčeny byly materiály na Den otevřených dveří rokycanské radnice a na oslavy 50 let trvání nemocnice v Rokycanech. V. Týcová přednesla na setkání západočeských archivářů přednášku Codex gigas – Dáblova bible. Ředitelka archivu H. Hrachová promluvila v Muzeu Dr. B. Horáka v Rokycanech o hudební kultuře Rokycan v raném novověku. Archiv se podílel na přípravách knihy Plzeňsko nakladatelství Baset a Zbirožsko na starých pohlednicích nakladatelství Baron.

V průběhu roku se pracovníci archivu zúčastnili všech školení a seminářů pořádaných SOA v Plzni (setkání knihovníků, setkání západočeských archivářů ve Františkových Lázních, školení řidičů, školení k modulu Matriky). Někteří pracovníci archivu absolvovali školení v IMS Benešov. Archiv umožnil vykonání povinné praxe dvěma vysokoškolským studentům.

Prověrky fyzického stavu archiválií byly vykonány v souvislosti s výběrem materiálu určeného ke konzervaci a restauraci v konzervačních dílnách SOkA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně a SOA Plzeň. Zrestaurovány byly 4 knihy, 2 spisy a 1 listina.

V knihvazačské dílně rokycanského archivu byly vázány časopisy a inventáře pro všechny archivy Plzeňského a Karlovarského kraje (celkem 570 svazků), vytištěna byla Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006 v počtu 300 kusů.

V závislosti na výkyvech počasí docházelo v některých depozitářích i nadále k občasnému překročení hodnot teploty doporučených pro uložení archivního materiálu. Oproti předchozím letům se podařilo zmírnit výkyvy vlhkosti díky dvěma odvlhčovačům. Prostorová rezerva archivu je dostatečná.

V lednu 2007 došlo k poškození střechy orkánem Kyrill, škoda byla ihned opravena. Realizovány byly přepětové ochrany systému EZS. V závěru roku byla vyměněna expanzní nádoba

plynového kotle a opraveny radiátory. Dvě kanceláře byly vyba-
veny novými koberci. Z majetku archivu byl vyrazen a prodán
osobní automobil Škoda Felicia, místo něj byla do Rokycan pře-
vedena Škoda Octavia ze SOA Plzeň.

*Státní okresní archiv Sokolov
se sídlem v Jindřichovicích*

Během roku byly provedeny státní kontroly výkonu spisové
služby u Města Sokolov a Města Kraslice. Proběhlo posouzení
tří návrhů spisových a skartačních řádů a plánů (OÚ Vintřov,
MěÚ a FÚ Kraslice), metodická pomoc při vytvoření těchto
předpisů byla poskytnuta MěÚ Kynšperk nad Ohří a OÚ
Stříbrná. Se šesti zanikajícími subjekty bylo projednáno
zabezpečení jejich dokumentů a archiválií. Pracovníci archivu
provedli pět instruktáží o spisové službě (individuální u MěÚ
Kraslice – 2 instruktáže, FÚ Sokolov, FÚ Kraslice, Karlovar-
ská krajská nemocnice, a. s., Karlovy Vary – Nemocnice Soko-
lov) a 31 průzkumů spisoven, zpravidla v souvislosti se skartač-
ním řízením. Těch proběhlo 33, z toho 30 s odbornou archivní
prohlídkou. Výběr archiválií mimo skartační řízení nebyl pro-
váděn. Metodická pomoc k postupu a metodě vyřazování doku-
mentace byla poskytnuta obchodní společnosti PEMATEX,
s. r. o., Svatava.

Pořádací a inventarizační práce byly zaměřeny na fon-
dy národních výborů. V rámci prověřování kompletnosti byl
vyhotoven inventární soupis zápisů ze schůzí plén a rad ONV
Sokolov z let 1960-1990 (16,90 bm). Průběžně inventarizováno
bylo 76,50 bm materiálu z fondů MěNV Kraslice a Kynšperk
nad Ohří. Do evidence bylo zařazeno 10 nových pomůcek
k šesti fondům KSČ a čtyřem městským národním výborům
(Habartov, Horní Slavkov, Loket, Nové Sedlo). Skupinový
inventář „Archivní fondy českých menšinových škol okresu
Sokolov“ nebyl z technických důvodů (nesvázání) dosud do evi-
dence archivních pomůcek zařazen. K umístění na internetové
stránky Státního oblastního archivu v Plzni bylo připraveno 40
archivních pomůcek v elektronické podobě, z toho 39 inventářů
a 1 skupinový inventář.

Evidence NAD byla průběžně aktualizována a doplňována.
K 31. 12. 2007 spravoval SOkA Sokolov 1438 archivních fon-
dů o rozsahu 3753,80 bm, z toho 699,41 bm inventarizováno
a 3054,39 bm nezpracováno. Během roku převzal archiv 35 pří-
růstků archiválií z let 1923-2007 o rozsahu 18,25 bm; archivá-

lie byly převzaty od MěÚ Sokolov, MěÚ Chodov, MěÚ Kraslice, MěÚ Horní Slavkov, MěÚ Habartov, MěÚ Březová, OÚ Bublava, OÚ Citice, OÚ Bukovany, ZŠ praktická a ZŠ speciální Sokolov, ZŠ praktická a ZŠ speciální Chodov, FÚ Sokolov, OÚSS Sokolov, ESTA – Energetická strojírna Tisová, TS města Kynšperk nad Ohří, L. C. SOKOTRANS, a. s., Sokolov. Čtyři přírůstky byly převzaty formou delimitace od SOKA Karlovy Vary a Cheb.

Evidence institucí v archívním dohledu a jejich spisoven byla v roce 2007 doplňována ve spisech o fondech, které u hospodářských organizací vzniklých podle zákona č. 513/92 Sb. představují jedinou evidenci tohoto druhu. Kartotéka veřejnoprávních institucí v archívním dohledu byla v roce 2007 vedena v elektronické podobě a tato evidence obsahuje k 31.12.2007 celkem 292 veřejnoprávních institucí.

Pro různé účely využívání bylo zpracováno celkem 1694 kopií archiválií formátu A4 a A3. Poplatky za 892 kopií v roce 2007 činily celkem 9045 Kč.

Pravidelně byly prováděny kontroly stavu objektu archivu a jednotlivých prostor pro uložení archiválií, včetně kontroly opatření PO. Po dobu provádění prací na opravách a údržbě budovy archivu byla v provozním křídle a depozitáři archivu zajišťována zvýšená osobní ostraha prostor i materiálu. Relativní vlhkost a teplota v depotních prostorách byla pravidelně sledována a stav klimatu byl v depozitáři archivu vyrovnáván v roce 2007 celkem 15 odvlhčovači (2 odvlhčovače doplněny v lednu 2007), jimiž se vcelku dařilo dosahovat při proměnlivosti teploty příznivějšího vývoje relativní vlhkosti.

V roce 2007 bylo v rámci akce konzervace a restaurace listin z let 1351 až 1360 v konzervační dílně SOKA Domažlice zrestaurováno pět listin z fondů AM Krásno, AM Loket a Lederer Karl. Mimo plánovanou konzervaci a restauraci byly v roce 2007 v konzervační dílně SOKA Domažlice zrestaurovány a konzervovány ještě dvě knihy z fondu AM Horní Slavkov a čtyři plány z fondu Místní školní rada Sokolov.

Archiv navštívilo během roku 98 badatelů (z toho 11 cizinců) při 175 badatelských návštěvách. Mimo archiv byly zapůjčeny archiválie v 6 případech, z jiných archivů do Jindřichovic bylo provedeno 7 výpůjček. Archiv podal 101 písemných rešerší a informací (zejména k záležitostem majetku státu, dokumentaci stavebních objektů, věcem státního občanství a potvrzení o zaměstnání). Mimo písemných informací poskytl archiv řadu informací telefonicky.

Knihovna archivu se rozrostla o 103 nově získané publikace. Do programu Clavius (moduly Knihy a Komplety periodik) bylo zadáno 1334 záznamů nových i starších publikací; celkem tyto moduly obsahují již 7345 přírůstkových čísel.

Ředitel SOkA Sokolov pracoval ve funkci zástupce ředitele SOA v Plzni, člena grémia ředitele SOA v Plzni a vedoucího poradního orgánu ředitele SOA v Plzni pro archivní teorii a praxi. Mimo běžných školení k hospodářským a technickým záležitostem se archiváři účastnili II. semináře k problematice zpracování archivních fondů národních výborů v Plasích 17. 4. 2007 (M. Čermáková, V. Vlasák a E. Vlasáková) a semináře západočeských archivářů ve Františkových Lázních 5.-7.11.2007 (V. Vlasák, E. Vlasáková, J. Trčová a M. Čermáková s příspěvkem Příběh kraslické mumie). Manželé Vlasákoví jsou autory tří drobných monografií k dějinám obcí Lomnice, Těšovice a Vintířov, jejichž citace je uvedena v přehledu bibliografie.

Budova jindřichovického zámku, ve kterém archiv sídlí, si vyžádala jako každoročně průběžné opravy – šlo o opravu střechy po zimním období, okapních svodů, vodovodní přípojky, nátěry a opravu vnějších částí oken jižní strany budovy a vstupních dveří budovy archivu, malířské a štukatérské práce na chodbách a schodišti kancelářského křídla budovy. Mimo běžné revize a kontroly technických zařízení byl v budově nainstalován nový bezpečnostní kamerový systém. Proběhly též přípravné práce týkající se projektu a povolení stavby čističky odpadních vod.

Státní okresní archiv Tachov

V roce 2007 byly provedeny čtyři státní kontroly spisové služby u Města Bezručice, Planá, Stříbro a Tachov. Ani v jednom případě nebyly zjištěny závažné nedostatky a na odstranění ostatních závad se již pracuje. Výsledkem státních kontrol je aktualizace, resp. opravy spisových a skartačních řádů u všech kontrolovaných původců a rovněž provedení skartačních řízení u většiny kontrolovaných původců (pouze Město Stříbro připravuje skartaci až na rok 2008). Ve dvou případech bylo likvidátorům vydáno potvrzení o zabezpečení archiválií zanikajících původců.

V roce 2007 bylo provedeno celkem 29 skartačních řízení včetně odborné archivní dohlídky. Mimo to bylo provedeno 12 výběrů archiválií mimo skartačních řízení, rovněž včetně odborné archivní dohlídky. Řádně uloženo a zaevidováno bylo všech 39 přírůstků archiválií o celkovém rozsahu 99,12 bm. Mimo jiné

přibylo do archivu 13 kronik; tento badatelsky nejžádanější typ archiválií je v SOKA Tachov zastoupen již 372 kusy. V roce 2007 nedošlo k žádné delimitaci archiválií do SOKA. Jeden cenný přírůstek – listina Václava IV. pro město Stříbro z roku 1406 – byl získán nákupem; o tomto přírůstku informuje samostatný příspěvek. Dále byly roztrženy a nakartonovány úhradové elaboráty ONV Tachov II. – Majetkové podstaty pozemkových reforem o celkové metrāži 11,5 bm (práce na jejich roztržení a kartonování bude probíhat ještě v roce 2008). Při inventarizaci německých škol byl identifikován a do fondu AM Planā zařazen materiál Dívčí průmyslové školy Planā v rozsahu 0,02 bm.

Během roku zpracovali tachovští archivāři celkem 54,96 bm archiválií, z toho 19,19 bm bylo inventarizováno definitivně a 29,81 bm průběžně. Inventarizační práce byly zaměřeny na fondy škol, archivů obcí, místních národních výborů a na fond ONV Tachov. V souvislosti s pořádacími pracemi bylo provedeno 16 vnitřních skartací o rozsahu 5,68 bm a cca 2 bm archiválií byly vyčleněny v rámci inventarizačních prací do jiných souborů. Hmatatelným výsledkem práce je 96 čistopisů archivních pomůcek, které byly po odborném posouzení a schválení zaneseny v roce 2007 do evidence.

V základní evidenci NAD je vedeno 1069 položek (1067 EL NAD + 2 dílčí EL NAD). Z 39 zaevidovaných přírůstků ze skartačních řízení a výběrů archiválií mimo skartační řízení byly doplněny (43) či nově založeny (22) archivní soubory 65 původců. V souvislosti s novými přírůstky kronik byly naskenovány 2 díly kroniky vedené MěNV Planā z let 1945-1966, 1967-1990 (celkem 574 digitálních kopií). Souhrnně bylo zhotoveno 1253 kopií archiválií (549 pro badatele, 704 v rámci vyřizovaných podání).

Při pravidelných kontrolách vlhkosti a teploty v depozitářích bylo zjištěno, že vlhkost přesahovala po většinu roku stanovený limit, teplota kolísala dle vnějších podmínek. Ke snížení vlhkosti došlo až zapůjčením odvlhčovače od SOKA Plzeň-jih a následným zakoupením nového. Odpovídajících hodnot dosahuje mikroklima v depozitářích pouze v zimním období. Rozdíly vykazují jednotlivé depozitáře rovněž v závislosti na umístění v budově.

V SOKA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně byly realizovány restaurátorské práce na archivních souborech OÚ Tachov a MNV Klíčov (spisový materiál) a AM Stříbro (1 pergaménová listina). Proběhla další fáze spolupráce s restaurátorem p. Šimečkem ohledně skleněných negativů fondu Fotoateliér Weps, Weinmann Planā (zrestaurováno 420 skleněných negativů).

V archivní badatelně studovalo 166 badatelů (z toho 15 cizinců) při celkem 330 návštěvách. Průběžně byly navíc vyřízeny desítky dalších badatelských dotazů a konzultací telefonicky. Archiv vydal celkem 173 rešerší, potvrzení, vyjádření ap. pro fyzické i právnické osoby (nejvíce pro ÚZSVM, Pozemkový fond, Vojenskou ubytovací správu a ČSSZ). Za 648 kopií a rešerše bylo na příjmový účet odvedeno 9768,50 Kč.

V průběhu prvního pololetí 2007 byla naplněna databáze obcí a jejich správního vývoje v modulu Matriky. V návaznosti na tuto akci byl na webové stránky archivu umístěn správní vývoj jednotlivých obcí, abecední rejstřík obcí, správní vývoj okresu a seznam kronik.

I v roce 2007 probíhala spolupráce se základními i středními školami v rámci dějepisných seminářů, exkurze „Co je to archiv“, přednášky k úvodu do historie a pomocných věd historických a vedení seminárních prací. Kromě toho proběhlo několik přednášek pro veřejnost a rovněž k výročí jednotlivých obcí. Ve dnech 5.-7.11.2007 se zúčastnili zaměstnanci J. Edl, M. Novotná a M. Vetrák archivního semináře ve Františkových Lázních s referáty, jejichž písemné verze jsou součástí této ročenky. Dále se archiváři účastnili mimo interních školení SOA konference „Muzejnictví a zákon o ochraně sbírek“, „Kryštof Harant – skutečnost a mýty“ a 12. konference archivářů ČR v Děčíně.

Knižní fond SOKA zaznamenal přírůstek 495 titulů na konečných 11 416 položek. Do databáze Clavius přibýlo 593 záznamů a zahrnuje tedy celkem 11 578 položek.

Během roku 2007 hospodařil archiv s běžnými výdaji ve výši 665 000 Kč; na opravy a udržování – běžnou údržbu připadlo 50 000 Kč. K 31. 12. 2007 SOKA po proběhlé inventuře a realizovaných odpisech spravoval movitý majetek v celkové hodnotě 5 758 896,43 Kč. V rámci dlouhodobého plánu údržby a oprav objektu proběhla v srpnu generální oprava střechy včetně izolací a nových hromosvodů firmou SONOR, s. r. o., Plzeň. Dále byla provedena oprava parapetů, omítek a mříží firmou Chejnovský. V závěru roku došlo k výměně přímotopů a instalaci nových zásuvek elektrofirmou Ryba a Viterna. V průběhu roku došlo k nákupu multifunkčního zařízení RICOH 1232 C Aficio. V důsledku zvýšené vlhkosti ve sklepních prostorách byl v závěru roku zakoupen odvlhčovač Airsec 265, který výrazně pomohl v regulaci klimatu v objektu.

Budova SOA v Klášteře u Nepomuku. Prostory v křídle A1 během rekonstrukce a po jejím dokončení

**Vybrané ekonomické ukazatele
Státního oblastního archivu v Plzni
za rok 2007**

Majetek Státního oblastního archivu v Plzni (v tis. Kč)

AKTIVA	Stav k 1. 1.	Stav k 31. 12.
STÁLÁ AKTIVA	235 191	237 780
Dlouhodobý nehmotný majetek	2 751	3 075
<i>Software</i>	992	1 121
<i>Drobný DNM</i>	1 759	1 954
Dlouhodobý hmotný majetek	232 440	234 705
<i>Pozemky</i>	17 744	17 744
<i>Umělecká díla a předměty</i>	88	88
<i>Stavby</i>	144 761	150 268
<i>Samostatné movité věci</i>	28 775	27 450
<i>Drobný DHM</i>	35 161	36 388
<i>Nedokončený DHM</i>	5 911	2 767
OBĚŽNÁ AKTIVA	6 831	8 250
Zásoby	77	70
<i>Materiál na skladě</i>	77	70
Pohledávky	1 212	1 272
Finanční majetek	5 542	6 908
<i>Účet FKSP</i>	438	442
<i>Běžné účty</i>	4 682	5 582
<i>Účet rezervního fondu</i>	422	884
AKTIVA CELKEM	242 022	246 030

Zdroje krytí majetku

Státního oblastního archivu v Plzni (v tis. Kč)

PASIVA	Stav k 1. 1.	Stav k 31.12.
VLASTNÍ ZDROJE	237 326	240 460
Majetkové fondy	235 260	237 851
<i>Fond dlouhodobého majetku</i>	235 190	237 781
<i>Fond oběžných aktiv</i>	70	70
Kapitálové fondy	988	1 434
<i>FKSP</i>	566	550
<i>Rezervní fond</i>	422	884
Výsledek hospodaření	1 078	1 175
<i>Saldo výdajů a nákladů</i>	1 052	1 167
<i>Saldo příjmů a výnosů</i>	26	8
CIZÍ ZDROJE	4 696	5 570
Krátkodobé závazky	4 696	5 570
<i>Přijaté zálohy</i>	73	84
<i>Závazky vůči zaměstnancům</i>	2 598	3 124
<i>Závazky ze soc. a zdrav. pojištění</i>	1 559	1 722
<i>Závazky z ost. přímých daní (zam.)</i>	466	640
PASIVA CELKEM	242 022	246 030

*Přehled rozepsaných závazných ukazatelů
Státního oblastního archivu v Plzni (v tis. Kč)*

Ukazatel	Rozpočet		
	schválený	po změnách	skutečnost
a	1	2	3
Příjmy	202	675	686
Výdaje celkem	63 112	67 485	66 585
Běžné výdaje celkem	52 824	56 015	55 127
Ostatní provozní výdaje	9 740	9 900	9 896
Mzdové prostředky celkem	31 749	34 099	33 215
Povinné poj. plac. zaměstnavatelem	10 739	11 377	11 377
Převod fondu kult. a soc. potřeb	614	639	639
Výd. na fin. progr. a repr. majetku	10 270	11 470	11 458

Přehled rozepsaných závazných ukazatelů mzdových a souvisejících výdajů Státního oblastního archivu v Plzni (v tis. Kč)

Ukazatel	Rozpočet		
	schválený	po změnách	skutečnost
a	1	2	3
Mzdové prostředky celkem	31 749	34 099	33 215
<i>Platy zaměstnanců</i>	<i>30 682</i>	<i>31 925</i>	<i>31 925</i>
<i>Ostatní platby za provedenou práci</i>	<i>1 067</i>	<i>2 174</i>	<i>1 290</i>
Povinné pojistné plac. zaměstnavatelem	10 739	11 377	11 377
<i>Pov. poj. na soc. zab. a přísp. na st. pol. zam.</i>	<i>7 977</i>	<i>8 453</i>	<i>8 453</i>
<i>Pov. poj. na veř. zdrav. pojištění</i>	<i>2 762</i>	<i>2 924</i>	<i>2 924</i>
Limit počtu zaměstnanců	124	124	122,37
Platový průměr (v Kč)	20 620	21 455	21 741
Převod fondu kult. a sociál. potřeb	614	639	639

*Přehled investic ve Státním oblastním archivu v Plzni
(v tis. Kč)*

Program 214 031 Pořízení, obnova a provozování ICT státních archivů Obnova výpočetní techniky a komunikační techniky SOA Plzeň + všechny SOkA	320
Celkem 214 031	320
Program 214 032 Reprodukce nemovitého majetku státních archivů Stavební úpravy Klášter u Nepomuka, I. etapa křídla A1	2 767
Celkem 214 032	2 767
Program 214 033 Reprodukce movitého majetku státních archivů Multifunkční zařízení SOkA Tachov Osobní automobil SOA Plzeň	131 550
Celkem 214 033	681
Investice celkem	3 768

*Výdaje
(v tis. Kč)*

	rozpočet R1	rozpočet R2	skutečnost
SOA Plzeň celkem	9 740	9 900	9 896
SOA Plzeň	2 755	2 679	2 675
SOkA Domažlice	850	847	847
SOkA Cheb	1 780	1 916	1 916
SOkA Karlovy Vary	640	681	681
SOkA Klatovy	800	797	797
SOkA Plzeň-jih	395	343	343
SOkA Plzeň-sever	800	818	818
SOkA Rokycany	620	610	610
SOkA Sokolov	435	431	431
SOkA Tachov	665	778	778

**Přehled množství a zpracovanosti
archivních fondů ve Státním oblastním archivu
v Plzni k 31. 12. 2007**

Archiv	Celkem archiválií		Uspořádáno	
	Poč. fondů	Rozsah v bm	celkem	z toho inv.
SOA Plzeň	1 348	14 884,77	5 930,31	4 947,41
SOkA:				
Domažlice	1 580	2 774,56	721,25	681,89
Cheb	1 235	5 124,98	2 423,21	1 843,89
K. Vary	1 713	3 690,33	1 100,68	822,26
Klatovy	1 901	3 913,56	1 153,35	1 028,93
Plzeň-jih	1 239	2 856,29	961,51	848,06
Plzeň-sever	1 1360	1 725,06	309,67	291,14
Rokycany	1 235	2 817,50	822,31	795,17
Sokolov	1 438	3 753,80	699,41	699,41
Tachov	1 067	3 204,66	560,56	483,08
SOkA celkem	12 562	29 860,74	8 751,95	7 493,83
SOA+SOkA celkem	13 910	44 745,51	14 682,26	12 441,24

Jde o celkovou metráž archiválií s evidenčním statutem 1, 2, 3, tj. včetně archiválií na depozitní smlouvu uložených v archivu a mimo archiv. V počtech není zahrnut archivní soubor Premonstráti Teplá II o rozsahu 256,50 bm, který byl v roce 2006 předán centrálou SOA Plzeň vlastníkům a je archivem pouze evidován, tj. náleží mu evidenční status 4.

Oprava. V Ročence Státního oblastního archivu v Plzni 2006 byl omylem uveden chybný součet inventarizovaného materiálu státních okresních archivů podle stavu k 31. 12. 2006 – uvedeno u SOkA celkem 7841,61 bm inventarizovaného materiálu a celkově (SOA+SOkA) 12 655,26 bm; správně mělo být SOkA 7109,51 bm a celkově 11 923,16 bm.

Přehled archivních pomůcek zanesených do evidence NAD v roce 2007

Přehled obsahuje všechny pomůcky zaevidované během roku 2007 s uvedením názvu pomůcky, časového rozsahu fondu, druhu pomůcky (PIS = prozatímní inventární seznam), zpracovatele, roku vzniku a evidenčního čísla pomůcky v rámci jednotlivých archivů.

Státní oblastní archiv v Plzni

Výzkumný ústav balneologický Mariánské Lázně, (1902) 1952-1993, inventář, E. Wasková, 2007, ev. č. 559

Spojené továrny na porcelán, dříve Bratři Benediktové a spol., Dvory, 1882-1946, inventář, Z. Klejzarová, 1966, ev. č. 560

Alp, továrna na porcelán a plavírna kaolinů, společnost ručením omezeným, Hlubany u Podbořan, 1904-1944, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 561

EPIAG – první český průmysl porcelánu, akc. spol., generální ředitelství Karlovy Vary, (1858) 1918-1947, inventář, Z. Klejzarová, 1967, ev. č. 562

Unie porcelánu, spojené továrny na porcelán, akciová společnost, Karlovy Vary, 1921-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 563

PIG, společnost pro import porcelánu s ručením omezeným, Vídeň, 1932-1938, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 564

Karlovarská továrna na porcelán Carl Knoll, veřejná obchodní společnost, Karlovy Vary-Rybáře, 1819-1947, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 565

Alois Fränzl, malírna porcelánu, Stará Role u Karlových Varů, 1945-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 566

Bedřich Hauptmann, keramická tiskárna a manufaktura porcelánu, Stará Role u Karlových Varů, 1945-1950, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 567

Julius Dietl, továrna na porcelán, Jalový Dvůr, 1901-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 568

První česká továrna na porcelán, národní podnik, Karlovy Vary, (1918) 1946-1952, inventář, L. Borová, 1972, ev. č. 569

Haas a Czjzek, továrna na porcelán, akciová společnost, Horní Slavkov, 1823-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 570

Prodejní společnost Haas a Czjzek, komanditní společnost, Horní Slavkov, 1874-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 571

I. S. Maier a spol., továrna na porcelán, Božičany, 1891-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1966, ev. č. 572

Rudolf Kämpf, továrna na porcelán, společnost s ručením omezeným, Loučky u Lokte, 1897-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 573

PORAG, výroba porcelánových radiátorů, společnost s ručením omezeným, Loket, 1940-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1968, ev. č. 574

Gustav Schmieger a synové, malírna porcelánu, Krásno, 1947-1950, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 575

Jan Hoffmann, malírna porcelánu, Loket, 1939-1950, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 576

Slavkovský porcelán, národní podnik, Loket, (1922) 1946-1952, inventář, L. Borová, 1973, ev. č. 577

Bohemia, keramické závody, akciová společnost, Nová Role, Chodov, 1922-1945, inventář, Z. Klejzarová, 1966, ev. č. 578

Starorolské továrny na porcelán, odd. továren na porcelán C. M. Hut-schenreuther; a. s., Hohenberg, pobočka Stará Role, (1881) 1910-1946, inventář, Z. Klejzarová, 1969, ev. č. 579

Richter, Fenkl a Hahn, továrna na porcelán, Chodov u Karlových Varů, 1882-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 580

František Manka, továrna na porcelán, Stará Role, 1935-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 581

Josef Lenhart – dědici, továrna na porcelán, veřejná obchodní společnost, Stará Role a Lesov, 1910-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 582

Gloria, porcelánová manufaktura ve Staré Roli, 1937-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1969, ev. č. 583

Bohemia, továrna na porcelán, národní podnik, Chodov, 1946-1958, inventář, L. Borová, 1974, ev. č. 584

Ostrovská továrna na porcelán Josef Pfeiffer, veřejná obchodní společnost, Ostrov nad Ohří, 1861-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 585

Továrna na porcelán Concordia, veřejná obchodní společnost, Lesov u Karlových Varů, 1927-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 586

Továrna na porcelán Josef Theodor Menzl, veřejná obchodní společnost, Jakubov, Vojkovice, 1912-1946, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1970, ev. č. 587

Továrna na porcelán Jan Schuldes, veřejná obchodní společnost, Kysibl, 1934-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1970, ev. č. 588

Továrna na porcelán Jindřich Reinl, Jeleny-Lubeneč, 1904-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1970, ev. č. 589

Josef Dutz, malírna a leptárna porcelánu v národní správě, Stará Role, 1945-1948, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 590

Josef Weinert, malírna porcelánu v národní správě, Stará Role, 1947-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 591

Josef Kuba, malírna porcelánu v národní správě, Karlovy Vary-Drahovice, 1948-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 592

Alfred Klietsch, výroba keramických obtisků v národní správě, Karlovy Vary-Drahovice, 1945-1949, inventář, Z. Klejzarová, A. Kohlík, 1971, ev. č. 593

Lesovská továrna na porcelán, národní podnik, Lesov, 1949-1954, inventář, L. Borová, 1976, ev. č. 594
Úřední zastupitelství Cheb, (1925) 1939-1944, inventář, K. Řeháček, 2007, ev. č. 595
Velkostatek Horní Chodov, 1684-1879, inventář, I. Kadlec, 2007, ev. č. 596
Velkostatek Krásná Lípa, (1696) 1730-1882, inventář, I. Kadlec, 2007, ev. č. 597
Rodinný archiv Appeltauerů, 1828-1897, inventář, L. Váňová, 2007, ev. č. 598
Rodinný archiv Valentů, 1850-1943, inventář, L. Váňová, 2007, ev. č. 599
Velkostatek Kozolupy, 1915-1948, inventář, L. Váňová, 2007, ev. č. 600
Velkostatek Svojsice, 1689-1945, inventář, L. Váňová, 2007, ev. č. 601
Úřední zastupitelství Karlovy Vary, (1937) 1939-1944 (1945), inventář, K. Řeháček, 2007, ev. č. 602
Velkostatek Žitná, (1657) 1693-1881, inventář, M. Marešová, 2007, ev. č. 603
Velkostatek Údrč, (1602) 1611-1935, inventář, I. Kadlec, 2007, ev. č. 604
Velo Tudor, František Hering, Rokycany, (1920) 1935-1948, inventář, P. Jiráček, 2007, ev. č. 605
SČSP – západočeský krajský výbor Plzeň, 1945-1989, inventář, M. Pešák, 2007, ev. č. 606

Státní okresní archiv Cheb

Místní národní výbor Zádub-Závišín, (1935) 1945-1976, inventář, J. Rájková, 2007, ev. č. 1476
Místní národní výbor Milíkov, 1945-1975, inventář, M. Lepší, 2007, ev. č. 1477
Sbírka drobných tisků, 1796-2004, PIS, M. Boháčová, 2007, ev. č. 1478
Místní národní výbor Tuřany, 1945-1975, inventář, M. Lepší, 2007, ev. č. 1479
Místní národní výbor Mokřiny, 1945-1975, inventář, J. Rájková, 2007, ev. č. 1480
KSČ – okresní výbor Cheb, 1945-1988, inventář, D. Hlaváčová, 2007, ev. č. 1481
Landrát Aš, (1888) 1938-1945 (1946), inventář, M. Bortelová, 2007, ev. č. 1482
Místní národní výbor Vlkovice, (1932) 1945-1975, inventář, M. Bortelová, 2007, ev. č. 1483
Místní národní výbor Ovesné Kladruby, 1945-1976 (1978), inventář, J. Rájková, 2007, ev. č. 1484
Místní národní výbor Rájov, 1945-1975, inventář, M. Lepší, 2007, ev. č. 1485
Místní národní výbor Lipová, 1945-1990, inventář, M. Bortelová, 2007, ev. č. 1486

Místní národní výbor Křižovatka, (1944) 1945-1990, inventář, M. Bortelová, 2007, ev. č. 1487

Státní okresní archiv Karlovy Vary

Archiv města Karlovy Vary, spisový materiál, díl 1: registraturní pomůcky, 1788-1945, dílčí inventář, A. Mařík, 2007, ev. č. 307

Městský národní výbor Ostrov, 1945-1990, inventář, J. Valachová, 2007, ev. č. 308

Státní okresní archiv Klatovy

Zrušené školy okresu Klatovy, II. svazek, H-K (Keply), 1820-2001, skupinový inventář, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 61/58-94

Zrušené školy okresu Klatovy, III. svazek, K (Klatovy), 1783-2000, skupinový inventář, E. Ulrichová, 2006, 2007, ev. č. 61/95-110

KSC – základní organizace Rabí, 1952-1990, inventář, J. Sýkorová, 2006, ev. č. 63

KSC – okresní výbor Klatovy, 1946-1989, inventář, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 64

Archiv obce Albrechtice, 1865-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 65

Archiv obce Babín, 1797-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 66

Archiv obce Běhařov, 1793-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 67

Archiv obce Běšiny, 1802-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 68

Archiv obce Bezděkov, 1837-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 69

Archiv obce Bezpravovice, 1816-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 70

Archiv obce Bílenice, 1833-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 71

Archiv obce Blůvky, 1872-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 72

Archiv obce Biřkov, 1799-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 73

Archiv obce Bližanovy, 1797-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 74

Archiv obce Bojanovice, 1836-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 75

Archiv obce Bolešiny, 1786-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 76

Archiv obce Borovy, 1887-1945 (1956), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 77

Archiv obce Boříkovy, 1792-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 78

Archiv obce Boubín, 1791-1945 (1956), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 79

Archiv obce Brod, 1865-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 80

Archiv obce Brtí, 1897-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 81

Archiv obce Březí, 1850-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 82

Archiv obce Břežany, 1838-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 83

Archiv obce Budětice, 1824-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 84

Archiv obce Buková, 1802-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 85

Archiv obce Bukovník, 1837-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 86

Archiv obce Buršice, 1838-1945, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 87

Archiv obce Bystré, 1868-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 88

Archiv obce Bystřice nad Úhlavou, 1892-1935, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 89

Archiv obce Čejkovy, 1883-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 90

Archiv obce Čepice, 1862-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 91

Archiv obce Čermná, 1880-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 92

Archiv obce Černíč, 1850-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 93

Archiv obce Červená, 1868-1945, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 94

Archiv obce Červené Poříčí, 1865-1945 (1964), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 95

Archiv obce České Hamry, 1897-1941, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 96

Archiv obce Čihaň, 1837-1945, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 97

Archiv obce Čímice, 1837-1945, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 98

Archiv obce Damíč, 1790-1945 (1968), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 99

Archiv obce Datelov, [1930], PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 100

Archiv obce Defurovy Lažany, 1840-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 101

Archiv obce Dehtín, 1870-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 102

Archiv obce Dešenice, 1799-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 103

Archiv obce Divišovice, 1919-1945 (1947), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 104

Archiv obce Dlačov, 1722-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 105

Archiv obce Dlouhá Ves, 1927-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 106

Archiv obce Dobrotice, 1858-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 107

Archiv obce Dobruška, 1780-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 108

Archiv obce Dolany, 1799-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 109

Archiv obce Dolejší Krušec, 1850-1939, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 110

Archiv obce Dolní Lhota, 1802-1945 (1988), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 111

Archiv obce Dolní Staňkov, 1899-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 112

Archiv obce Domažličky, 1837-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 113

Archiv obce Domoraz, 1850-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 114

Archiv obce Dražovice, 1852-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 115

Archiv obce Drslavice, 1835-1945 (1955), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 116

Archiv obce Dubová Lhota, 1897-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 117

Archiv obce Frymburk, 1841-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 118

Archiv obce Habartice, 1702-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 119

Archiv obce Hadrava, 1919-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 120

Archiv obce Hejtná, 1714-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 121

Archiv obce Hliněný Újezd, 1894-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 122

Archiv obce Hnačov, 1861-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 123

Archiv obce Hojsova Stráž, 1892-1945 (1947), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 124

Archiv obce Holkovice, 1859-1945 (1947), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 125

Archiv obce Horažďovická Lhota, 1866-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 126

Archiv obce Horní Lhota, [1880], PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2007, ev. č. 127

Archiv obce Horská Kvilda, 1912-1935, PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 128

Archiv obce Hořejší Těšov, [1900]-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 129

Archiv obce Hoštice, 1924-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 130

Archiv obce Hrádek u Sušice, 1479-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 131

Archiv obce Hradešice, 1837-1945 (1963), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 132

Archiv obce Humpolec, 1899-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 133

Archiv obce Hvízdalka, 1914-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 134

Archiv obce Chanovice, 1788-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 135

Archiv obce Chlístov, 1787-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 136

Archiv obce Chmelná, 1877-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 137

Archiv obce Chotěšov, 1877-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, J. Zíková, 2005, ev. č. 138

Archiv obce Javor, 1920-1945 (1950), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 139

Archiv obce Javorná, 1709-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 140

Archiv obce Javoří, 1871-1945 (1956), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 141

Archiv obce Jesení, 1843-1945, PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 142

Archiv obce Jetenovice, 1865-1945 (1949), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 143

Archiv obce Ježovy, 1832-1945 (1952), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 144

Archiv obce Jindřichovice, 1777-1945 (1949), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 145

Archiv obce Jíno, 1837-1945 (1960), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 146

Archiv obce Jiříčná, 1849-1945 (1959), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 147

Archiv obce Kadešice, 1794-1945 (1978), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 148

Archiv obce Kal, 1889-1945, PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 149

Archiv obce Kaliště, 1925-1945 (1949), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 150

Archiv obce Kámen, 1900-1945 (1953), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 151

Archiv obce Kamýk, 1912-1945 (1955), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 152

Archiv obce Kejnice, 1819-1945 (1946), PIS, M. Beránková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 153

Archiv obce Klenová, 1800-1945 (1957), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 154

Archiv obce Kocourov, 1849-1945 (1960), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 155

Archiv obce Kochánov, 1933-1937, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 156

Archiv obce Kokšín, 1826-1944 (1976), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 157

Archiv obce Komušín, 1908-1945, PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 158

Archiv obce Koryta, 1837-1945 (1950), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 159

Archiv obce Kovčín, 1839-1945 (1951), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 160

Archiv obce Kozí, 1898-1945 (1949), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 161

Archiv obce Kozí Hřbet, 1871-1945 (1948), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 162

Archiv obce Kroměždice, 1837-1945 (1960), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 163

Archiv obce Krotějov, 1896-1942, PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 164

Archiv obce Křenice, 1837-1945 (1960), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 165

Archiv obce Křištín, 1801-1945 (1950), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 166

Archiv obce Křížovice, 1802-1945 (1949), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 167

Archiv obce Kundratice, 1837-1945, PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 168

Archiv obce Kunkovice, 1773-1945 (1952), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 169

Archiv obce Kvasetice, 1865-1945 (1947), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 170

Archiv obce Kvášňovice, 1888-1945 (1974), PIS, M. Čermáková, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 171
Archiv obce Kydliny, 1851-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 172
Archiv obce Lešišov, 1923-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 173
Archiv obce Letovy, 1837-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 174
Archiv obce Lipová Lhota, 1925-1941, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 175
Archiv obce Lhovice, 1832-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 176
Archiv obce Lhůta, 1930-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 177
Archiv obce Loužná, 1879-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 178
Archiv obce Lovčice, 1769-1943, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 179
Archiv obce Luby, [1740]-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 180
Archiv obce Lučice, 1881-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 181
Archiv obce Lukavice, 1802-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 182
Archiv obce Lukoviště, 1892-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 183
Archiv obce Mačice, 1837-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 184
Archiv obce Makov, 1856-1935, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 185
Archiv obce Malá Víska, 1790-1928, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 186
Archiv obce Maleč, 1850-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 187
Archiv obce Malechov, 1828-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 188
Archiv obce Malonice, 1789-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 189
Archiv obce Malý Bor, 1794-1945 (1977), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 190
Archiv obce Maňovice, 1890-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 191
Archiv obce Maršovice, 1888-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 192
Archiv obce Měčín, 1853-1945 (1963), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 193
Archiv obce Měcholupy, 1866-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 194
Archiv obce Mezihorí, 1830-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 195
Archiv obce Milčice, 1874-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 196
Archiv obce Miletice, 1861-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 197
Archiv obce Milínov, 1837-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 198
Archiv obce Mířenice, 1798-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 199
Archiv obce Mlázovy, 1836-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 200
Archiv obce Mlýnec, 1799-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 201
Archiv obce Mlýnské Struhadlo, 1844-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 202

- Archiv obce Mochtín, 1810-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 203
- Archiv obce Mokrosuky, 1877-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 204
- Archiv obce Myslív, 1873-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 205
- Archiv obce Myslovice, 1837-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 206
- Archiv obce Nahořánky, 1912-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 207
- Archiv obce Nalžovy, 1841-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 208
- Archiv obce Nedanice, [1890]-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 209
- Archiv obce Nedaničky, 1913-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 210
- Archiv obce Nehodív, 1868-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 211
- Archiv obce Němčice u Čachrova, 1920-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 212
- Archiv obce Němčice, 1805-1945 (1962), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 213
- Archiv obce Nemilkov, 1842-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 214
- Archiv obce Neprochovy, 1879-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 215
- Archiv obce Nezamyslice, 1829-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 216
- Archiv obce Nezdice, 1895-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 217
- Archiv obce Nezdice na Šumavě, 1884-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 218
- Archiv obce Neznašovy, 1854-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 219
- Archiv obce Nicov, 1927-1938, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 220
- Archiv obce Novákovice, 1819-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 221
- Archiv obce Obytce, 1836-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 222
- Archiv obce Odolenov, [1890]-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 223
- Archiv obce Olšany, 1886-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 224
- Archiv obce Ondřejovice, 1846-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 225
- Archiv obce Opálka, 1866-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 226
- Archiv obce Ostružno, [1880]-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 227

Archiv obce Ostřetice, 1785-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 228

Archiv obce Otín, 1778-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 229

Archiv obce Pačejov, 1864-1945 (1969), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 230

Archiv obce Pečetín, 1876-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 231

Archiv obce Petrovice, 1802-1945 (1964), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 232

Archiv obce Petrovice nad Úhlavou, 1830-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 233

Archiv obce Petrovice u Sušice, 1850-1945 (1961), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 234

Archiv obce Petrovičky, 1783-1935, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 235

Archiv obce Pích, 1790-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 236

Archiv obce Plichtice, 1880-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2007, ev. č. 237

Archiv obce Podmokly, 1824-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 238

Archiv obce Podolí, 1797-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 239

Archiv obce Pohorsko, 1885-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 240

Archiv obce Pohoří, 1837-1945 (1955), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 241

Archiv obce Poleňka, 1866-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 242

Archiv obce Předslav, 1790-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 243

Archiv obce Přetín, 1851-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 244

Archiv obce Radinovy, 1881-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 245

Archiv obce Radkovice, 1893-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 246

Archiv obce Rohozno, 1736-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 247

Archiv obce Rovná, 1885-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 248

Archiv obce Rozsedly, [1850]-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 249

Archiv obce Řakom, 1779-1945 (1996), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 250

Archiv obce Skránčice, 1868-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 251

Archiv obce Slatina u Horažďovic, 1835-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 252

Archiv obce Slatina (u Klatov), 1797-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 253

Archiv obce Slavošovice, 1837-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 254

Archiv obce Slivonice, 1823-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 255

Archiv obce Smrkovec, 1837-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 256

Archiv obce Soběšice, 1820-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 257

Archiv obce Sobětice, 1820-1944, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 258

Archiv obce Soustov, 1779-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 259

Archiv obce Spůle, 1830-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 260

Archiv obce Srbice, 1906-1945 (1967), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 261

Archiv obce Srní, 1872-1945 (1974), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 262

Archiv obce Stodůlky, 1929-1930, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 263

Archiv obce Strašín, 1814-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 264

Archiv obce Strážovice, 1850-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 265

Archiv obce Struhadlo, 1890-1899, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 266

Archiv obce Střeziměř, 1885-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 267

Archiv obce Střítež, [1900]-1945 (1961), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 268

Archiv obce Svatá Kateřina, 1890, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 269

Archiv obce Svaté Pole, 1864-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 270

Archiv obce Svěradice, 1908-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 271

Archiv obce Svojšice, 1831-1945 (1973), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 272

Archiv obce Svrčovec, 1777-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 273

Archiv obce Šimanov, 1850-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 274

Archiv obce Štěpanice, 1906-1945, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 275

Archiv obce Štěpánovice, 1840-1939, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 276

Archiv obce Štěpokolasy, 1871-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 277

Archiv obce Tajanov, 1851-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 278

Archiv obce Tedražice, 1850-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 279

Archiv obce Těchonice, 1790-1945, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 280

Archiv obce Těšetiny, 1850-1945 (1955), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 281

Archiv obce Točnick, 1837-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 282

Archiv obce Trněň, 1848-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 283

Archiv obce Třebíšov, [1930]-[1942], PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 284

Archiv obce Třebomyslice, 1793-1945 (1956), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 285

Archiv obce Třebýcina, 1877-1945 (1959), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 286

Archiv obce Třebýcinka, 1884-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 287

Archiv obce Tupadly, 1833-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 288

Archiv obce Tuškov, 1921-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 289

Archiv obce Tužice, 1881-1945 (1960), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 290

Archiv obce Týnec (u Horažďovic), [1684]-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 291

Archiv obce Týnec, 1827-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 292

Archiv obce Ůborsko, 1874-1945 (1962), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 293

Archiv obce Ujčín, 1850-1945 (1946), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 294

Archiv obce Újezd (u Chanovic), 1837-1945 (1963), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 295

Archiv obce Újezd (u Plánice), 1822-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 296

Archiv obce Úloh, 1882-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 297

Archiv obce Ústaleč, 1839-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 298

Archiv obce Vatětice, 1889-1945 (1947), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 299

Archiv obce Velenovy, 1874-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 300

Archiv obce Velešice, 1890-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 301

Archiv obce Velké Hydčice, 1791-1945, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 302

Archiv obce Velký Bor, 1869-1945 (1961), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 303

Archiv obce Veřechov, 1883-1945 (1954), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 304

Archiv obce Veselí, 1922-1945 (1957), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 305

Archiv obce Vícenice, 1897-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 306

Archiv obce Víteň, 1886-1945, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 307

Archiv obce Vlčkovice, 1886-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 308

Archiv obce Vlkonice, [1791]-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 309

Archiv obce Vrhavěč, [1890]-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 310

Archiv obce Vřeskovice, 1837-1945 (1973), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 311

Archiv obce Záhorčice, 1862-1945 (1951), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 312

Archiv obce Zámýšl, 1850-1945 (1952), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 313

Archiv obce Zářečí, 1870-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 314

Archiv obce Zavlekov, 1880-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 315

- Archiv obce Zborovy, 1869-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 316
- Archiv obce Zbynice, 1850-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 317
- Archiv obce Zbyslav, 1888-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 318
- Archiv obce Zdebořice, 1882-1945 (1948), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 319
- Archiv obce Zdeslav, 1837-1945 (1953), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 320
- Archiv obce Zelená Lhota, 1882-1927, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 321
- Archiv obce Žďár, 1880-1945 (1958), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 322
- Archiv obce Žihobce, 1771-1945 (1949), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 323
- Archiv obce Žichovice, 1794-1942, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 324
- Archiv obce Žízňetice, 1909-1943, PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 325
- Základní škola Běšiny, (1847) 1869-1998, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 326
- Základní škola Bezděkov, 1876-1984, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 327
- Základní škola Bolešiny, 1892-1998, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 328
- Základní škola Čachrov, 1929-1988, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 329
- Základní škola Dešenice, 1925-1986, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 330
- Základní škola Dlouhá Ves, 1925-1995, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 331
- Základní škola Dolany, (1793) 1869-1989, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 332
- Základní škola Hartmanice, 1935-1989, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 333
- Základní škola Hlavňovice, 1878-1979, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 334
- Základní škola Horažďovice, Blatenská ul., (1961) 1964-1998, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 335
- Základní škola Horažďovice, Komenského ul., 1892-1989, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 336
- Zvláštní škola Horažďovice, 1967-1995, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 337
- Střední odborné učiliště Horažďovice, (1954) 1969-1994, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 338
- Základní umělecká škola Horažďovice, 1969-1991, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 339
- Základní škola Hrádek, 1881-1983, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 340
- Základní škola Chanovice, 1947-1955, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 341
- Základní škola Chudenice, 1920-1984, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 342
- Masarykova základní škola Janovice nad Úhlavou, 1920-1994, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 343
- Základní škola Kašperské Hory, 1935-1975, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 344
- Zvláštní škola Kašperské Hory, 1960-1990, PIS, E. Ulrichová, 2005, ev. č. 345

Archiv města Kašperské Hory III., 1572-1945, dílčí inventář, L. Sýkorová, 2007, ev. č. 346
Archiv města Hartmanice, [1607]-1945 [1950], inventář, M. Tejček, 2007, ev. č. 347
Archiv obce Tetětice, 1898-1945 (1950), PIS, J. Sýkorová, 2005, ev. č. 348

Státní okresní archiv Plzeň-jih

KSČ – základní organizace okresu Plzeň-jih, 1945-1989, skupinový inventář, M. Járová, P. Martínková, 2007, ev. č. 405
KSČ – základní organizace JZD Dolní Lukavice, 1985-1989, inventář, M. Járová, 2007, ev. č. 409
Místní národní výbor Čížkov, 1945-1990, inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 414
Místní národní výbor Louňová, 1945-1990, inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 415
Místní národní výbor Horšice, 1956-1990 (1994), inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 416
Místní národní výbor Čížice, (1934) 1945-1990, inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 417
Místní národní výbor Hradec, 1945-1990 (1991), inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 418
Místní národní výbor Dnešice, (1944) 1945-1990, inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 419
Zrušené zemědělské, hospodářské, průmyslové, živnostenské a učňovské školy okresu Plzeň-jih, 1894-1952, skupinový inventář, J. Mašková, 2007, ev. č. 420

Státní okresní archiv Rokycany

Místní národní výbor Břasy, (1901) 1945-1990, inventář, P. Souček, 2007, ev. č. 196
Místní národní výbor Osek, (1938) 1945-1990, inventář, M. Švecová, 2007, ev. č. 197
Okresní zemědělská správa Rokycany, (1955) 1972-1989, inventář, J. Fajt, H. Hrachová, 2007, ev. č. 198
Okresní kulturní středisko Rokycany, 1953-1990, inventář, H. Hrachová, 2007, ev. č. 199
Místní národní výbor Volduchy, (1882) 1945-1990, inventář, P. Souček, 2007, ev. č. 200
Místní národní výbor Holoubkov, (1886) 1945-1990, inventář, P. Souček, 2007, ev. č. 201
Archiv obce Smědčice, 1906-1944, dílčí inventář, H. Hrachová, 2007, ev. č. 202
Místní národní výbor Smědčice, (1915) 1945-1960 (1980), dílčí inventář, H. Hrachová, 2007, ev. č. 203

Místní národní výbor Klabava, (1880) 1945-1990, inventář, M. Šveco-
vá, 2007, ev. č. 204
Záložna-kampelička Hřešihlavy, 1908-1953, inventář, H. Hrachová,
P. Zárobský, 2007, ev. č. 205
Místní národní výbor Těně, (1931) 1945-1990, inventář, P. Souček,
2007, ev. č. 206

Státní okresní archiv Sokolov

KSČ – okresní výbor Sokolov, 1945-1990, inventář, M. Čermáková,
E. Krejčíková, J. Trčová, V. Vlasák, 2006, ev. č. 87
KSČ – okresní výbor Kraslice, 1945-1960, inventář, V. Vlasák, E. Vla-
sáková, 2006, ev. č. 88
KSČ – okresní výbor Loket, 1945-1946, inventář, E. Krejčíková,
V. Vlasák, 2006, ev. č. 89
KSČ – závodní organizace Okresní národní výbor Kraslice, [1948]-1954,
inventář, M. Čermáková, V. Vlasák, 2006, ev. č. 90
KSČ – místní organizace Rotava, 1948-1955, inventář, J. Trčová,
V. Vlasák, 2006, ev. č. 91
KSČ – vesnická organizace Jindřichovice, 1972-1990 (1992), inventář,
V. Vlasák, E. Vlasáková, 2006, ev. č. 92
Městský národní výbor Habartov, 1945-1990, inventář, M. Čermáko-
vá, E. Krejčíková, V. Vlasák, E. Vlasáková, 2007, ev. č. 93
Městský národní výbor Loket, (1920) 1945-1990, inventář, M. Čer-
máková, E. Krejčíková, J. Trčová, V. Vlasák, 2007, ev. č. 94
Městský národní výbor Nové Sedlo, 1945-1990, inventář, E. Krejčí-
ková, V. Vlasák, E. Vlasáková, 2007, ev. č. 95

Státní okresní archiv Tachov

Základní odborná škola rolnická Bezručice, 1945-1950, inventář,
D. Bízová, 2006, ev. č. 154
Lidová škola zemědělská Lestkov, 1946-1948, inventář, D. Bízová,
2006, ev. č. 155
Zemědělská mistrovská škola Planá, 1955-1964, inventář, D. Bízová,
2006, ev. č. 156
Zemědělské odborné učiliště Planá, 1945-1972, inventář, D. Bízová,
2006, ev. č. 157
Zemědělská mistrovská škola Stříbro, 1956-1960, inventář, D. Bízo-
vá, 2007, ev. č. 158
Základní odborná škola Stříbro, 1946-1951, inventář, D. Bízová, 2006,
ev. č. 159
Základní odborná škola rolnická Stříbro, 1949-1952, inventář, D. Bí-
zová, 2006, ev. č. 160
Zemědělská mistrovská škola Tachov, 1953-1960, inventář, D. Bízo-
vá, 2006, ev. č. 161

Učňovská škola zemědělská Zálezly, 1952-1956, inventář, D. Bízová, 2006, ev. č. 162

Archiv obce Boněnov, 1928-1931, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 163

Archiv obce Bonětice, 1927-1944, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 164

Archiv obce Borovany, 1838-[1945], inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 165

Archiv obce Břetislav, 1893-1945, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 166

Archiv obce Březí, 1939-1944, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 167

Archiv obce Brod nad Tichou, [1838]-1935, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 168

Archiv obce Cebiv, 1927-1936, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 169

Archiv obce Částkov, 1902-1941, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 170

Archiv obce Čeliv, 1891-1940, inventář, M. Vetrák, 2006, ev. č. 171

Archiv obce Damnov, 1834-1838, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 172

Archiv obce Darmyšl, 1923-1944, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 173

Archiv obce Dehetná, 1838-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 174

Archiv obce Dlouhé Hradiště, 1932-1936, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 175

Archiv obce Dolní Jadruž, 1903-[1945], inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 176

Archiv obce Doly, 1928-1937, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 177

Místní národní výbor Čeliv, 1945-1960, inventář, J. Zimová, 2006, ev. č. 178

Archiv obce Blahousty, 1908-1938, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 179

Archiv obce Domaslav, 1928-1939, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 180

Archiv obce Dubec, 1936-1945 (1946), inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 181

Archiv obce Erpužice, 1887-1944, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 182

Archiv obce Halže, 1852-1938, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 183

Archiv obce Holostřevy, 1865-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 184

Archiv obce Holubín, 1937-1938, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 185

Archiv obce Horní Jadruž, 1928-1937, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 186

Archiv obce Horní Kozolupy, 1920-1936, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 187

Archiv obce Hošťka, 1922-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 188

Archiv obce Chodský Újezd, 1911-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 189

Archiv obce Jadruž, 1838-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 190

Archiv obce Jalový Dvůr, 1930-1944, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 191

Archiv obce Jemnice, 1883-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 192

Archiv obce Jezerce, 1923-1944, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 193

Archiv obce Kočov, [1850]-1939, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 194

Archiv obce Konstantinovy Lázně, [1850]-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 195

Archiv obce Kořen, 1929-1933, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 196

Archiv obce Krínov, 1943, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 197

Archiv obce Kříženec, 1923-1944, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 198
Archiv obce Kumpolec, 1906-1945 (1947), inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 199
Archiv obce Kundratice, 1857-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 200
Archiv obce Kurojedy, 1925-1945, inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 201
Archiv obce Labuť, 1859-1945 (1946), inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 202
Archiv obce Lom u Tachova, 1891-1945 (1949), inventář, M. Vetrák, 2007, ev. č. 203
Místní národní výbor Darmyšl, 1945-1960, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 204
Místní národní výbor Dehetná, (1940) 1945-1963 (1964), inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 205
Místní národní výbor Dlouhé Hradiště, (1930) 1945-1960, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 206
Místní národní výbor Doly, 1945-1963 (1964), inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 207
Místní národní výbor Domaslav, (1928) 1945-1952, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 208
Místní národní výbor Dubec, 1946-1956, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 209
Místní národní výbor Horní Jadruž, 1958-1963 (1990), inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 210
Místní správní komise Výšina, 1945-1950, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 211
Místní národní výbor Jadruž, (1924) 1946-1954, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 212
Místní národní výbor Jemnice, 1945-1950, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 213
Místní národní výbor Jezerce, 1946-1960, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 214
Místní národní výbor Klíčov, 1945-1957, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 215
Místní národní výbor Kosov, 1946-1963 (1964), inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 216
Místní národní výbor Krásné Údolí, (1925) 1946-1960, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 217
Místní národní výbor Křivce, 1957-1960, inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 218
Místní národní výbor Kyjov, 1953-1960 (1961), inventář, J. Zimová, 2007, ev. č. 219
Státní reálné gymnázium (německé) Planá, 1898-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 220
Státní gymnázium (německé) Stříbro, 1871-1944, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 221
Státní učitelství (německý) Stříbro, 1899-1942, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 222

Obecná škola (německá) Bernartice, 1888-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 223

Obecná a měšťanská škola (německá) Bezručovice, 1799-1944, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 224

Obecná škola (německá) Boněnov, 1919-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 225

Obecná a měšťanská chlapecká škola (německá) Bor, 1870-1923, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 226

Obecná škola (německá) Borovany, 1886-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 227

Obecná škola (německá) Brod nad Tichou, 1919-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 228

Obecná škola (německá) Broumov, [1874]-1918, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 229

Obecná škola (německá) Ctiboř, 1907-1932, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 230

Obecná škola (německá) Částkov, 1880-1939, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 231

Obecná škola (německá) Čeliv, 1918-1932, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 232

Obecná škola (německá) Černošín, 1792-1943, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 233

Obecná škola (německá) Damnov, 1870-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 234

Obecná škola (německá) Dlouhý Újezd, 1872-1937, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 235

Obecná škola (německá) Dolní Jadruž, 1885-1920, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 236

Obecná škola (německá) Erpužice, 1891-1934, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 237

Obecná škola (německá) Halže, 1928-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 238

Obecná škola (německá) Holostřevy, 1893-1937, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 239

Obecná škola (německá) Chodský Újezd, [1877]-1894, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 240

Obecná škola (německá) Jadruž, 1935-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 241

Obecná škola (německá) Jalový Dvůr, 1890-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 242

Obecná škola (německá) Jedlina, 1921-1936, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 243

Obecná škola (německá) Jemnice, 1919-1937, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 244

Obecná škola (německá) Kladruby, 1937-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 245

- Měšťanská škola (německá) Kladruby, 1939-1944, inventář, M. Novotná, 2007, ev. č. 246
- Obecná škola (německá) Kočov, 1918-1945, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 247
- Obecná škola (německá) Kšice, 1912-1936, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 248
- Obecná škola (německá) Kurojedy, (1869) 1887-1919, inventář, D. Bízová, M. Novotná, 2007, ev. č. 249

Bibliografie archivářů Státního oblastního archivu v Plzni za rok 2007

■ AUGUSTIN Milan

Karlovarský symfonický orchestr a inventarizace jeho notového materiálu. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 61-67.

■ BORTELOVÁ Marie

Vznik a vývoj landrátlů na území Sudet, dochovanost a stav zpracování v rámci SOA Plzeň se zaměřením na Landrát Aš. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 130-140.

■ BRETLOVÁ Marie

Kostel sv. Anny na Vršíčku 1507-2007. Horšovský Týn, 2007. 79 s. (spoluautorství Václav Kuneš).

■ EDL Jan

Fotografické dokumenty uložené ve Státním okresním archivu Tachov. *Historická fotografie*, 2007, roč. 7, s. 58-66.

Historie továrny Bojko na Přimdě 1945-1946. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 67-72.

Historie továrny Bojko na Přimdě (1945-1946). *Český les*, Přimda, 2007, č. 2, s. 11-13.

Konstituování hraničního pásma a zrušení hraničního přechodu v Rozvadově. *Český les*, Přimda, 2007, č. 3, s. 10-11.

■ EISENHAMMER Miroslav

Jiří Světlík, Paměti starého kriminálního. Nakladatelství Ing. Petr Mikota, Plzeň 2006, 68 s. *Minulosti západočeského kraje*, 2007, roč. 52, sv. 2, s. 722-723 (rec.).

Seminář západočeských archivářů v Přimdě. *ČAS v roce 2006: ročenka České archivní společnosti*, Praha, 2007, s. 68-70.

Zpřístupnění archivních fondů internačních, pracovních a sběrných táborů a středisek ve Státním oblastním archivu v Plzni (Plzeň-Karlov, Mírošov, Stod, Třemošná). In *Nardi aristae: sborník k sedmdesátým narozeninám Ivana Martinovského*, Ústí nad Labem, 2007, s. 245-263.

■ FENCL Tomáš

Pořádání knih fondu Archiv města Domažlice. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 72-88.

■ **HALLA Karel**

Die Reform des Konvents des Franziskanerordens von Eger und der Einzug der Observanten. In *Das Bistum Bamberg in der Welt des Mittelalters*, Bamberg, 2007, s. 151-162.

■ **HRACHOVÁ Hana**

Dějiny Plzně v datech od prvních stop osídlení až po současnost. Kolektiv pod vedením I. Martinovského. Praha, Nakladatelství Lidové noviny pro Archiv města Plzně, 2004, 790 s. *Archivní časopis*, 2007, roč. 57, č. 4, s. 301-303 (rec.).

Kristina Kaiserová (ed.), *Nardi aristae*. Sborník k sedmdesátým narozeninám Ivana Martinovského. Albis International, Ústí nad Labem 2007, 294 s. *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 2, s. 679-682 (rec.).

Nové přírůstky rokycanského archivu. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 128-129.

Rakovnický historický sborník 6, 7, 2005, 2006. *Archivní časopis*, 2007, roč. 57, č. 3, s. 215-217 (rec.).

Zbirožsko na starých pohlednicích. Hostivice, 2007. 311 s. (spoluautorství František Batěk, Petr Prášil).

■ **HUBKA Petr**

Kronika města 2004 [online]. Plasy, 2007. URL: <http://www.plasy.cz/>.

■ **KINKOROVÁ Radka**

Kostel v Městysi Staňkově. *Staňkovsko*, 2007, příloha nestr.

Nejstarší staňkovské písemnosti uložené v SOKA Domažlice. *Staňkovsko*, 2007, č. 70, s. 1.

Sv. Jan z kamene vytesán. *Staňkovsko*, 2007, č. 72, s. 8.

Ze Staňkova až do Nového světa. *Staňkovsko*, 2007, č. 68, s. 5.

■ **MAREŠOVÁ Marie**

Evžen Savojský píše litomyšlskému pánu Františku Václavoviz Trauttmansdorffu: edice osmi dopisů z let 1718-1726, In *Vyšší šlechta v českých zemích v období baroka (1650-1750): biogramy vybraných šlechticů a edice typických pramenů*, Pardubice, 2007, s. 73-90.

■ **MAŘÍK Antonín**

Pozemkové knihy ve fondu Archiv města Karlovy Vary a možnosti jejich badatelského využití. In *XVI. historický seminář Karla Nejedla*, Karlovy Vary, 2007, s. 83-87.

■ **MATUŠKOVÁ Martina**

Kongregace Milosrdných sester sv. Kříže v Manětíně. *Kronika regionu*, 2006/2007, roč. 5, č. 3, s. 10-12.

Manětínské církevní průvody. *Kronika regionu*, 2006/2007, roč. 5, č. 4, s. 8-13.

Osobní fond kardinála Josefa Berana v plaském archivu. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 89-97.

Plasy pohledem filatelie. Plasy, 2007. 32 s. (spoluautorství Lumír Brendl, Karel Rom, Jakub Rom, Václav Novák a Miloš Hezký).

Příběh plaských varhan. Plasy, 2007. 32 s.

■ MÍRKA Jakub

Datace dvou urbářů fondu Velkostatek Defurovy Lažany. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 98-103.

■ NOVÁ Kateřina

Z historie ochotnického divadla v Horní Bělé. *Kronika regionu*, 2006/2007, roč. 5, č. 3, s. 17-18.

■ NOVOTNÁ Markéta

Kočov 1357-2007: 650 let dějin vesnice v západních Čechách. Kočov, 2007. 44 s.

Mimořádný kokašický zpravodaj: 1227-2007: 780 let od první písemné zmínky. Kokašice, 2007. 42 s.

■ PELEŠKA Michal

Sokol Přeštice. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 104-108.

■ PEŠTÁK Michael

Stalinův pomník v Plzni. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 146-149.

■ ROM Karel

Hallerův dům. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 5, s. 3.

Hrad Krašov. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 8, s. 3.

K funkcionalistické stavbě kralovické spořitelny. *Vlastivědný sborník*, 2007, roč. 17, č. 1, s. 8-11.

Kostel sv. Mikuláše v Potvorově. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 9, s. 3.

Kulturní život v Kralovicích před padesáti léty. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 11, s. 3.

Plasy pohledem filatelie. Plasy, 2007. 32 s. (spoluautorství Lumír Brendl, Martina Matušková, Jakub Rom, Václav Novák a Miloš Hezký).

Sto let budovy městského úřadu. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 12, s. 3.

Těžké počátky hasičského sboru v Kralovicích. *Kronika regionu*, 2006/2007, roč. 5, č. 3, s. 4-6.

Viktor Stretti a Plasy ve 40. a 50. létech minulého století: k 50. výročí úmrtí významného českého malíře a grafika. *Kronika regionu*, 2006/2007, roč. 5, č. 4, s. 4-7.

Vzpomínka na městského archiváře. *Kralovický obzor*, 2007, roč. 18, č. 9, s. 3.

■ REHÁČEK Karel

Bachtrogové z Dolního Žandova a jejich osudy během války a po jejím skončení. *Sborník Krajského muzea Karlovarského kraje 2006*, Cheb, 2007, s. 309-313.

Dopady války na každodenní život obyvatelstva Plzně a okolních obcí (1914-1918). *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 1, s. 277-336.

Likvidační inspektorát v Plzni a likvidace živnostenských a průmyslových podniků, konfiskovaných v Českosudějovickém kraji na základě

dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. *Jihočeský sborník historický*, České Budějovice, 2006, roč. 75, s. 224-266. (Vyšlo v roce 2007.) Lukáš Valeš – Josef Marcel, Klatovy v době první světové války 1914-1918 aneb konec Říše rakousko-uherské a vznik Republiky československé v královském městě Klatovy. Nakladatelství Arkáda, Klatovy 2006, 103 s. *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 2, s. 723-727 (rec.).

Rodinný život plzeňského purkmistra JUDr. Václava Petáka: pohled do soukromí významné regionální osobnosti přelomu 19. a 20. století. *Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností*, 2007, roč. 45/115, č. 2, s. 93-101.

Stavební družstvo pro Plzeňsko a Stříbrsko a jeho aktivity v národnostně smíšených oblastech jihozápadu Čech. In *Nardi aristae: sborník k sedmdesátým narozeninám Ivana Martinovského*, Ústí nad Labem, 2007, s. 219-244.

Ústřední matice školská v letech 1918-1951. *Paginae historiae: sborník Národního archivu*, Praha, 2007, roč. 15, s. 97-130.

■ SÝKOROVÁ Lenka

Blata (něm. Hoslau). *Nýrské noviny*, 2007, roč. 34, č. 7-8, nestr.

Bystřice nad Úhlavou (něm. Bistritz an der Angel). *Nýrské noviny*, 2007, roč. 34, č. 8, nestr.

Bystřice nad Úhlavou, pokračování. *Nýrské noviny*, 2007, roč. 34, č. 9, nestr.

Historie židovské komunity v Nýrsku a okolí – dosavadní průzkum. In *Židé v Čechách: sborník příspěvků ze semináře konaného 24. a 25. října 2006 v Liberci*, Praha, 2007, s. 135-140.

Hodousice (něm. Holletitz). *Nýrské noviny*, 2007, roč. 34, č. 10, nestr.

■ ŠVECOVÁ Markéta

UNRRA na Rokycansku. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 108-114.

■ TEJČEK Michal

Historická dílna I. Sborník příspěvků přednesených v roce 2006. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2006, 170 s. *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 2, s. 682-684 (rec.).

Poezie s klotovými rukávy: poezie a literatura ve fondech SOkA Klatovy. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 115-127.

■ VETRÁK Miroslav

Psal se před 100 lety. *Tachovská jiskra*, 2007, roč. 17, č. 1-52 (seriál 52 článků).

Psal se před 100 lety na Tachovsku. *Tachovský deník*, 2007, roč. 16, č. 6-293 (seriál 50 článků).

■ VLASÁK Vladimír

Obec Lomnice. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Eva Vlasáková).

Obec Těšovice. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Eva Vlasáková a Miroslav Makovička).

Obec Vintířov. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Eva Vlasáková).

■ **VLASÁKOVÁ Eva**

Archivář Heinrich Zimmermann. *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006*, Plzeň, 2007, s. 140-146.

Obec Lomnice. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Vladimír Vlasák).

Obec Těšovice. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Vladimír Vlasák a Miroslav Makovička).

Obec Vintířov. Svatava, 2007, 88 s. (spoluautorství Vladimír Vlasák).

■ **WASKA Karel**

Hans Georg z Útviny a jeho komplicové: sonda do kriminálního prostředí západních Čech před polovinou 18. století. In *Nardi aristae: sborník k sedmdesátým narozeninám Ivana Martinovského*, Ústí nad Labem, 2007, s. 59-88.

Hrdelní soud v Úterý v polovině 18. století. In *Acta historico-iuridica Pilsnensia 2006: sborník příspěvků ze setkání pracovníků kateder právních dějin z České republiky a Slovenské republiky. Plzeň 21.-23. 9. 2006*. Plzeň, 2007, s. 130-141.

Drobné delikty před rychtářským soudem v Úterý v 18. století. *Právněhistorické studie*, 2007, roč. 38, s. 309-318.

Knihy předmagistrátního období v registraturách malých měst na příkladu Úterý. *Acta Universitatis Carolinae Philosophica et Historica 2: z pomocných věd historických XVI*. Praha, 2002, s. 113-121. (Vyšlo v roce 2007.)

Edice dvou nejstarších listin z fondu Velkostatek Svatá Klára. *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 1, s. 42-43.

Ingild Janda-Busl – Franz Busl, Die Geschichte der jüdischen Gemeinde in Weseritz/Bezdrůžice. Pressath, 2006, 543 s. *Minulostí západočeského kraje*, 2007, roč. 42, sv. 2, s. 717-721 (rec.).

■ **WASKOVÁ Eva**

K sedmdesátým narozeninám PhDr. Jana Pelanta. *Archivní časopis*, 2007, roč. 57, č. 3, s. 196.

Zprávy a informace

Nová listina Václava IV. v SOkA Tachov

Jan EDL

V roce 2007 se podařilo obohatit listinný materiál uložený v našem archivu o další cenný přírůstek. Je jím pergamenová listina vydaná na hradě Karlštejn 10. května 1406 králem Václavem IV. pro město Stříbro. Král Václav osvobozuje touto listinou purkmistra, přísežné konšely i vší obec města Stříbra, kteří se zavázali najednou mu zaplatit dvě sumy berní splatné o Letnicích (30. května) a o sv. Jakubu (25. července), od placení berně královské ve třech termínech potom následujících, tj. o sv. Martinu, o Hromnicích a o sv. Jiří. Samotný text listiny není zcela neznámý. Ve druhém svazku edice *Codex iuris municipalis*, který je věnován privilegiím královských měst venkovských, jsou listiny stejného znění hned tři. První pro město Kolín nad Labem, druhá pro Litoměřice a třetí pro Louny. Nově získaná listina tedy tento soubor doplňuje, i když královských měst ochotných králi výhodně půjčit bylo jistě více.

Důvodem vydání souboru listin pro královská města byla celkem logicky potřeba peněz. V roce 1405 totiž došlo k uklidnění do té doby velmi napjaté situace v Čechách. Ke smíření došlo rovněž mezi králem a jeho bratrancem, moravským markrabětem Joštem. Na sklonku roku 1405 vydal Václav dva dlužní úpisy na dva tisíce kop pražských grošů, které hodlal splatit z výnosu daní některých královských měst. Je možné, že zmíněné listiny jsou dokladem, že se tyto dluhy Václav snažil splatit. Stejně tak mohlo ale jít o jednorázovou výpomoc králi, jemuž se peněz nedostávalo trvale.

Avšak zpět k naší listině. Nejprve je potřeba poopravit všeobecně vžitou představu o výjimečně dobrém dochování archiválií města Stříbra. To platí pouze o nejstarším období cca do počátku třicetileté války. Poté už jsou archiválie v tomto fondu dochovány velmi torzovitě a v žádném případě nemohou být srovnávány s mnohem lépe dochovanými fondy měst Tachova a Plané. Tato skutečnost je o to smutnější, že město Stříbro zůstalo po skončení třicetileté války jediným královským městem v našem regionu. Na vině za tento neutěšený stav je především „péče“ města Stříbra o vlastní písemnosti. O smutných osudech archivu jsme celkem dobře zpraveni především z prací stříbrského gymnaziálního profesora, konzervátora památko-

vé péče a prvního stříbrského archiváře v jedné osobě Georga Schmidta. V 19. století byly stříbrské písemnosti uloženy na dvou místech. Menší část na stříbrské radnici a větší část v patře Horní brány (zvané též Říšská či Chebská). K její demolici došlo v roce 1877 stříbrským stavitelem Andreasem Deimlingem a osud v ní uložených písemností pochopitelně nikoho nezajímal. Větší péče nebyla věnována ani nejdůležitějším pergamenovým listinám. V roce 1895 jsou zachyceny v již zmínovaném druhém svazku Codexu iuris municipalis jako součást stříbrského archivu, ale v roce 1916 přichází městu Stříbru nabídka na jejich odkoupení ze soukromých rukou, která byla naštěstí přijata a tyto listiny jsou dochovány dodnes. To vše svědčí o nulovém zájmu představitelů města v 19. století o vlastní písemnosti.

Nikterak tedy nepřekvapí, že listina nikdy nebyla známa a tedy ani postrádána. Velmi pravděpodobně byla od ostatních písemností odloučena již v 19. století, ne-li dříve. Listina se tedy neobjevuje ani v práci G. Schmidta *Privilegien und Urkunden der Stadt Mies in Regestenform*. Tato práce, otištěná v jubilejním sborníku vydaném při příležitosti 50 let existence stříbrského gymnázia v roce 1920, obsahuje celkem 74 regestů stříbrských listin známých v originále, ze starších edic či ze starší literatury (především z prací stříbrského kronikáře Karla Ludwiga Watzky). Samotná povaha listiny z ní rovněž nedělala nijak pro město zásadní dokument. Její platnost prakticky vypršela již v roce 1407, kdy proběhly termíny, při nichž bylo město osvobozeno od placení berní. Z těchto důvodů nebyla tato listina součástí pozdějších konfirmačních listin Leopolda I., Karla VI., Marie Terezie a Josefa II. či vidimusů městských privilegií vydaných městy Kladruby a Rokycany. Protože ve Stříbře nebyla vedena žádná evidence staré registratury či byla zničena spolu s ní, jak bylo výše naznačeno, o listině nikdo nevěděl, tudíž nikomu (tím méně pak městu) nechyběla. Je samozřejmě jasné, že se vydávání těchto listin s jednorázovou platností pro královská města předpokládá, vzhledem k neustále napjatému rozpočtu krále Václava, ale tyto listiny již v archivních fondech bývalých královských měst většinou chybí.

O to větším překvapením byl telefonát ředitele SOA PhDr. Mužíka, zda si do našeho archivu nechceme koupit listinu Václava IV. z roku 1406, která se zčistajasna objevila v Národním archivu. Celkem pochopitelně jsme zájem projevíli a listinu zakoupili.

Wenceslaus dei gratia Romanus Rex Imperator Augustus et Rerum Publicarum
Habeo omnium Consules Imperia et Communitates Civitates Urbes Liberes et consuetudines
in tali re ad solvendum duces omnes Rerum Publicarum omnium Reditus in festo Pentecostes Aliter non
in die sancti Jacobi Apoli immediate sequenti venturum proxime nobis per nos interuales Aliter non
sicut etiam idem precatus nos per nos interuales Aliter non et nos amano desiderat
predicari duces omnes nobis per nos super pacis festis et terminis domibus de omni Rerum Publicarum
Miserata me per nos super sancti Martini Quadragesime sic inter nos et de Rerum Publicarum
proxime venturum et est deus festis et terminis domibus et mediare post hoc anno secundo scilicet ad Regalem da
merum manum inter consuetudinem huiusmodi observatam post hoc et ante Regalem ante Rerum et de
certa in praemia pro nobis omnes scilicet et officia huiusmodi ab omnibus et gratias
Mertanis Phocum sub Regi meo Rerum Publicarum Datum factum Anno dñi millesimo
Quadragesimo sexto die decima mensis Rerum Publicarum

per d. Conrad. Sulzbach
Johannes de Bamberg

Prodejcem listiny byla soukromá osoba, která listinu získala dědictvím po svém otci, jenž byl mimo jiné vášnivým sběratelem. Tato nabídla listinu Národnímu archivu v Praze, konkrétně dr. Čumlivskému, který se nákupy v Národním archivu soustavně zabývá, s dotazem, zda by ji některý archiv neodkoupil (zřejmě totiž nikdo nevěděl, komu je listina určena). Dr. Čumlivski vzal listinu do komise a po její identifikaci se spojil s oblastním archivem v Plzni, zda listinu odkoupí. Ocenění listiny i její identifikaci provedla nákupní komise Národního archivu. Zajímavé je, že o listině se vědělo, i když v úplně jiném kraji a zřejmě pouze z doslechu. Spolu s listinou a záznamem komise pro ohodnocování a výkup archiválií Národního archivu byl totiž našemu archivu předán i dopis ředitele Státního oblastního archivu v Zámrsku PhDr. Tomáše Šimka z roku 1968. Mylně se však zmiňuje o privilegiu pro Míšeň a v dopise nabízí odkup listiny nebo alespoň její zapůjčení a ofotografování. Dopis však byl napsán v červenci 1968 a celá záležitost byla patrně hned vzápětí překryta zcela jinými problémy.

Je jasné, že objev této listiny nikterak zásadně neposunuje bádání o době Václava IV. Její význam je omezen regionálně. Významně doplňuje starou část stříbrského archivu a je rovněž dokladem, že objevy neznámých středověkých listin jsou možné i ve 21. století (koneckonců neznámou listinu z 15. století získal v roce 2007 i sousední SOkA Cheb). O objevu listiny byl samozřejmě informován rovněž profesor Hlaváček, který se Václavem IV. dlouhodobě zabývá a listina bude i cenným příspěvkem do plzeňského svazku registové edice dokumentů doby Václava IV., který snad rovněž v budoucnu spatří světlo světa.

Pořádání spisů fondu AM Domažlice

Tomáš FENCL

Před započítáním pořádacích prací tvořily spisy fondu AM Domažlice několik celků. Pro snazší orientaci je možné rozdělit veškerý materiál na spisy do roku 1850 a po roce 1850. *Spisy do roku 1850* byly v archivu v několika odděleních. Prvním byly tzv. předmagistrátní spisy, zpracované ještě v Archivu města Domažlice Václavem Miškovským. Druhým oddělením byly tzv. magistrátní spisy, o kterých se vědělo v podstatě pouze to, že byly značeny signaturami se zkratkou *fas*. Třetím oddělením byly magistrátní spisy do roku 1850, značené podle rozšířeného registraturního systému s dělením na politica (s dalším členěním na publica, oeconomica, militaria a další) a iudicialia. A posledním, čtvrtým oddělením byly spisy neznačené.

Spisy po roce 1850, které byly v archivu při zpracovávání fondu uspořádány nejdříve, tvoří celkem šest spisových, na sebe navazujících manipulací.

Spisy do roku 1850

1. oddělení: Nejstarší částí spisů AM Domažlice je oddělení, dále označované jako „Miškovského manipulace“, které bylo vytvářeno uměle již od 2. poloviny devatenáctého století. Tehdy byl od vlastní spisovny městského úřadu oddělen tzv. archiv, obsahující „listiny a písemnosti od 14. do 18. století“. Součástí spisovny úřadu naopak zůstaly registry od roku 1800. Právě tzv. archiv, který spravovalo muzejní kuratorium, se stal základem Miškovského manipulace. V šedesátých letech 19. století ho pořádal děkan Karel Hájek a znovu v devadesátých letech prof. B. Štrér, kteří k němu vyhotovili katalog. Nově pak tento archiv (mimo spisy i listiny a knihy) pořádal od září 1934 profesor domažlického gymnázia Václav Miškovský. Stará akta rozdělil do několika tematických skupin a v rámci těchto skupin je pak seřadil, i když mnohdy dost nedůsledně, do chronologických řad. Toto uspořádání nejstarší části domažlické registry pak přetrvalo až do dneška a bylo zachováno i při pořádání v okresním archivu. Miškovského manipulace má třináct kartonů aktového materiálu, rozděleného do třinácti registraturních skupin s celkovým časovým rozsahem 1380-1824, přičemž většina písemností pochází z časového úseku od první čtvrtiny šestnáctého do poloviny osmnáctého století. Miškovského manipulace

byla při současném pořádní Archivu města Domažlice zachována a s využitím původní pomůcky katalogizována.

Miškovského manipulace byla vytvořena zcela uměle a většina písemností, zejména starších, nenese žádné stopy po nějakých původních registraturních ukládacích systémech. Přesto jsou v tomto materiálu i spisy, které takové znaky mají. Především sem kdysi byly zařazeny písemnosti, které byly evidentně vyjmuty z mladších manipulací. O těch ještě bude řeč, zde jen tolik, že písemnosti, u kterých to bylo možné a vhodné, byly při pořádní v archivu vráceny na své původní místo. Mezi jinými archiváliemi byl z této části archivu vyjmut i zlomek radního protokolu z poloviny sedmnáctého století a zařazen mezi knihy.

Jsou zde ovšem i další spisy, které snad ukazují na jistá starší uspořádní registratury. Tak kolem poloviny sedmnáctého století byly zřejmě alespoň některé spisy v registratuře uspořádní do skupin podle abecedního pořádku. Na dorzu některých spisů jsou totiž poznámky typu *N-1083-lit. H anni 1629, N-1509 anni 1637, lit. A, N-984 anni 1618 lit. P* apod. Jde zřejmě o stopy jakéhosi pořádní archivu, ne o organický ukládací systém, protože poznámky jsou za delší časové období psány jednou rukou a zřejmě naráz. Až snad některé mladší písemnosti mohly být takto značeny současně s uložením do registratury. Signatury byly tvořeny ročníkem, písmenem abecedy, většinou podle osoby, se kterou se korespondovalo (*např. pod lit. P list pivoňského převora, pod lit. H korespondence s městy Hostouní, Horažďovicemi, Hranicemi, pod lit. J s městem Jáchymov...*), a číslem spisu v ročníku nebo skupině (*N-984*). Tyto spisy jsou dnes v Miškovského manipulaci na různých místech.

Na dvou kusech z devadesátých let sedmnáctého století jsou zase poznámky *Fasciculus Domini Joannis Aegidii Kaczrowsky (1695)* a *Fascicul 1° Pana Jana Carla Kestnera A^o 1692*. Akta tedy mohla být ukládná do fasciklů, snad ročních, značených jmény purkmistrů. I další spisy tohoto období jsou značeny pouze čísly, která snad mohou být pozůstatkem po pročíslování spisů v jednotlivých fasciklech. Mimo chronologický pořádek pak mohly být tvořeny i tematické skupiny spisů, které se ukládaly odděleně. Z konce sedmnáctého století je totiž v Miškovského manipulaci patrná např. zvláštní číslovaná řada akt týkajících se sporu zádušních vesnic s městem z let 1687-1691. Pod Miškovského signaturou *I-B-1313* je dokonce uložen jejich jednoduchý soupis. Ani tyto dokumenty netvoří

dnes ucelenou skupinu, ale vzhledem k chronologickému uspořádání jsou roztrženy ve skupině „Listy ve věcech náboženských“. Podobně je tomu i u několika testamentů založených v Miškovské manipulaci. I přes své stáří jsou evidentně znácky znaky mladších spisových manipulací.

2. *oddělení*: Další ucelenou skupinou spisů AM Domažlice bylo zhruba 200 kartonů tzv. magistrátních spisů, o kterých se toho před pořádáním mnoho nevědělo. Ke spisům byl k dispozici pouze orientační soupis. Obsahoval jen seznam jednotlivých signatur s označením obsahu, neměl žádné časové určení a dokonce ani neobsahoval údaje o evidenčních jednotkách. Ani určení obsahu jednotlivých registraturních skupin nebylo bez omylů. Spisy byly uloženy v kartonech v posloupnosti podle signatur. Podle soupisu byly značeny signaturami složenými ze zkratky *fas.* a čísla, které mělo označovat agendu.

Již na počátku pořádacích prací bylo zjištěno, že tato suma aktového materiálu nepředstavuje jeden registraturní systém. Postupně bylo rozlišeno celkem pět různých manipulací z různých časových rovin a v různém stupni dochování. Pořádání navíc mnohdy ztěžoval fyzický stav archiválií.

Základ tohoto materiálu tvořily spisy magistrátu z let 1800-1819. Tato manipulace také představuje z celého korpusu nejúplnější celek. Ke spisům z let 1800-1819 pak byly přiřazeny, zřejmě v různých dobách, spisy dvou manipulací starších a dvou mladších, které, s výjimkou nejstarší manipulace, měly společný způsob značení ukládacími znaky, které se skládaly také ze zkratky *fas.* a čísla registraturní skupiny. To byla zřejmě také příčina toho, že různé manipulace byly i v archivu mechanicky sloučeny do jednoho celku. Při pořádání byly tedy spisy různých manipulací od sebe odděleny a uspořádány zvlášť. Při této práci se postupovalo tak, že se načisto pořádaly nejprve spisy z let 1800-1819, spisy ostatních manipulací, které byly v materiálu porůznu rozptýleny tak, že většinou nebyly pohromadě ani jednotlivé registraturní podskupiny a mnohdy ani konkrétní spisy, byly průběžně vyčleňovány a uspořádány až nakonec, kdy již byl veškerý materiál revidován.

V současnosti tedy tvoří původně jednotný celek dohromady pět manipulací. První tvoří spisy do roku 1789. Organicky byly v této manipulaci ukládány písemnosti zhruba ze sedmdesátých a osmdesátých let 18. století (snad od 1769). Část manipulace však tvoří i spisy podstatně starší (od roku 1548). Protože elenchy, do kterých byly spisy evidovány, byly psány evidentně čas-

tečně naráz, jednou rukou i pro akta velmi stará, vznikla tedy tato část registratury asi tak, že byla najednou uspořádána a sepsána starší akta, která se v té době v registratuře nalézala, a do takto vzniklého systému pak byly ukládány i písemnosti současné. Spisy v této době ještě neměly moderní ukládací znaky. Byly označovány, zpravidla na dorzu pod presentatem a regestem spisu, názvem registraturní skupiny (např.: *Kirchen Sachen*) a někde poblíž číslem spisu ve skupině. Ke každé registraturní skupině byl zároveň veden elench. Neměl knižní podobu, vedl se na papírových složkách pro každou registraturní skupinu zvlášť a přikládal se asi přímo k příslušným fascikulům. Elench byl označen v záhlaví názvem registraturní skupiny a měl podobu prostého číselného seznamu spisů s registry jejich obsahu a časovým určením.

Spisy do roku 1789 byly různě roztroušeny po celém zpracovávaném materiálu a podobně i elenchy k nim byly postupně nalézány na různých místech, dva z nich byly např. nalezeny i mezi spisy Miškovského manipulace, přičemž byly v původním katalogu regestovány jako spisy, když jako obsah „spisu“ byl městským archivářem vzat první regest elenchu. Některé spisy, někdy i celé skupiny spisů z manipulace do roku 1789, byly v pozdějších letech magistrátu přemanipulovány, a to tak, že byly opatřeny novou značkou a zařazeny mezi spisy z let 1800-1819. Při pořádání byly tyto spisy většinou zařazeny do svých původních manipulací, protože u spisů mladších vesměs nepředstavovaly pravá priora.

Manipulace spisů do roku 1789 je ze všech manipulací nejvíce poškozená. Dochoval se z ní vlastně jen malý zlomek. V současné době má 12 kartonů, které obsahují 18 registraturních skupin (inventárních jednotek) s časovým rozmezím 1548-1789 (1799). Část písemností, které zde byly původně uloženy, je navíc v současnosti stále zařazená do Miškovského manipulace. Svědčí o tom signatury na spisech, které korespondují s dochovanými elenchy. Tak např. zůstal na svém místě pouze elench jednoho fasciklu skupiny *Kirchen- und Foundations Sachen*, evidující akta již od šestnáctého století. Vlastní spisy se nalézají v Miškovského manipulaci.

Druhou manipulací, která se ze skupiny spisů z let 1800-1819 vydělila, jsou spisy magistrátu z let 1790-1799. Spisy této manipulace jsou již značeny ukládacím znakem se zkratkou *fas.* a číslem fasciklu a číslem spisu. Výhodou této manipulace bylo to, že značeny byly všechny jednotlivé kusy spisu, takže

pokud byly jednotlivé části spisu nalezeny na různých místech, bylo – oproti předchozí manipulaci – poměrně snadné spis rekonstruovat. Spisy byly též zapisovány do elenchu, jehož složky se pak opět přikládaly přímo k příslušným fasciكلům. Elenchy tohoto období byly vedeny již na předtištěných formulářích. Od roku 1790 byl také na magistrátu zaveden podací protokol, takže na spisech již přicházejí i čísla jednacích, která byla každému kusu spisu přidělována nová. Všechna čísla jednacích, vztahující se k jednomu spisu, se pak uvádějí v příslušné rubrice elenchu. Spisy z let 1790-1799 tedy byly manipulovány již moderním způsobem. Potíž ovšem vězí v tom, že ukládacích znaků nebylo možno využít při archivním zpracování fondu. Jeden fasciكل (tedy jedna ukládací signatura) totiž nebyl v původním systému vyhrazen pro jednu tematickou skupinu spisů, do jednoho fasciكلu běžně přicházelo několik agend. A naopak, spisy jedné agendy mohly být roztrženy do více fasciكلů a mít tak v celku více než jeden ukládací znak. Tak např. značkou *fas. 1* byly značeny žádosti, rozhodnutí, udělení měšťanského práva, školní věci a další. Skupina rozhodnutí (*Bescheide*) pak byla ukládána i pod značku *fas. 2*. Každá z těchto skupin ale naštěstí tvoří zvláštní číselnou řadu spisů s elenchem. Při pořádání byly vždy písemnosti jedné tematické skupiny sceleny, na ukládací znaky nebyl brán zřetel, byly pouze u jednotlivých registraturních skupin poznamenány v inventáři. Některé spisy z let 1790-1799 byly opět později zařazovány do mladších manipulací. Také manipulace 1790-1799 je pouze zlomkem. Má celkem 15 kartonů s patnácti registraturními skupinami (inventárními jednotkami).

Jak již bylo řečeno, vlastním základem zpracovávaného materiálu byla spisová manipulace magistrátu z let 1800-1819, kterou po uspořádání tvoří 152 kartonů s rozsahem signatur *fas. 2-71*. Spisy jsou opět značeny způsobem jako u předešlé manipulace, ovšem jedna ukládací značka je již vždy vyhrazena spisům jedné registraturní skupiny. V uspořádání registraturních skupin není patrný žádný systém. Ukládací znaky tvoří jednu souvislou řadu, agenda není nijak členěna (např. na iudicialia a politica a dále), a to i přesto, že podací protokoly pro iudiciale a politicum byly vedeny odděleně. Příbuzné agendy netvoří žádné dílčí celky. Pořádek ukládacích znaků vznikl zřejmě pouze chronologicky, tak jak podání v různých záležitostech v roce 1800 přicházela. Elenchy byly opět vedeny na zvláštních složkách pro každou registraturní skupinu a byly opět uklá-

dány přímo k příslušným fasciklům spisů. Manipulace z let 1800-1819 se po uspořádání zdá být ve svém celku poměrně dobře dochovaná. I zde však některý materiál chybí. Tak např. z registraturní skupiny *Stadtprivilegien*, která ovšem nevznikla organicky, ale sepsáním starších písemností, je v této manipulaci, tedy na svém místě, pouze samotný elench, spisy jsou porůznu v Miškovského manipulaci. Patřily sem například listy Václava IV., Zikmunda Lucemburského, Karla Münsterberského, Rudolfa II., Matyáše II., Ferdinanda I., ale také knížka opisů privilegií z roku 1527.

V několika případech (např. spisy agendy pozůstalostí a spisy školské agendy) byly k manipulaci 1800-1819 připojeny celé registraturní skupiny manipulací předchozích. U takových podskupin pak bývaly spisy přeznačeny novými signaturami, takže spisy pak mají opět dvojí značení. Jednotlivé řady spisů z různých manipulačních období však byly zachovány i při přeznačení jako samostatné celky. Nové znaky byly většinou tvořeny až třemi lomenými čísly, kde první značí číslo fasciklu (skupiny) manipulace 1800-1819, druhé číslo odlišuje starší manipulační řadu od manipulace 1800-1819. Třetí číslo označovalo spis. Takže pokud skupina spisů pozůstalostních z let 1800-1819 má např. značku *fas. 13*, jednotlivé spisy v této skupině pak mají značky *fas. 13/x* (x = číslo spisu). Spisy přiřčené ze starší manipulace pak byly značeny např. *fas. 13/2/x* a tvoří zvláštní číselnou řadu. Poslední číslo v signatuře, číslo spisu, bylo zpravidla u přiřčených spisů ponecháno stejné, jako při prvotním uspořádání či ukládání, zřejmě proto, aby se dalo užívat původního elenchu. Při pořádání spisů byly starší přiřčené skupiny od spisů třetí manipulace odděleny, uspořádány podle původních elenchů (spisy jedné skupiny byly mnohdy důmyslně zpřeházeny a roztroušeny ve více kartonech) a spojeny s ostatními spisy své manipulace.

Ze zpracovávaných spisů druhého oddělení pak byla při pořádání vyčleněna ještě další nepatříčná skupina. To, že do materiálu, se kterým byla spojena, nepatří, bylo patrné při prvním pohledu. Spisy této skupiny byly opět značeny signaturami se zkratkou *fas.*, byly však podstatně mladší než ostatní materiál a do registraturních systémů předchozích nezapadaly. Celkem bylo postupně vyčleněno 17 kartenů a tyto spisy byly vzhledem k chronologické posloupnosti pořádány jako poslední. Celá skupina měla rozsah signatur *fas. 1-74* a její registraturní systém byl mnohem podrobnější a propracovanější než u před-

chozích manipulací. Celkový časový rozsah spisů byl vymezen lety 1822-1849. Spisy jedné registraturní skupiny byly vždy v obalu – elenchu s nadepsaným názvem skupiny a se seznamem vložených spisů. Při pořádání bylo dále zjištěno, že některé signatury přicházejí duplicitně, ale mají rozdílný obsah. Později bylo na některých obalech nalezeno označení stará nebo nová registratura. Z toho a z bližšího časového určení jednotlivých registraturních skupin vyplynulo, že se celá tato skupina skládá ze dvou různých časových manipulací. Byly proto od sebe odděleny a uspořádány zvlášť. Tzv. stará registratura má 11 kartonů s časovým rozsahem 1822-1841 (1846) a s rozsahem signatur *fas. 1-74* a tzv. nová registratura má šest kartonů s časovým rozsahem 1841-1849 a s rozsahem signatur *fas. 7-39*. Zatím nebylo zjištěno, proč byla tato poměrně malá skupina spisů manipulována tímto způsobem, když v roce 1820 už byl na domažlickém magistrátu zaveden propracovaný registraturní systém dělící spisy na obvyklé skupiny publicum, diaetale, militare atd. s dalším členěním skupin na podskupiny. Písemnosti staré a nové registry z většiny odpovídají zhruba agendám skupin *oeconomicum* a *diaetale*.

3. *oddělení*: V roce 1820 byl u domažlického magistrátu zaveden obvyklý josefínský registraturní systém, kdy jsou spisy děleny na dvě základní skupiny – *politicum* a *iudiciale*, přičemž *politica* se dále člení na skupiny *publicum*, *diaetale*, *militare*, *contributionale*, *camerale*, *comertiale* a *oeconomicum*. Tyto skupiny se pak dále dělí na podskupiny. Spisy se pořádají s využitím dochovaných registraturních pomůcek. Bylo zjištěno, že i spisy 3. oddělení z let 1820-1850 představují dvě spisové manipulace s předělem v roce 1840.

4. *oddělení*: Poslední oddělení spisů do roku 1850 představují spisy, které nejsou značeny ukládacími signaturami. Tato část spisů ještě zpracována není. Zatím bylo u některých spisů zjištěno, že sice byly zapisovány do podacího protokolu, v registraturní pomůcce však nebyla vyplňována rubrika uložení, a to i přesto, že většina písemností stejných agend ze stejného období běžně značena byla. Ukazuje to na nedostatečnou práci registrátora té doby. S tím koresponduje i dochovaný soudobý protokol z kontroly vedení registry, který na nepořádky ve vedení magistrátní registry poukazuje.

Spisy po roce 1850

Po roce 1850 tvoří spisy AM Domažlice celkem šest spisových manipulací. V letech 1850-1881 se stále užívalo stejného

registraturního systému jako od roku 1820, ovšem s tím, že odpadají iudicialia. Od roku 1881 do roku 1945 se u městského úřadu vystřídalo dalších pět registraturních systémů, které byly většinou postaveny tak, že agenda byla dělena na několik základních skupin (5-8), které se dále členily na podskupiny, které se pak někdy dále dělí abecedně.

V závěru roku 2007 zbývalo ze spisového materiálu AM Domažlice uspořádat část iudicialií a několik dalších skupin magistrátních spisů z let 1820-1850 (diaetale, camerale, comerciale, contributionale a oeconomicum) a skupinu magistrátních nemanipulovaných spisů. Z ostatního materiálu se pak ještě pořádá účetní materiál (spisy), který bude hotov ještě do konce roku 2007.

Schéma rozdělení spisů AM Domažlice:

Spisy do roku 1850	1. oddělení	„Miškovského manipulace“	1380-1824
	2. oddělení	1. manipulace	1548-1789
		2. manipulace	1780-1799
		3. manipulace	1800-1819
		4. manipulace („Stará registratura“)	1822-1846
		5. manipulace („Nová registratura“)	1841-1849
3. oddělení	magistrátní spisy (2 manipulace)		1820-1850
4. oddělení	neznačené spisy		do r. 1850
Spisy po roce 1850	1. manipulace		1850-1881
	2. manipulace		1881-1900
	3. manipulace		1901-1920
	4. manipulace		1921-1930
	5. manipulace		1931-1940
	6. manipulace		1941-1945

Soupis erbovních listin SOA v Plzni

Jakub MÍRKA

V roce 2007 byl autor zprávy pověřen provedením soupisu erbovních listin, uložených ve fondech SOA v Plzni a ve fondech západočeských okresních archivů. Tento soupis je součástí celostátního projektu, iniciovaného a koordinovaného dr. Karlem Müllerem, ředitelem Zemského archivu v Opavě. Erbovními listinami jsou zjednodušeně řečeno myšleny takové listiny, jimiž je fyzickým nebo právnickým osobám udělen, polepšen, potvrzen nebo sjednocen erb, popř. jsou připuštěny k erbům jiné osoby či je v nich obsažen jiný právní úkon o erbě. Podstatnou náležitostí erbovních listin je rovněž blason erbů. Obvykle bývá součástí listiny též vyobrazení erbů, ovšem to samo nemá takovou právní relevanci jako blason, a není tedy nezbytné. Do tohoto soupisu jsou zahrnuty veškeré erbovní listiny vydané pro fyzické osoby suverénními panovníky, k tomu oprávněnými palatiny a od druhé poloviny 19. stol. až do zániku Rakouského císařství též někdy ministerstvem vnitra, popř. vidimáty těchto listin na pergamentu či leštěném tuhém papíře. V soupisu se tedy neobjevují erbovní listiny pro města, vesnice či cechy, ani ověřené či prosté kopie na papíře.

V první fázi, která probíhala v roce 2007, byly vytvořeny soupisy v podobě registářů pro jednotlivé archivy, k nimž byly připojeny fotografie erbovních miniatur. Tento prvotní soupis není publikován. V další fázi by v ideálním případě měly být vytvořeny soupisy erbovních listin ve formě tištěných katalogů pro jednotlivé územní oblasti, odpovídající správním obvodům jednotlivých státních oblastních a zemských archivů. V našem případě pro území Plzeňského a Karlovarského (tedy bývalého Západočeského) kraje. Do katalogu by tak byly pravděpodobně zahrnuty ještě listiny z Archivu města Plzně, jejichž soupis v první fázi vznikl samostatně. Jednotlivé katalogy už by měly oproti dosud vypracovaným registům obsahovat podstatně více údajů: především edici blasonu erbů a jeho český blason, dále informace o podpisech vydavatele listiny a spolupodepsaných úředníků, popis pečeti vydavatele či odkaz na literaturu s údaji k dané erbovní listině se vztahující.

Pokud by se tento záměr podařilo uskutečnit v celé České republice, což bude zřejmě závislé i na finančních prostředcích,

vzniklo by ucelené dílo, poskytující velmi cenné informace, užitečné pro zkoumání problematiky erbovních a nobilitačních listin a vůbec pro bádání především v oblasti heraldiky, genealogie a rovněž diplomatiky. Základ k takovému počínu byl položen již dříve dvěma pražskými edicemi (Michal Fiala, Jakub Hrdlička, Jan Županič: Erbovní listiny Archivu hlavního města Prahy a nobilitační privilegia studentské legie roku 1648, Praha 1997; Michal Fiala, Tomáš Krejčík: Erbovní listiny Archivu Národního muzea, Praha 2001) a publikací Karla Müllera (Karel Müller: Erbovní listiny v archivech Slezska a severní Moravy, Opava 2001). Za povšimnutí stojí rovněž článek Martina Paukrta ve Sborníku prací východočeských archivů pro rok 2007 nazvaný Erbovní listiny ve Státním oblastním archivu v Zámrsku a okresních archivech Královéhradeckého a Pardubického kraje, vytvořený již na základě prací na současném soupisu.

Práce na soupisu erbovních listin SOA v Plzni byly zahájeny v březnu roku 2007 vyhledáváním erbovních listin v jednotlivých fondech. Listiny pak byly svázeny na pracoviště v Sedláčkově ulici v Plzni, kde byly opatřeny registrem, nafotografovány a ty, které se nacházely ve špatném stavu, též restaurovány. V srpnu byly veškeré práce dokončeny a během září pak byl dr. Müllerovi odevzdán DVD nosič s registry i nafotografovanými listinami.

Při vyhledávacích pracích bylo zjištěno celkem 56 erbovních listin, z čehož 10 pochází z fondů SOKA (SOKA Cheb – 4 ks, SOKA Sokolov – 3 ks, SOKA Domažlice – 1 ks, SOKA Karlovy Vary – 1 ks, SOKA Tachov – 1 ks). Zbývajících 46 listin pochází z fondů spravovaných 5. oddělením SOA v Plzni, přičemž 21 z nich bylo uloženo ve fondech bývalého pracoviště ve Žluticích a 25 jich pochází z pobočky v Klatovech. Ačkoli bylo vyhledávání provedeno s patřičnou pečlivostí, nelze úplně vyloučit, že se postupem času ještě nějaké listiny objeví. Zejména pak v neinventarizovaných fondech by se případně mohly nacházet nevidované listiny. Ovšem nelze předpokládat, že by takto nově objevených erbovních listin mohl být větší počet.

Z jednotlivých fondů se nejvíce erbovních listin nachází ve fondech Rodinný archiv (RA) Coudenhove – 8 ks, RA Nostitzů – Planá – 6 ks a RA Bretfeldů – 6 ks. Ze šesti erbovních listin RA Bretfeldů jich 5 bylo dosud nevidováno. Byly objeveny ve dvou krabicích mezi ostatními listinami, pocházejícími z fondů bývalého žlutického pracoviště. Zrovna tak byly objeveny další

1594, červenec 9., Řezno

Jan Volf Freimon von Oberhausen zu Mülfelden, doktor práv, císařský tajný rada, vicekancléř a palatin, uděluje Jakobovi Prashlerovi, radnímu a střihači sukna z Müldorfu, a jeho bratru Pavlovi erb.

Orig. perg., 70x31 cm, německy, pečeť i s plikou ustřižena a ztracena. Erbovní miniatura uprostřed listiny. SOA v Plzni, Sběrka listin, nezpracovaný materiál.

2 dosud neevidované erbovní listiny, u nichž však nebyla zjištěna žádná souvislost s některým z fondů, a proto byly zařazeny do fondu Sběrka listin. Jde o erbovní listiny pro Jakuba Praschlera z r. 1594 a pro Antona Goldbacha z r. 1917.

Nejstarší a zřejmě nejceněnější listina je uložena ve fondu RA Písniců, pochází z r. 1463 a byla vydána králem Jiřím z Poděbrad. Její zvláštností je, že byla v pozdější době podvodně pozměněna, o čemž ale bude pojednáno níže. Jako jediná z nalezených listin pochází z 15. stol. (celkový přehled: 15. stol. – 1 ks, 16. stol. – 7 ks (z toho však 2 falza pocházející zřejmě z doby pozdější), 17. stol. – 12 ks, 18. stol. – 17 ks, 19. stol. – 15 ks, 20. stol. – 4 ks).

V našem prostředí je vzácností ruská erbovní listina, již vydal r. 1836 car Mikuláš I. pro Ivana Kalergi. Další listinou méně obvyklé provenience (méně obvyklé v Čechách, ne však na Moravě) je listina, již jsou Karel Locher z Lindenheimu se ženou a dětmi povýšeni Karlem VI. do stavu svobodných pánů Uherského království. Ostatní listiny pocházejí vesměs z provenience Českého království, Svaté říše římské, dědičných rakouských zemí nebo Rakouského císařství. Z těchto listin byla jedna vydána českým králem Jiřím z Poděbrad (později podvodně pozměněná), dvě palatiny, jedna rakouským ministerstvem vnitřní a zbytek pak panovníky z habsburské dynastie (z těchto jsou však 2 falza a jedna doslovný opis ověřený palatinem). Nejvíce z těchto listin vydali František Josef I. – 8 ks, František I., císař rakouský – 7 ks (z toho 2 ks jako císař František II. v době, kdy byl ještě císařem římským) a Leopold I. – 6 ks.

Erbovní listiny zahrnuté v soupisu jsou zároveň většinou listinami nobilitačními, se kterými je spojeno povýšení do vyššího stavu. Jednotlivá povýšení do stavu jsou zastoupena následovně: knížecí stav – 2 ks, hraběcí stav – 7 ks (z toho 1 falzum), stav svobodných pánů – 14 ks (z toho 1 falzum), rytířský stav – 11 ks, šlechtický stav (výslovně uvedený) – 13 ks. Ve zbývajících 9 listinách se buď o nobilitaci nejedná a jde např. jen o potvrzení nebo sjednocení erbu, nebo je uvedeno pouze to, že je dané osobě udělen erb, což ovšem v některých případech mohlo znamenat automatické povýšení do šlechtického stavu, aniž by to bylo v listině výslovně řečeno.

Je třeba rovněž zmínit tři falešné, resp. jednu podvodně pozměněnou a dvě již jako falza vyrobené listiny. O podvodném pozměnění první z nich, vydané králem Jiřím z Poděbrad r. 1463, pojednává Libor Gottfried (Libor Gottfried: „Starobylost“ rodu Písniců z Písnice a jejich pravá i falešná znako-

vá listina. In: Našim jubilantkám, SÚA Praha 2000). Druhá z falešných listin měla být vydána r. 1576 Maxmiliánem II. pro Jakuba, Kryštofa a Františka Ceschi a Santa Croce a poslední z nich r. 1600 Rudolfem II. pro Gottfrieda Mayera von Benigshoffen. Druhé dvě listiny byly předmětem mého příspěvku na konferenci západočeských archivářů, konané ve dnech 5. - 7. 11. 2007 ve Františkových Lázních. Tento relativně vysoký počet falz (3 listiny z 56 celkem) se zdá být zvláštností našeho archivu, neboť podle předběžných informací se v soupisech jiných archivů žádná falza neobjevují.

Z celkového počtu 56 listin je jich 47 ve formě knihy, jež se pro ně v průběhu 17. stol. stala formou obvyklou. Celkem 13 listin je uloženo v dobovém pouzdře. Pečeť vydavatele se dochovala ve 43 případech, z toho dvakrát zlatá bula, jednou pečeť oplatková. Ze všech 43 pečetí je 8 poškozených. U zbývajících 13 listin pečeť chybí, v jednom z těchto případů byla uštěřena dokonce i s plikou.

Tato zpráva je pouze stručným shrnutím provedených prací a jejich výsledků, doplněným o některé statistické údaje a zajímavosti. Konečný výstup ze soupisu erbovních listin SOA v Plzni by měl, za předpokladu, že se podaří zajistit potřebné prostředky, následovat až v další fázi v podobě výše zmíněného katalogu erbovních listin.

Za vynikající spolupráci děkuji fotografovi Petru Maškovi a pracovnícím restaurátorských dílen Ivě Bauerové a Janě Bekové. Zároveň oceňuji vstřícnost všech ředitelů a pracovníků SOKA, kteří se podíleli na vyhledávání erbovních listin v okresních archivech a umožnili další zkoumání listin na pracovišti v Plzni.

Prameny k dějinám slezské šlechty v SOA Plzeň. Zpráva o vzniku archivní pomůcky Repertorium slezské šlechty

Marie MAREŠOVÁ

Od roku 2006 probíhá rozsáhlý polsko-německý výzkumný projekt s tématem „*Adel in Schlesien – Herrschaft, Kultur; Selbstdarstellung*“, který pod vedením kunsthistorika Jana Harasimowicze (Wrocław) a historika Matthiase Webera (Oldenburg) zastřešuje tříletou spoluprací vědců z několika univerzit a vědeckých institucí. O projektu více na <http://www.szlachta-adel.hist.uni.wroc.pl/>.

Jedním z hlavních cílů mezinárodního týmu je vytvořit archivní pomůcku s názvem „*Repertorium Adel in Schlesien: Quellenkunde, Bibliographie, Forschungsperspektiven*“ (Repertorium slezské šlechty), která by měla obsahovat soupis všech archivních fondů vztahujících se ke šlechtě ze Slezska a literatury, která vznikla na základě zkoumání těchto fondů. Repertorium vzniká od roku 2007 za spolupráce historiků a archivářů z Německa, Rakouska, Polska a České republiky a mělo by být vydáno během roku 2008. Záměrem hlavních autorů publikace Joachima Bahlekeho z Univerzity Stuttgart a Mariana Ptaka z wrocławské univerzity bylo sestavit důkladnou příručku, koncipovanou podle moderních standardů, která bude sloužit všem, kteří se zabývají slezskou šlechtou, a to v období od jejích počátků ve středověku až po 20. století. Tato publikace by měla být bilancí dosavadního roztržitého bádání o slezské šlechtě v jednotlivých zemích a měla by se tak stát impulsem pro další srovnávací studium napříč národními historiografiemi.

Tento ambiciózní cíl projektu reaguje na skutečnost, že historická věda má vůči dějinám Slezska stále velký dluh. Vzhledem ke složitým dějinám tohoto regionu se s problematikou slezských dějin vyrovnávala česká, německá a polská historiografie. Každá z nich však čerpala většinou jen z části pramenů, které měla k dispozici. Bádání o Slezsku bylo navíc počínajíc od předminulého století poznamenáno snahou získat argumenty pro ideologie, které měly zdůvodnit expanzivní politiku jednotlivých států. Výsledný obraz dějin Slezska v různých národních historiografiích proto není ani zdaleka totožný. Autoři projektu Repertoria vycházeli z pojetí slezského regionu, které odpovídá

současné evropské historiografii, tedy jako svébytné historické země ve střední Evropě, jako prostoru, kde se od nepaměti stýkaly, potýkaly a zejména zprostředkovávaly vlivy evropského Západu a Východu, Jihu i Severu. Výzkum o dějinách šlechty sice v České republice v posledních deseti letech významně pokročil kupředu, zejména se to týká pobělohorské vyšší šlechty, ale většina relevantních pramenů stále zůstává nevyužita.

Repertorium bude obsahovat soupis pramenů k dějinám slezské šlechty, uložených v různých archivech a knihovnách v celé střední Evropě. Jeho součástí bude také příspěvek o SOA Plzeň a slezských pramenech, které se zde nacházejí. Tento shrnující článek v Repertoriu pochází taktéž z pera autorky. Přestože je plzeňský archiv od slezských krajů značně vzdálený, jsou silesiaka ve zdejších šlechtických rodinných archívech zastoupena poměrně hojně. Jedná se především o rodinné archívy dvou větví rodu Nosticů. Současné uložení archiválií je výsledkem spletených dějin konkrétních rodů a skutečnosti, že příslušníci šlechtických rodů vlastnili statky v několika zemích habsburského soustátí, a někteří zároveň i v Říši. Je pochopitelné, že své rodinné archívy si majitelé při změně hlavního rodového sídla stěhovali s sebou.

To je i případ Nosticů, rodu pocházejícího původně z Horní Lužice, který se později usadil v Dolním Slezsku a v 17. století získal statky v Čechách. V této době členové rodu Nosticů zastávali nejvyšší úřady ve správě slezské země. V Čechách byla sídlem starší („slezské“) větve Nosticů Rokytnice v Orlických horách. Při dělení majetku mezi syny Kryštofa Václava z Nostic v roce 1712 došlo k částečnému rozdělení rodového archívu. Písemnosti vztahující se ke slezským statkům byly ponechány mladšímu synovi na hlavním sídle Lobris (Luboradz) ve Slezsku, kdežto písemnosti o českých panstvích si odvezl starší syn spolu s pozůstalostí svého otce na české panství Rokytnice. Rozdělení však nebylo provedeno důsledně, takže řada „slezských“ písemností byla převezena do Rokytnice. Tato část se koncem 19. století dostala do Plané u Mariánských Lázní, jež byla tehdy považována za hlavní rodové sídlo, a odtud v roce 1949 do Státního archívu v Plzni. Druhá část ponechaná ve Slezsku se v první polovině 20. století dostaly do Státního archívu ve Wroclawi, v jehož fondech zůstala dodnes.

Díky tomuto nedůslednému dělení rodinných písemností se do plzeňského archívu dostaly pozůstalosti Otty mladšího z Nostic (1608-1665) a jeho syna Kryštofa Václava (1648-1712),

předků plánských Nosticů, kteří celý svůj život prožili ve Slezsku a kteří s Planou neměli nic společného. Oba tito Nosticové zastávali v 17. a na počátku 18. století nejvyšší funkce ve správních úřadech Dolního Slezska a ovlivňovali dění v této zemi. Otto byl kancléřem vrchního úřadu ve Vratislavi (1635-1642) a hejtmanem knížectví vratislavského (1642-1650) a svídnicko-javorského (1651-1665). Ještě obsáhlejší je ovšem pozůstalost jeho syna Kryštofa Václava, hejtmána lehnického (1678-1686), hlohovského (1686-1697) a svídnicko-javorského knížectví (1697-1703), mecenáše, sběratele, fundátora kapucínského kláštera ve Svídnici a zadavatele barokní přestavby zámku v Lobris (Luboradz) nedaleko Javoru. Oba tito Nosticové hráli klíčovou roli nejen v politice habsburského soustátí, ale Kryštof Václav byl relativně úspěšný i v mezinárodní politice habsburské monarchie. V jeho osobě se tak propojilo slezské prostředí s děním v podunajském soustátí, ba v Evropě, na přelomu 17. a 18. století. Oba tito Nosticové byli významnými podporovateli soudobé barokní kultury, zadavateli mnohých uměleckých zakázek, sběrateli a štědrými mecenáši různých světských i církevních podniků.

Veřejná korespondence obou Nosticů je důležitým pramenem pro správní a politické dějiny Dolního Slezska a jeho vazby k vídeňskému dvoru a svazku zemí Koruny české. Jsou zde dokumenty o zemských sněmech jednotlivých knížectví a jejich vztazích, doklady o úředních záležitostech slezských měst, císařské výnosy pro Slezsko, ale i písemnosti dokládající hospodaření Nosticů na jejich slezských panstvích. Z Ottovy pozůstalosti je pozoruhodný podrobný inventář jeho sbírek, inventáře panství a slezských statků z roku 1666. Úctyhodný je soubor rodinné i jiné korespondence Kryštofa Václava z Nostic s více než dvěma stovkami šlechtických korespondentů, mezi nimi mnoha dopisovatelů ze Slezska.

Ve fondu se nacházejí také jednotliviny či soubory dokumentů dalších slezských rodů, např. Beesů, Skrbenských z Hříště, Wachtelů Pantenova či Wolkensteinů se vztahem k Nosticům.

Mezi českými historiky jsou známější osudy sokolovské větve Nosticů, jejíž členové se významně podíleli na českém národním hnutí v jeho první fázi, tedy od konce 18. století. *Rodinný archiv Nostic-Rienecků (Sokolov)* přitom obsahuje dosud téměř neznámé fragmenty pozůstalosti slezského šlechtice Otty staršího z Nostic (1574-1630), rady apelačního soudu, místokancléře české dvorské kanceláře, říšského dvorského

rady a významného politika, který po Bílé hoře získal rozsáhlý majetek v západních Čechách s centrem v Sokolově. Jako bezdětný odkázal své statky svému synovi Janu Hartvíkovi (1610-1683). Ve fondu je také uložena bohatá pozůstalost Jana Hartvíka, v letech 1652-1683 nejvyššího kancléře Českého království a významného ministra císaře Leopolda I. Fond obsahuje především majetkoprávní spisy a písemnosti z úředních kariér zmíněných Nosticů. Osobní a rodinná korespondence se zachovala fragmentárně.

Důležité prameny k dějinám slezské šlechty jsou obsaženy i v dalších fondech. Jde zejména o *Rodinný archiv Verdugo (Doupov)* z let 1590-1705. Tato původně měšťanská rodina ze španělské Talavery se mezi evropskou šlechtu povznesla ve druhé polovině 16. století. V Čechách zakotvili po bitvě na Bílé hoře, kdy Vilém Verdugo, který se bitvy zúčastnil na straně císařských, skoupil konfiskované statky v západních Čechách Doupov, Mašov a Neprobylice. Verdugové byli spřízněni se slezským rodem Colonnů z Felsu, usazeným v Opolsko-ratibořském vévodství. V roce 1682 poslední bezdětný katolický hrabě Linhart Colonna z Felsu (†1684) prohlásil za svého univerzálního dědice Jana Františka Julia Verdugo (1661-1712). Ten skutečně převzal hornoslezské panství Tworog, po určité době opustil zadlužený verdugovský majetek v Čechách a odešel na statky ve Slezsku.

Rodinný archiv Verdugů obsahuje z tohoto důvodu prameny k dějinám Horního Slezska, vzniklé z výkonu správních úřadů opolsko-ratibořského knížectví, zastávaných členy rodu Verdugů a Colonnů z Felsu: zprávy vojenského deputovaného Opolska-Ratibořska Jana Františka Julia Verdugo, doklady o majetkových poměrech a správě verdugovských statků v Opolsku a Ratibořsku, rodinné písemnosti dokládající vazby Verdugů na slezské šlechtické rodiny.

Další jednotliviny – prameny k dějinám slezské šlechty – lze nalézt také v *Rodinném archivu Trauttmansdorffů (Horšovský Týn)*, *Rodinném archivu Auerspergů (Hartenberk)* a *Coudenhove (Poběžovice)*.

Inventarizace archivních souborů německých škol v SOKA Tachov

Markéta NOVOTNÁ

Inventarizace písemností německých školských původců je posledním krokem realizovaným v rámci inventarizace školských souborů, která byla v SOKA Tachov zahájena v r. 2000. Dosud byla uzavřena inventarizace základního, menšinového, středního a odborného školství. V případě německých školských původců se jedná o zinventarizování minimální části archivního materiálu, neboť většina podlehla hektickým časům poválečného dosídlení, resp. zubu času.

Správně by měly být z území současného okresu zpracovávány archiválie stovek škol, a to nejen obecných či je předcházejících triviálních, ale i lidových hospodářských, živnostenských pokračovacích a odborných (industriálních, dřevařských, z nichž tachovská byla v podmínkách dřevozpracujícího regionu obzvláště významná) a samozřejmě také středních. A také pochopitelně příslušných školních rad.

Skutečnost je taková, že archiválie k poměrně velké části školských původců chybějí a dochované soubory jsou více než torzovité. Konkrétně obecné školy, případně jejich expozitury, ale i další typy škol bývaly před 2. světovou válkou v celkem 140 lokalitách, dochovány jsou však z pouhých 63 míst, tj. méně než z poloviny.

Z převážné části se jedná o soubory jednotřídních obecných škol z menších obcí, v menšině jsou pak archivní soubory dvoutřídek a výjimečně i trojtřídek z větších obcí. Z měst a městeček jsou dochovány archiválie troj-, čtyř- a pětitřídních škol. K některým místům sice existují zprávy o fungování tamních škol, ale archiválie se nedochovaly, resp. jsou dosud považovány za nezvěstné.

Systematické záchraně školních archiválií věnoval pozornost v 50. letech tachovský archivář Alois Zbořil, který v letech 1956-1958 objížděl poválečné národní školy a přebíral zbytky německých písemností, které se tam podařilo nalézt. Něco málo pak bylo do archivu převzato v průběhu 70. a 80. let a další „úlovky“ přibýly v rámci „akce školy“ v 90. letech, kdy tachovští archiváři objeli všechny stávající školy, a následně pak mohli založit dokumentaci k dalším školským původcům. Archiválie se podařilo získat i šťastnou náhodou. Např. v r. 2001 na motoristické burze v Červené Vodě zakoupil jakýsi osvícený motorista za 100,- Kč kroniku kdysi význačné obecné trojtřídky z Michalových Hor a daroval ji SOKA Hradec Králové, odkud ji

do SOkA Tachov delimitovali. Práci téměř detektivní se podařilo též vypátrat někdejšího ředitele dávno neexistující školy v Erpužicích, získat od něj kroniku NOŠ (a také ZDŠ) a založit pro soubor odpovídající dokumentaci.

Z výše uvedených 63 míst bylo identifikováno 76 archivních souborů obecných škol, včetně 3 souborů škol středních (německá gymnázia Stříbro a Planá a německý Státní učitelský ústav Stříbro). V případě dalších dvou souborů bylo zjištěno, že se nejedná o archiválie z činnosti školských původců, a následně byl jeden soubor zrušen a druhý delimitován. V prvním případě šlo o soubor Dívčí industriální škola Planá, jejíž jediná archiválie byla identifikována jako kniha příspěvků pro zřízení jmenované školy, ve skutečnosti náležející do souboru AM Planá, kam byla posléze přesunuta. V druhém případě bylo konstatováno, že archiválie z archivního souboru Obecná škola Šipín náležejí do souboru Archiv obce Rozněvice, proto byly delimitovány do SOkA Plzeň-sever. A konečně soubor Obecná škola Stráž byl přejmenován na Místní školní rada Stráž, neboť archiválie, které obsahoval, pocházejí z činnosti tohoto dohlížecího orgánu.

Původní nepřesný stav v dokumentaci školských souborů byl podstatným způsobem vylepšen v rámci vnitřní revize fondů, která v SOkA Tachov proběhla v r. 1999. Byla při ní identifikována řada dosud nezapsaných položek, ale bohužel i nedohledány některé archiválie. Souhrnně lze konstatovat, že jediné rozsáhlejší soubory jsou ze středních škol (Gymnasium Planá – 2,36 bm, Gymnasium Stříbro – 1,85 bm, Státní učitelský ústav Stříbro – už jen 0,23 bm), obecné školy mají průměrný rozsah souborů okolo 0,03 bm. Celkem tedy soubory školských původců do r. 1945 obsahují necelých 15 bm písemností. Nejstarší archiválie je dochována z někdejší triviální školy v Bezdruzicích, jedná se o Knihu cti (Ehrenbuch) z let 1799-1869. Cennými archiváliemi, které v 50 případech představují vlastně celý archivní soubor, jsou školní kroniky. Těch jen od r. 1993 přibýlo pro 13 lokalit.

V dosavadním průběhu inventarizace došlo k různým zajímavým zjištěním a zároveň byla provedena řada změn. Např. ze souboru Obecné a měšťanské školy Bezdruzice byly do samostatného souboru vytrženy archiválie obecné židovské školy, která v 19. století fungovala při židovské obci. Naopak bylo třeba navrhnout zrušení archivního souboru, protože pocházel z činnosti expozitury (např. Březí náležející k Vítkovu). Ve dvou případech došlo na změnu názvů souborů. Jednak NOŠ Branka byla přejmenována na přesnější Jalový Dvůr a zároveň NOŠ

Milíře na Zadní Milíře, protože v dané lokalitě kdysi fungovaly dvě samostatné školy ve dvou částech rozlehlé obce. Archiválie ve skutečnosti pocházejí z činnosti obecné školy v části zvané Girnberg, tj. Zadní Milíře. V případě Okrouhlého Hradiště se v jediném případě dochovaly archiválie jen z doby triviálního školství (konkrétně v případě této vsi ze školy při farnosti sv. Jana Křtitele), ačkoliv nejstarší zprávy o škole pocházejí z r. 1651 a mezi r. 1910-1930 bývala škola dokonce čtyřtřídní.

Časově nejnáročnější se ukázalo zinventarizování sedmi stávajících souborů školských původců ze Stříbra, jejichž archiválie byly po převzetí převážně v 70. letech nepřesně začleněny, a to i do nově vytvořených souborů neexistujících původců. Proto bylo nutné nejprve podchytit vývoj městského školství, identifikovat jednotlivé původce a archiválie přerозdělít do odpovídajících souborů. V průběhu inventarizace byly navíc vyčleněny archiválie do stávajících souborů Místní školní rada Stříbro a Okresní školní výbor Stříbro a také do čtyř souborů církevních původců (děkanství Stříbro a Tachov, farní úřady Bor a Skapce). Konečným výsledkem se pak staly dva inventáře, z nich větší zahrnuje archiválie šesti na sebe navazujících školských původců od počátku místního školství až do roku 1945 a druhý archiválie samostatné NOS nově zřízené oddělením od dosavadní obecné a měšťanské školy. Totožným způsobem bylo v minulosti zpracováno, resp. schváleno i stříbrské poválečné školství.

Vypracování úvodů k inventářům bylo poměrně komplikované, protože „není kde brát“, aby byly alespoň zhruba přiblíženy dějiny původce. Zde se jako velmi užitečný ukázal pramen z Národního archivu, tzv. matriky škol ze 30. let 20. století. Pro současný tachovský region se sice dochovaly pouze pro někdejší politické okresy Planá a Stříbro, ale i tak jsou v kombinaci s vlastivědnou literaturou zásadním zdrojem informací. Jako přínosný pramen může posloužit i Sommerova Topografie z r. 1838, omezeně využitelné jsou dobové adresáře vydané mezi roky 1912-1926 pro někdejší politické okresy, školské schematismy, katalogy kléru a další. Jen výjimečně totiž kroniky dokládají celé období existence školy.

Co se týče pořádacího schématu, v žádném ze souborů nebyl nalezen jakýkoliv spisový plán, patrně proto, že základní systém řazení písemností ve spisovnách škol určoval § 136 Řádu školního a vyučovacího pro školy obecné a měšťanské, vydaného Nařízením ministerstva věcí duchovních a vyučování č. 159/1905 Ř. z. Na každé obecné i měšťanské škole byly dle

uvedeného nařízení povinně vedeny a do „školního archivu“ ukládány úřední spisy: školní kronika, školní inventář, jednací protokol, index normálií, knihovní katalogy, seznam knih pro chudé žáky, třídní výkazy docházky a prospěchu žactva a třídní knihy. Vedení úředních spisů a korespondence školy měl v popisu práce určený správce školy, případně třídní učitelé.

Řád je do jisté míry sekundárně využitelný, přičemž pořadí inventarizovaných písemností primárně vychází z Interního předpisu SOA Plzeň č. 4/2006. O tom, jaká pozornost byla věnována školní spisovně, podávají svědectví dochované předávací protokoly řídících učitelů v Částkově, v nichž jsou mj. zapsané i položky nacházející se t. č. ve spisovně školy.

Na většině knih, ať již kronik, inventářů, třídních katalogů a dalších jsou na titulních stranách signatury, které systematické ukládání potvrzují.

V bodu IV. inventáře se stručně uvádí rozbor obsahu archivního souboru, přičemž se obvykle konstatuje, že soubor je badatelsky využitelným zdrojem informací ke studiu dějin školy, resp. školního obvodu, i když někdy bez období 1939-1945. Společně s uceleně dochovaným souborem příslušné základní devítileté školy podává obraz školství v malé obci. Vhodně doplňuje informace obsažené v souborech ostatních původců z dané lokality, jako jsou archiv obce, místní národní výbor, jednotné zemědělské družstvo, případně dalších. Může posloužit i ke zpracování dějin širšího regionu z řady úhlů pohledu. Archiválie obsahují údaje, které lze využít např. i k národnostním, sociálním, demografickým a dalším tématům. Pod tímto konstatováním se obvykle skrývají zápisy z kronik, které nevypovídají jen o dění ve škole, tak jak ukládala tehdejší osnova (začátek školního roku, počet dětí, složení místní školní rady, výlety, slavnosti, termíny vysvědčení, nástupy a odchody pedagogů a uskutečněné inspekce), ale zachycují i jiné, mnohdy daleko zajímavější věci. Někteří páni řídící si s psaním nejdůležitější knihy ve škole hlavu nelámali a v zápisech uvedli jen to nejnnutnější. Jiní zachytili i ledacos jiného, na konci kronik přičinili rejstříky, vlepovali fotografie, novínové výstřížky, plánky atd., takže jen pro ilustraci: Jako zdroj ke studiu národnostní problematiky mohou posloužit ročenky gymnasií, v nichž se uváděla národnost studentů. Sociální téma je mj. zachyceno ve 2. dílu kroniky z Jalového Dvora. Kniha obsahuje každoroční seznamy (a to včetně ústřížků složenek) těch, kteří přispívali na vánoční sbírku německé okresní péče o mládež. Zajímavým demografickým podkladem je kronika z Labutě,

v níž jsou mj. uvedeny seznamy všech místních odvedenců na fronty 1. války. Překvapující zjištění, že totiž 80 % z nich byli zedníci, má vysvětlení ve faktu, že ve vsi bývali tito řemeslníci na úrovni, dokázali stavět klasické klenby a byli profesionálně velmi úspěšní v zahraničí.

Velmi hledanou položkou jsou v kronikách nákresy či připojené plány staveb. Také vlepená foto škol umožňují srovnání s dneškem, neboť většina objektů dosud stojí a je užívána jako obytné domy. V kronice školy v Boněnově byl vložen plán stavby hygienického zázemí, Dlouhý Újezd má výtvarně nadaným panem řídícím doloženy proměny školní zahrady, což může být přínosné jako srovnávací materiál pro zahradníky či parkové architekty atd. Ve většině kronik se objevují reakce na zahájení 1. sv. války, úmrtí císaře Františka Josefa I., vznik ČSR, úmrtí prezidenta Masaryka a zvolení prezidenta Beneše. V kronice z Holostřev je vlepen lístek zaslaný Alicí Masarykovou, která reagovala na sdělení místních dětí zapojených v řadách Československého červeného kříže.

Zajímavý srovnávací materiál poskytují též razítka v kronikách otištěná. Jednotná forma razítka totiž nebyla v obecných školách zavedena.

A konečně, v jediném případě je známo, odkud pocházela kniha, do níž se psaly kronikářské záznamy. Razítko na zadním předeštlí kroniky Nové Sedliště prozrazuje, že kniha pochází od tachovské firmy „Eduard Stopfer – knihařství, papírnictví a sklenářství“.

Úhlů pohledu na informace v souborech obsažené by asi bylo mnoho a je pouze na badatelích, jak zinventarizované archiválie využijí. Zájemců z řad budoucích pedagogů nejen z plzeňské univerzity je dost, takže jde jen o volbu tématu.

V některých souborech NOŠ byly identifikovány a vytříděny archiválie školních rad. Část z nich bylo možné následně přesunout do některého ze stávajících šesti souborů těchto rad (z toho tři okresních – Planá, Stříbro, Tachov a tři místních – Černošín, Labuť, Stříbro), pro zbývající písemnosti z činnosti 16 místních školních rad (Bernartice, Bezdrůžice, Brod nad Tichou, Částkov, Lom u Tachova, Milíře, Olbramov, Ošelín, Pavlův Studenec, Planá, Stráž, Tachov a Těchlovice) byly vytvořeny vlastní soubory a založena odpovídající dokumentace.

K jejich zinventarizování dojde nejdříve po dokončení inventarizace archivů obcí, neboť v jejím průběhu rovněž dochází k vytřídění agendy školních rad z jejich archivních souborů.

Archiválie podnikatelských subjektů v SOA Plzeň

Eva WASKOVÁ

Archivní fondy vzniklé z činnosti výrobních, resp. obchodních nebo finančních firem, společností a podniků se ve státních archivech objevují od konce 50. let 20. století, v této době ovšem spíš výjimečně, jen neexistovalo-li pro jejich uložení jiné řešení. Ve stejné době, vlivem vyhlášky MV č. 153/1956 Sb., o archivech hospodářských a rozpočtových organizací, začaly ve státě vznikat podnikové archivy (dále jen PA), na které dohlíželi referenti pro podnikové archivy určení v Archivních odděleních krajských správ MV.

V roce 1966 vydal Státní archiv v Plzni popis archivních fondů uložených v západočeských PA. Je v něm evidováno 958 archivních fondů v celkem 46 PA v kraji.

Samostatné oddělení podnikových fondů vzniklo v SOA Plzeň v roce 1979 (zaniklo v roce 2004), po celou dobu své existence mělo nejvýš dva zaměstnance, v péči 32-50 PA. Do vlastní péče z nich převzalo za prvních 15 let jen 95 fondů, celkem necelých 300 bm, v následujících letech s využitím půjčených depozitářů v Horšově a SOKA Rokycany a depozitáře v Trnové dalších 263 fondů (cca 855 bm), což představovalo celkem 1146,57 běžných metrů ne vždy řádně proskartovaných dokumentů.

V roce 2005 se stalo několik událostí najednou. Začal platit nový archivní zákon. SOA Plzeň získal a postupně adaptuje nový rozsáhlý depozitář v Klášteře u Nepomuka. Úkolem jediného archiváře pověřeného péčí o podnikové fondy se vedle posuzování skartačních návrhů podnikatelských subjektů (cca 130 ročně) a vyjadřování se k likvidačním větším firmám v kraji a všech v Plzni (cca 40 ročně) stalo především zajištění převzetí archiválií ze všech PA v západních Čechách, jak velí nový zákon, a jejich následná evidence. Za uplynulé tři roky a první dva měsíce letošního bylo v rámci tohoto úkolu převzato dalších 138 archivních fondů (plus nějaké dodatky) o rozsahu 676,31 běžných metrů.

V poli už nám toho naštěstí mnoho nezbyvá. Až převezmeme archiv ČSD, ředitelství v Plzni (cca 400 bm) a archiválie ze sklárny v Heřmanově Huti (cca 100 bm), snad i ze sklárny Moser Karlovy Vary (možná cca 60 bm) a ještě fondy 2-3 menších původců, budeme mít v podstatě vše, co se podařilo zachrá-

nit, a bude toho kolem 550 fondů a necelých dva a půl kilometru archiválií. Snad se tento záměr podaří provést do konce roku 2008.

Velké množství archivních fondů a sbírek ovšem zůstává uložené ve třech největších PA v kraji, které si přejí být, a z části již jsou, soukromými archivy a v souvislosti s tím hodlají o své archiválie samy pečovat. Jedná se o PA Sokolovské uhelné, právního nástupce a. s. Sokolov (106 fondů a sbírek, 800,15 bm, akreditovaný archiv, smlouva o zápůjčce archiválií se SOA Plzeň již byla uzavřena), Škody Holding, a. s., Plzeň (47 fondů a sbírek, celkem 4171,25 bm, akreditovaný archiv, smlouva dosud neuzavřena) a Plzeňského Prazdroje, a. s., Plzeň (85 fondů a sbírek, 374,47 bm, dosud neakreditovaný archiv).

V roce 2007 provedli dva noví zaměstnanci SOA Plzeň v depozitáři v Nepomuku paní Marie Berkovcová a Bc. Petr Jirák velmi zevrubnou inventuru všech tam umístěných archivních fondů podnikatelských původců; tedy těch, které byly nově převzaty z PA a také těch dovezených sem z depozitářů v Trnové a Plasích. Upřesnili jejich evidenci a dodali podklady k vytvoření nových lokačních karet. Na konci 1. čtvrtletí roku 2008 je v nepomuckém depozitáři uloženo 274 fondů tohoto typu.

Dalším úkolem „referenta pro podnikové archiválie“ je pracovat na postupném pořádání a inventarizaci převzatých archivních fondů. V SOA Plzeň bylo v letech 1993-2000 inventarizováno 8 fondů z PA, celkem asi 13 bm. Bc. Petr Jirák, dříve, než začátkem letošního roku ze SOA Plzeň odešel, uspořádal a zinventarizoval 10 archivních fondů dokládajících výrobu jízdních kol v Rokycanech, chemickou výrobu v Kaznějově a drobné fondy podpůrných spolků a společenských organizací tamtéž, celkem přibližně 11,5 bm. Marie Berkovcová pracuje na pořádání fondu Krajka Kraslice, n. p. V Plzni byl v roce 2006 dokončen inventář Výzkumného ústavu balneologického Mariánské Lázně a v loňském roce uspořádány 3 fondy klatovských výrobců prádla, celkem 25,2 bm.

Jak už bylo častěji při různých příležitostech uvedeno, archiválie z oblasti průmyslu jsou dokumenty výjimečné a například za hranicemi se jich mnoho nedochovalo. V našem státě jsme na tom lépe vzhledem ke znárodnění průmyslových podniků a následnému období socialismu (a prozíravosti archivních teoretiků z 50. let minulého století). Tyto události navíc dochované fondy jednoznačně dělí do tří časových skupin:

1. *Archivní fondy znárodněných soukromých firem (vzniklé do roku 1948)*
2. *Archivní soubory z období socialismu (cca 1945-1990)*
3. *Archiválie z období po privatizaci (po roce 1990)*

Ad 1:

Dokumenty znárodněných soukromých firem se jako součást jejich majetku přestěhovaly do spisoven nově tvořených národních podniků (pokud nabyvatelům stálo za to sestěhovávat uprášené, často německy psané šanony a knihy). V jejich podnikových archivech pak byly za metodického vedení archivářů státních archivů rozděleny do fondů, rámcově proskartovány a někde i pořádaný.

Dost často se do naší péče z PA dostaly archiválie firem sídlících mimo západní Čechy. Důvodem je, že do nově vznikajících národních podniků byly znárodněné firmy začleňovány především podle druhu výroby. Například v PA Okula Nýrsko tak byla větší část archivních fondů z činnosti výrobců optického skla se sídlem mimo západní Čechy, v PA Kozak Klatovy tomu bylo podobně. Předat tyto archivní fondy archivům, do jejichž péče územně přísluší, je úkol, na který prozatím nebyl čas. Moravský zemský archiv a oblastní archivy v Zámrsku a Litoměřicích nám naopak již některé fondy ze západních Čech předaly.

Několikrát jsme převzali archiválie jednoho původce z různých PA; v jednom byly uloženy provozní dokumenty příčleněného závodu, ve druhém třeba projektová dokumentace následně delimitovaného provozu. Při loňském pořádání narazil kolega Bc. Jirák na následující situaci: pořádaný archivní fond „Tripol, výroba jízdních kol, Rokycany“ byl kdysi vyčleněn a pořádán zároveň ve třech PA. Jednu jeho část inventarizoval už v roce 1962 ve Sdruženém podnikovém archivu Českých závodů motocyklových ve Strakonících PhDr. Oldřich Sládek, další část byla uložena a evidovaná v sídle n. p. Eska v Chebu a poslední, nejz rozsáhlejší, se schváleným inventářem z r. 1970, zůstala v závodním archivu Favorit Rokycany. Možná tam je dosud, možná už neexistuje, nepodařilo se nám kontaktovat nikoho, kdo by měl o osudu závodního archivu Favorit Rokycany jakékoli informace.

Podstatnou vadou archivních fondů znárodněných původců je téměř pravidelná torzovitost. Kromě toho, že se nedochovaly zdaleka všechny, bývají celkem chudé na některé typy archiválií, protože důvodem k přetrvání vůbec nějakých dokumentů bylo

výhradně pragmatické hledisko: podnikatel uchovával především své finanční doklady (účetní knihy, daňová přiznání, odpisy majetku, evidenci dlužníků a věřitelů), dále pak podklady pro obchodní agendu, zejména kontakty s dodavateli a zákazníky, informace o objednávkách a všeobecně obchodní korespondenci. Když máme štěstí, zachovaly se mzdové listy, účetní závěrky nebo audity, případně technická dokumentace užívaných objektů, v lepším případě i strojního vybavení. Bohužel celkem málo jsou ve fondech tohoto období obsaženy vlastní katalogy, ceníky a další propagační materiál – ten zpravidla posloužil i jejich nástupcům a ztratil se někde ze stolů a skříní obchodních a propagačních referentů národních podniků.

Výjimku tvoří opravdu velké archivní fondy (10-64 bm) z tohoto období, kde je materiál bohatší a zpracování bude obtížnější. Takových máme v péči zatím sedm: Solo Sušice – 32 bm, Západočeský báňský akciový spolek Zbůch – 23,8 bm, Novodvorské přádelny Kdyně – 63,7 bm, Nejdecké česárny vlny a příze Nejdek – 57 bm, kaolinka v Horní Bříze – 10,35 bm, Spolek pro chemickou a hutní výrobu Sokolov – 40,8 bm, Thunská porcelánka Klášterec nad Ohří – 20,4 bm.

Identifikovat původní členění a ukládání spisů se nám u zatím zpracovávaných fondů z tohoto období nepodařilo. Dá se to vysvětlit jejich nevelkým rozsahem, možná budeme mít víc štěstí při pořádání těch velkých. Pořádací schéma zpracovávaných fondů z tohoto období bývá proto stanovováno uměle, s ohledem na dochované typy dokumentů, nejčastěji s využitím Číselníku pro pořádání archivních fondů podnikatelských společností z období před znárodněním, který vydal jako metodický materiál Moravský zemský archiv v Brně v roce 1995 a který po zpřesnění a doplnění o některé typy dokumentů je aplikovatelný na většinu námi zatím zpracovávaných fondů. Fond je podle něj rozčleněn na kapitoly Vedení a správa společnosti, Majetek, Zaměstnanci, Finance a účetnictví, Obchod, Výroba a Technická dokumentace. Jak už bylo výše podotknuto, zřídkka jsou ve fondu obsaženy všechny naznačené typy dokumentů.

Podstatné je členění fondu podle agend. Dokumenty jsou řazeny dle svého obsahu, nikoli formy, takže například knihy se zpravidla objevují spolu s účetními doklady, nikoli v samostatné věcné skupině před spisovým materiálem. Ne všechny dokumenty tvořící archivní soubor jsou skutečně archiválie; pokud ovšem mají vypovídací hodnotu ilustrující činnost původce, jsou ve fondu ponechány (obchodní korespondence apod.).

Některé z archivních fondů podnikatelských subjektů před znárodněním byly zpracovány a také inventarizovány již v PA. Hodnota takto vzniklých archivních pomůcek je různá, zpravidla menší, než vyžaduje současný standard. Tyto inventáře vznikaly v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století podle jiných kritérií, než jaká se uplatňují dnes. Navíc při revizi fondů po převzetí archiválií do SOA Plzeň jsme opakovaně zjistili, že zpracovaná pomůcka neodpovídá fondu. Jednak něco chybí (bohužel pravidelně věci atraktivní, jejichž vypůjčení a následnému nevrácení některým vedoucím pracovníkem podnikový archivář nemohl zabránit), jednak ledacos přebývá (podnikový archivář při další činnosti v archivu našel dokumenty k fondu náležející, nebo takové, o kterých si to myslel, k fondu je přidal, ale do pomůcky je již nezapsal). Inventáře vytvořené v PA byly při generální inventuře v roce 2001 většinou poníženy na pouhé prozatímní inventární seznamy a předpokládá se jejich reinventarizace. Protože jsou nicméně tyto původní pomůcky, po kontrole a případných úpravách provedených při převzetí do SOA Plzeň, pro badatele většinou využitelné, věnovali jsme se až dosud při pořádání spíš fondům, které neměly evidenci žádnou.

Nejstarších fondů (do znárodnění) máme v našem oddělení 293, celkem 661,6 bm. Velká a velmi významná část dochovaných fondů tohoto stáří v naší péči není, protože zůstala v péči výše zmíněných archivů Sokolovské uhelné, Škody Plzeň a Plzeňského Prazdroje.

Některé další, vesměs drobné archivní fondy podnikatelských subjektů předsocialistického období jsou dosud v jednáni o předání do SOA Plzeň (předchůdci Sklářny v Heřmanově Huti, Moser, Karlovy Vary), některé se bohužel nedochovaly (předchůdci n. p. Liko Plzeň, Mlékárny Klatovy). Nelze ani zcela vyloučit, že existují ještě další podobné archivní fondy zatím v celostátní evidenci národního archivního dědictví nepojaté. Není ovšem pravděpodobné, že by jich bylo mnoho nebo byly zásadní svým rozsahem či obsahem.

Ad 2:

Archivní soubory z období socialismu, které nám rovněž nařizuje převzít archivní zákon, mají zase jiná úskalí. Také o nich platí, že se nám nepodaří převzít je v plném rozsahu, tedy od všech původců v kraji se vyskytujících a v úplnosti, jak měly být v PA ukládány. Ke ztrátám v těchto souborech došlo především v prvních letech po privatizaci, kdy byla péče o PA ze

strany soukromých vlastníků minimální, SOA Plzeň měl velmi omezené ukládací prostory a přebírání archivních fondů dosud nenařizoval zákon. Vzhledem k relativní podobnosti těchto souborů to není až taková škoda.

Také tyto fondy byly někdy pořádány již v PA. Nejčastěji byly evidovány lístkovou kartotékou, archivní krabice byly zhusta číslovány podle předávajících útvarů v několika číselných řadách, takže v případě reorganizace a nedejbože současné absence zodpovědného archiváře okamžitě nastal zmatek. A pokud ne tehdy, pak nepochybně po privatizaci. Kde to bylo možné, přemlouvali jsme podnikové archiváře, aby před předáním do SOA Plzeň lístkovnice s evidencí převedli do seznamů. Dále aby pročíslovali celý fond jedinou číselnou řadou a nová čísla kartonů do seznamů připsali. I v případě, že tak bylo učiněno, nebývá taková evidence bezchybná. Častěji ovšem se nedochovala evidence žádná. Někdy se nedochoval ani samotný fond...

Archivní fondy z období socialismu přebíráme jednak od nástupců jejich původců, jednak od komerčních spisoven, kterým je zpravidla likvidátoři státních podniků svěřili (např. Tosta Aš, Eska Cheb, výhledově snad i Kozak Klatovy). Jsme si vědomi toho, že soukromé spisovny nemají mít v péči archiválie, ale v rámci dobré spolupráce tuto situaci dočasně tolerujeme. Z tohoto zdroje převzaté archivní fondy ostatně bývají lépe vyčleněné a s přesnějšími předávacími seznamy.

V době vytváření archivních fondů národních podniků platila mimo jiné zásada, že odloučené závody mají svůj PA v místě sídla národního podniku a pečuje o ně státní archiv, v jehož územní kompetenci se dotyčné sídlo nachází. Toto hledisko se stalo bezpředmětné v okamžiku, kdy se ze závodů staly samostatné státní podniky; zajistit změnu dohledu nad jejich PA se ovšem vzhledem k následujícím překotným společenským změnám nepodařilo plošně dořešit. V současnosti bylo toto pravidlo opuštěno jako již nerealizovatelné a nám se tak do archivu dostaly velmi hezké fondy závodů (Amati Kraslice, který patřil pod n. p. Hudební nástroje Hradec Králové, rozsáhlý PA sklárny v Heřmanově Hutí, která byla součástí n. p. Sklo Union Teplice aj.). Tyto PA jsme neměli v péči a o jejich rozsahu a stupni zpracovanosti archiválií jsme měli jen matnou představu. Důležité je, aby se archiválie dostaly do péče státního archivu, na jejich náležitě rozřazení může dojít později.

Tam, kde se dokumentů dochovalo hodně, čeká budoucí zpracovatele na začátku pořádku velmi významná skartace, podle našich zkušeností přibližně dvě třetiny až čtyři pětiny původního rozsahu. Tato okolnost je dána především multiplicitním výskytem dokumentů se skartačním znakem „A“, zejména rozkazů, plánů a zpráv, celopodnikových závazků, ale i technické dokumentace, která byla naprosto pravidelně zcela neproskartovaná; dalším důvodem vysokého procenta dokumentů bez trvalé hodnoty ve fondech z tohoto období je lenost nebo sebestřednost jejich zpracovatelů, se kterou je označovali jako „A“, a v neposlední řadě také okolnost, že se do spisovny, resp. PA prostě vešly.

Rozlišení archiválií a dokumentů bez trvalé hodnoty z tohoto období je uvedeno v Typovém skartačním rejstříku pro podniky, který vydala Archivní správa MV v Praze v roce 1992. Je třeba uvést, že ne ve všech případech lze s doporučeným ohodnocením souhlasit. Zkušenost nás již poučila, že zatímco socialistická soutěž je ve všech převzatých fondech velmi podobná a například časové řady ukazatelů zpravidla zcela nesrozumitelné, jakékoli doklady o výrobě (včetně těch, které nebyly považovány za archiválie) jsou většinou již nyní velmi zajímavé a s přibývajícemi lety a měnicemi se technologickými postupy budou nejspíš ještě zajímavější, zejména u podniků se speciálním výrobním zaměřením. Uvedený rejstřík má tedy roli pouze orientační.

Jen zřídka jsou ve fondech k dispozici souvislé řady základních dokumentů, 50. a 60. léta jsou podstatně vzácnější, než roky normalizace. Doklady kolem roku 1968 zpravidla rovněž chybí, a to i v případech, že byly uvedeny v evidenci podnikového archivu zpracované v 70. letech. Často také podle předané evidence chybí některé zajímavé nebo atraktivní doklady (kroniky, fotodokumentace); kdy a z jakého důvodu zmizely, se můžeme jen dohadovat. Vážným nedostatkem je rovněž absence privatisačních projektů, které by měly takovéto fondy uzavírat a které si nástupnické společnosti v naprosté většině chtěly ponechat. Snad budou tyto doklady získány výhledově, nebo doplněny z dokumentů ministerstva financí a jiných státních institucí.

K podobnému ne zcela organickému doplnění některých archivních fondů tohoto období dochází v současnosti např. v rámci spolupráce s Českou národní bankou: v jejích spisovnách se nacházejí pasporty hlavních ukazatelů hospodářské a finanční činnosti, respektive roční výkazy jednotlivých prů-

myslových podniků, ale také např. zemědělských družstev a státních statků z padesátých a šedesátých let, které z hlediska banky nejsou archiváliemi a které nám plzeňská pobočka už podruhé velmi laskavě vyčlenila a předala, takže můžeme doplnit chybějící doklady k vlastním fondům.

S pořádním archivním fondů národních podniků a jejich společenských organizací teprve začínáme. U těch rozsáhlejších předpokládáme využití organizačního členění podniku, které ovšem naráží na sice nikoli časté, ale přece se vyskytující zásadní organizační změny. Nejkomplikovanější jsou přiřazení resp. delimitace velkých odloučených provozů. Pořádací schéma zatím jediného většího inventarizovaného fondu z tohoto období, Výzkumného ústavu balneologického Mariánské Lázně (původně 47 bm, po inventarizaci necelých 20 bm), tak bylo kombinací dvou dochovaných spisových plánů, organizačních řádů a věcného hlediska, zohledňujícího především typy dochovaných dokumentů, jednotlivé agendy výzkumného ústavu a badatelskou využitelnost souboru.

Členění pořádaného souboru podle organizačních změn formou chronologických fondových oddělení předpokládáme jen u těch nejrozsáhlejších fondů. Pro pořádní drobnějších fondů, ve kterých se nezachovala celá škála archiválií těchto původců, lze opět použít umělé schéma a dochované dokumenty řadit do osvědčených kapitol Vedení, Plánování – výkaznictví, Pracovníci, Ekonomika, Obchod, Technika, Výroba, Soudobá dokumentace. Také v případě těchto archivních souborů má pochopitelně obsah přednost před formou, takže knihy jsou v různých částech inventáře, podle toho, ve kterém útvaru, resp. v souvislosti s jakou činností podniku vznikly.

Do března roku 2008 jsme převzali 125 souborů tohoto typu, přesněji řečeno 80 fondů vlastních podniků a 45 fondů jejich společenských organizací (ROH, SSM, VTS apod.), o rozsahu cca 1228 bm. To je relativně malý rozsah, předpokládalo se, že archivní fond většího národního podniku, který působil celých 40 let, bude mít v průměru kolem sta metrů, některé ho také měly (Tosta Aš, Chemické závody Sokolov; Západočeské uhelné doly, koncernový podnik, Zbůch je téměř dvojnásobný). Přebíráme ovšem občas i jen stopy po fondech (fond Liaz, n. p., Jablonec, závod Holýšov má jen 0,6 bm, ze Západočeských lihovarů a konzerváren, n. p., Plzeň, závod Marila Rokycany a z Československých státních lázní Mariánské Lázně necelé dva metry; tato situace paradoxně nastala

i přes pravidelné dohlídky ve spisovnách a schvalované skar-tace!). Předpokládáme ještě převzetí asi čtyř dalších rozsáhlejších fondů z tohoto období. Čtyři další, zdaleka nejrozsáhlejší, jsou součástí výše zmíněných akreditovaných, resp. o akredita-ci usilujících archivů (Sokolovská uhelná, Škoda Plzeň, Plzeňský Prazdroj) a jednoho dalšího, jehož fondy do znárodnění již jsou v SOA Plzeň (ČEZ Správa majetku, s. r. o., Děčín, pracoviště Plzeň).

Ad 3:

Archiválie z období po privatizaci, uložené v SOA Plzeň, vznikly z činnosti společností, které už svoji činnost ukončily, většinou z důvodu likvidace nebo konkurzu. Do SOA Plzeň je předali jejich likvidátoři, resp. správci konkurzních podstat, buď přímo, nebo prostřednictvím komerčních spisoven. Pře-vážně se jedná o drobné fondy.

Z toho, co jsme zatím přebírali, považuji za zajímavé napří-klad investiční fondy, jako pozoruhodné specifikum přerodu našeho průmyslu od socialistického do kapitalistického. Pozo-ruhodné by mohly být také archivní fondy Kreditní banky Plzeň, resp. Plzeňské banky, které zatím máme slíbené, proti ostatním budou také výrazně rozsáhlejší.

Poněkud znervózňující okolností u těchto nejmladších archivních fondů je, že nemáme šanci dozvědět se, jaké doku-menty v konkrétních podnikatelských společnostech skutečně vznikají a jaká je jejich hodnota. Dokud mě zástupce společnos-ti nepozve, abych vybrala jeho archiválie (což velmi pravděpo-dobně neudělá dřív, než bude končit její činnost), ani se nedo-zvím, zda je skutečně ukládá, jak mu ukládá zákon. Nezbyývá, než doufat, že nám něco opravdu pozoruhodného neunikne, případně přemýšlet, jak se dozvědět víc.

Totálním oříškem zůstává archivování elektronických médií, zejména databází, které nelze vytisknout. Některé z nich mají nepochybně trvalou hodnotu, tak trvanlivé jako pergamen ovšem jejich nosiče budou sotva. Snažím se našim klientům ze všech sil vymluvit ukládání zásadních informací na CD za úče-lem jejich prostorově nenáročného uložení (plány, mzdové listy apod.), ani v tomto případě ovšem nemohu jejich rozhodnutí nějak zásadně ovlivnit.

Inventarizací nejmladších fondů, vzniklých po privatiza-ci, jsme se ještě nezabývali. Převzato jich máme 78 o rozsahu necelých 33 bm. Zájem o ně zatím projevili sami původci, jejich nástupci, finanční úřad, případně policie nebo soud.

Vzhledem k tomu, že jako pomůcky při pořádání a inventarizaci archivních fondů podnikatelských subjektů máme diplomatické a archivně teoretické metodické návody našich otců a dědů z padesátých, resp. šedesátých let minulého století, při čemž povaha dokumentů se v souvislosti s rozmnožovací technikou a elektronickými nosiči změnila víc než zásadně, o obsahu a jeho porevolučním hodnocení nemluvě, je třeba si přiznat, že se tento úkol stává činností téměř pionýrskou. A protože na teoretické rozbory možných přístupů nezbývá síla ani čas, je třeba s hlavou skloněnou, zuby zaťatými a veškerou výzbrojí dosavadních zkušeností a selského rozumu pořádat, co to dá, jak nejlépe to jde, a doufat, že něco zásadního nepřehlédneme, nezhodnotíme nebo nezařadíme špatně, a že s každým dalším uspořádaným souborem roste i naše schopnost vytěžit z hlušiny dochovaných dokumentů polodrahokamy zásadních informací a tyto poskládat do kvalitní a přehledné mozaiky dobře použitelného inventáře, který možná v příštích desetiletích vyloudí úsměv, nikoli však úšklebek na tváři zasvěceného badatele. Všem kolegům i sobě přeji při této činnosti mnoho zdaru.

Chemická továrna v Kaznějově – historie, vývoj a pořádání příslušných fondů

Petr JIRÁK

Historie a vývoj kaznějovské chemické továrny

Chemická továrna v Kaznějově patří k velmi starým průmyslovým objektům u nás. Založení této továrny je zásluhou Johanna Davida Starcka, který se vyučil jako tkadlec lněných pláten. V roce 1782 zahájil v Kraslicích výrobu krajek. V roce 1792 začal ve Stříbrné u Kraslic vyrábět kyselinu sírovou zvanou oleum, která se užívala k bělení tkanin a pro jejich barvení na modro. K její přípravě potřeboval vitriolový kámen, který se páčil v hlíněných baňkách a v parách pouštěl kysličník sírový, jenž se chlazením kondenzoval v dýmavou kyselinu sírovou. K otopu pecí bylo však potřeba hodně dřeva, čímž se výroba značně zdražovala. Nález uhlí v blízkém Kaznějově tento problém vyřešil – J. D. Starck získal v Kaznějově dolové míry, začal těžit uhlí a v roce 1833 zde založil chemickou továrnu. Výstavbu této chemické továrny povolil guberniální úřad dekretem č. 34091 z 30. července 1833. Ve 30. letech 19. století začal Starck též s výrobou kyseliny dusičné a kyseliny solné. V roce 1844 byly ovšem tyto výroby přeloženy do Břas, které se staly na více než sto let jakousi pobočkou kaznějovské továrny. Ve 40. letech 19. století našel Starck uhlí v lese zvaném Jalovčiny poblíž Hromnic. Došlo tak k nadproduci uhlí v Kaznějově. Roku 1847 proto Starck založil v Kaznějově výrobu fosforu, která spotřebovala mnoho uhlí. V průběhu 19. století se v kaznějovské chemické továrně dále vyráběl mj. síran hlinitý, modrá skalice, zelená skalice nebo kyselina pyrosírová.

Johann David Starck byl v roce 1836 za vynikající kvalitu svých výrobků povýšen do šlechtického stavu a jeho celé jméno od té doby znělo Johann David Edler von Starck. V roce 1841 zemřel. Četné Starckovy závody, kaznějovskou chemickou továrnu nevyjímaje, připadly třem Starckovým dětem, dvěma synům a dceři. Závody ovšem zůstaly v celku pod jednou firmou, kterou spravoval nejmladší syn J. D. Starcka – Johann Anton Starck.

V roce 1862 byl otevřen důl Martin a v roce 1872 Davidův důl. V přibližně téže době (v letech 1872-1873) došlo rovněž k postavení železniční trati Plzeň – Březno u Žatce, na kterou se do roku 1875 napojila vlečkami kaznějovská továrna i Davidův důl.

V 70. letech 19. století se v Kaznějově vyráběl ze zbytků po výrobě fosfátu superfosfát. Zelená skalice se získávala rozpouštěním železných odpadků v kyselině sírové a v roce 1833 se podobným způsobem, rozpouštěním měděných odpadků v kyselině sírové, začala vyrábět modrá skalice. Velmi významná výroba byla v Kaznějově zahájena v roce 1874. Jednalo se o výrobu různých druhů vysoce koncentrovaného olea, kterého bylo zapotřebí k syntetické výrobě červeného barviva alizarinu. V kaznějovských galejních pecích se vyrábělo oleum o obsahu až 86 % celkového SO_3 . Toto oleum odebíraly rafinerie nafty k rafinování zemních olejů. Navíc se při destilaci vysokoprocenního olea uvolňovala kyselina pyrosírová, která zkapalněla ve zvláštní nádobě. Kyselina pyrosírová, tehdy nesprávně nazývaná „anhydrid“, umožnila vznik německého barvířského průmyslu. Firma J. D. Starck byla několik let jediným výrobcem kyseliny pyrosírové na světě. Monopolní stav ve výrobě této kyseliny skončil koncem 80. let 19. století, kdy se na několika místech v Německu začalo oleum vyrábět kontaktně. V letech 1880-1885 se v Kaznějově vyráběla kyselina monochlorsulfonová. Při výrobě této kyseliny se nesmělo nosit žádné bavlněné oblečení, poněvadž by se brzo rozpadlo.

V roce 1883 zemřel Johann Anton Starck. Neměl žádné legitimní potomky. Svou třetinu podniku odkázal svému obchodnímu řediteli Antonínu Schoblochovi, který firmu dne 12. října 1885 zakcionoval pod názvem Dolové a průmyslové závody dříve J. D. Starck, a. s., se sídlem v Dolním Rychnově. V roce 1886 byla v Kaznějově zahájena výroba síranu hlinitého využívaného ke klížení knih.

Dne 7. září 1898 shořely ve starší části továrny olověné komory. Na základě této události se rozhodla firma zrušit starou část továrny. 23. prosince 1901 se zde v rámci výroby železného mořidla konala poslední směna.

V roce 1900 zemřel největší akcionář podniku – Antonín Schobloch. Jeho syn neměl zájem vést podnik. Svůj podíl prodal uhelnému magnátovi Juliu Petschkovi. Totéž učinili i ostatní akcionáři, a tak se firma založená Johannem Davidem Starckem stala rodinným majetkem Petschků.

Petschkové sešlou továrnu v letech 1902-1907 zcela přestavěli. Roku 1902 byla postavena elektrická ústředna a byl tak umožněn elektrický rozvod energie a elektrické osvětlení továrny. Byla postavena nová výrobní síranu hlinitého a kamence, nová administrativní budova, dva domy pro úředníky a kantýna. V roce 1906 byla zahájena výroba kyseliny akumulátorové.

Dne 12. prosince 1917 svolil císařsko-královský okresní soud v Plzni k zápisu Kaznějova jako sídla vedlejšího závodu firmy v podobě Dolové a průmyslové závody, dříve J. D. Starck, a. s., Dolní Rychnov, vedlejší závod Kaznějov.

V roce 1924 získala továrna patent profesora Szüesze na přípravu kyseliny citrónové kvašením melasy za použití plísně *aspergillus niger*. O pět let později po mnoha pokusech a stavbě příslušné výrobní budovy byla výroba kyseliny citrónové tímto způsobem zahájena. První výrobek opustil závod v únoru 1930. Kvasný proces při výrobě kyseliny citrónové byl sice uveden do činnosti v letech 1925-1930 též v americké firmě Chas Pfizer and Co. Ltd. v New Yorku a v belgické firmě La citrique Belge v Tirlemontu, tyto dvě firmy ovšem jako kvasné živiny používaly zápar připravený z cukru. Výroba kyseliny citrónové za použití melasy jako kvasné živiny je tedy kaznějovským primátem. Pro italský průmysl, vyrábějící kyselinu citrónovou z citrónů, byla výroba kvasné kyseliny citrónové nepřijemnou konkurencí. Především v Německu rozšiřovali zástupci italských výrobců zvěsti o nekvalitě „umělé“ kvasné kyseliny citrónové. V Lipsku byl dokonce veden před nejvyšším soudem spor, který nakonec ke smůle Italů rozhodl o rovnocennosti obou výrobků. Nevýhodou výroby kyseliny citrónové z melasy je ovšem velké množství odpadních vod. K čištění louhů byla proto postavena anaerobní čisticí stanice. V roce 1930 se v Kaznějově vyrobilo 240 tun kyseliny citrónové, v roce 1942 již 2400 tun.

V roce 1936 byla v Kaznějově zahájena výroba kyseliny vinné, jako surovina byl dovážen vinný kámen a vinan vápenatý ze západní a jižní Evropy. Před druhou světovou válkou se v kaznějovské chemické továrně vyráběly mj. alkalické fosforečnany, chlorid hlinitý, glukonan vápenatý nebo zinní postřík na bázi dinitroorthokresolu zvaný „Ivernot“.

V říjnu 1938 došlo k roztržení firmy, majetek v okleštěné republice převzala Průmyslová akciová společnost Kaznějov – Břasy. Po zabrání ČSR v roce 1939 byl tento podnik jako židovský arizován. Dne 3. června 1939 byla do obchodního rejstříku okresního soudu v Praze zapsána firma Průmyslová akciová společnost dříve J. D. Starck, Kaznějov – Břasy se sídlem v Praze II, Revoluční 2. Pod tímto názvem zůstaly továrny v Kaznějově a v Břasích do konce druhé světové války. Na konci roku 1945 byla Průmyslová akciová společnost, dříve Jan David Starck znárodněna. Jméno zakladatele podniku – Johann David Starck – bylo pozměněno na české Jan David Starck.

Dne 7. března 1946 byla majetková podstata podniku vyhláškou ministerstva průmyslu začleněna do Spolku pro chemickou a hutní výrobu, národní podnik v Praze. Podnik Dolové a průmyslové závody dříve Jan David Starck měl národního správce až do 1. poloviny roku 1949. Ke dni 1. července 1949 ministr vyčlenil z majetkové podstaty Spolku pro chemickou a hutní výrobu, n. p., závody Kaznějov, Břasy a Chabařovice s jejich hospodářským příslušenstvím a k témuž dni je začlenil do nově založeného podniku Jodasta, chemické závody, národní podnik. Sídlem a základním závodem podniku Jodasta byl Kaznějov. Již v roce 1953 došlo k vyčlenění závodů Břasy a Chabařovice z národního podniku Jodasta. Vznikl tím nový samostatný národní podnik Chemická keramika Břasy s pobočným závodem v Chabařovicích.

Dne 4. března 1953 byl vyhláškou ministra chemického průmyslu změněn název podniku Jodasta, chemické závody, národní podnik, Kaznějov na Chemické závody Julia Fučíka, národní podnik, Kaznějov. Jednalo se pouze o kosmetickou změnu názvu provedenou za pracovní zásluhy podniku. Z názvu kaznějovské chemické továrny tím však zároveň zmizela jakákoliv upomínka na jejího zakladatele Starcka.

Roku 1958 se z Chemických závodů Julia Fučíka, národní podnik, Kaznějov stal závod Julia Fučíka Kaznějov, který spadl pod podnik Spolana, národní podnik, Neratovice. Od roku 1965 spadl závod Julia Fučíka Kaznějov pod podnik Lachema, národní podnik, Brno. V letech 1960-1968 byla postavena nová výrobní kyseliny citrónové s výrobní kapacitou 6600 tun ročně s využitím nové technologie izolace z kvasných roztoků a technologických prvků ve výrobě. Počátkem 70. let 20. století byla intenzifikována výroba solí kobaltu a niklu, v roce 1978 byla zahájena výroba nových tavicích solí Cifo používaných při výrobě tavených sýrů.

Důležitou změnu přinesl rok 1990. Z kaznějovské chemické továrny se po více než 30 letech stal opět samostatný podnik Kaznějovské chemické závody, státní podnik. Roku 1991 došlo v Kaznějově k postupnému ukončení výrob na bázi niklu a k zastavení některých výrob na bázi kobaltu.

Dne 15. prosince 1992 byl podnik privatizován. Kaznějovská chemická továrna se stala součástí subjektu Aktiva, spol. s r. o. V 1. polovině 90. let proběhla v továrně mj. výstavba provozu hlubinného kvašení cukerných roztoků a byla provedena rekonstrukce citrokrystalizace. Značná část investičních

prostředků byla věnována i ekologickému zabezpečení výrob. Nákupem finančně nákladného strojně-technologického zařízení prostřednictvím dodavatelských úvěrů a počáteční dlouhotrvající problémy s odstraňováním různých problémů ve výrobní lince zapříčinily vznik ekonomických potíží, platební neschopnost a předlužení slibně se rozvíjejícího podniku. Počátkem roku 1997 byl proto na majetek podniku Aktiva prohlášen konkurz. Po následných dvou letech technické a ekonomické konsolidace byl chemický podnik v rámci veřejné soutěže prodán. Z konkurzu vznikla akciová společnost Aktiva, která zahájila výrobně-obchodní činnost v prostorách kaznějovské chemické továrny dne 1. března 1999. V roce 2001 zaujímal Aktiva, a. s., Kaznějov ve výrobě kyseliny citrónové cca páté místo v Evropě. Pokračující globální ekonomická recese, nadprodukce kyseliny citrónové a razantní průnik levné čínské kyseliny citrónové na evropský trh měly za následek stagnaci poptávky po kyselině citrónové. V dubnu 2003 musela být v Kaznějově zastavena technicky a ekonomicky náročná výroba kyseliny citrónové. V listopadu 2004 byl na majetek firmy prohlášen konkurz.

Firma Aktiva, a. s., Kaznějov byla dne 10. června 2005 prodána firmě OMGD, s. r. o., Praha a po finanční a personální konsolidaci kaznějovské provozovny firmy OMGD bylo v listopadu 2005 přikročeno k postupnému obnovení výroby kyseliny citrónové. Tradiční výrobce kyseliny citrónové se tak po několika letech vrátil na evropský trh se svým pilotním produktem.

Pořádání fondů kaznějovské chemické továrny

V roce 2007 byl písemný materiál kaznějovské chemické továrny archivně uspořádán. Před zpracováním byl materiál továrny soustředěn do tří fondů:

„*Kaznějovské chemické závody, s. p., Kaznějov*“ [1947] -[1993];
„*Jodasta, chemické závody, n. p., Kaznějov*“ (1941) 1946-1956 (1973);

„*Aktiva, s. r. o., a. s., Kaznějov*“ 1991-2001.

K ani jednomu z fondů se nedochovala žádná registraturní pomůcka, proto bylo zvoleno umělé schéma uspořádání s využitím Zásad pro pořádání a inventarizaci archivního materiálu vzniklého z činnosti podniků a hospodářských organizací před znárodněním (vydala Archivní správa ministerstva vnitra v roce 1960) a Zásad pro zpracování archiválií vzniklých z činnosti socialistických hospodářských organizací (vydáno Archivní správou ministerstva vnitra v roce 1979).

Časové vymezení fondů neodpovídalo skutečnosti. Ve fondu Jodasta je mnoho písemností z období první republiky či ještě starších. Nejstarší archiválií fondu je výpis z obchodního rejstříku z roku 1885. Archiválie fondu Jodasta byly rozděleny do tří fondových oddělení – první období zahrnuje léta 1885-1945 (kapitalistické období), druhé období je vymezeno roky 1945-1949, kdy byl podnik pod národní správou, a konečně třetí období je vymezeno dobou, kdy se z kaznějovské chemické továrny stal samostatný národní podnik. Celý název fondu nyní zní „Jodasta, chemické závody, n. p., Kaznějov a předchůdci“ 1885-1958. Fond měří 1,76 bm a tvoří ho 13 kartonů spisů, 3 fascikly spisů, 1 kniha, 1 fotoalbum, 17 fotografií, 45 plánů a 3 mapy. V převážné většině fond obsahuje technickou dokumentaci, písemnosti k plánování a výkaznictví a laboratorní zprávy.

Dne 1. dubna 1958 se z kaznějovské chemické továrny stal závod spadající pod národní podnik Spolana Neratovice. V roce 1965 došlo ke změně nadřízeného podniku – kaznějovský závod spadal pod národní podnik Lachema Brno, což platilo až do roku 1990, kdy se z kaznějovské továrny stal opět samostatný podnik nazvaný Kaznějovské chemické závody, s. p., existující do privatizace, která proběhla v prosinci 1992. Fond původně nazvaný „Kaznějovské chemické závody, s. p., Kaznějov“ byl přejmenován na výstižnější „Lachema, n. p. Brno, závod Julia Fučíka, Kaznějov“ a je vymezen obdobím 1958-1992. Tento fond měří 8,86 bm, tvoří ho 73 kartonů spisů, 1 fascikl spisů, 1 mapa a 100 fotografií. Součástí fondu je mnoho laboratorních zpráv, technologických a výrobních předpisů, které mohly být podle Typového a skartačního rejstříku pro podniky, vydaného Archivní správou ministerstva vnitra, skartovány; byly však ve fondu ponechány, poněvadž se přímo vztahují k hlavnímu oboru činnosti podniku, k chemické výrobě, a mají tak určitě jistou vypovídací hodnotu.

Privatizace kaznějovské chemické továrny na konci roku 1992 byla pádným důvodem pro vymezení dalšího archivního fondu. Fond „Aktiva, s. r. o., a. s., Kaznějov“ obsahuje 3 kartony spisů z let 1992-1999. Jedná se především o technologické reglementy, podnikové normy a výrobní přehledy podniku.

Malá část archiválií prvních dvou fondů (Jodasta a Lachema) byla delimitována a byly z ní vytvořeny následující malé archivní fondy:

„KŠČ – závodní organizace Lachema, n. p., Brno, závod Julia Fučíka, Kaznějov“ 1951-1971;

„ROH – závodní organizace Lachema, n. p., Brno, závod Julia Fučíka, Kaznějov“ 1948-1983;

„Podpůrné spolky kaznějovských chemických závodů“ 1941-1953 – skupinový inventář zahrnující tři malé fondy (podpůrný haléřový spolek v Kaznějově, podpůrný haléřový spolek v Břasích, podpůrný fond společný pro oba závody).

Rozsah materiálu všech fondů před zpracováním činil 27,50 bm. Po zpracování materiálu se sice počet fondů podstatně zvýšil, ale přes 16 bm písemností bylo určeno ke skartaci. Jednalo se hlavně o duplicitní a multiplicitní písemnosti a různé spisy s nulovou historickou hodnotou (např. energetické hospodaření, evidence surovin, hmotné zásobování, harmonogramy prací, bytové doklady, sborníky zlikvidovaných faktur, účetní předvahy).

*Kaznějovská chemická továrna
ve 30. letech minulého století*

Konzervátorská praxe ve Státním okresním archivu Domažlice

Jiřina VASIOVÁ

Konzervátorská a restaurátorská dílna v Horšovském Týně se ve svých začátcích po uvedení do provozu v r. 1996 zabývala opravami aktového materiálu. Postupně, s růstem odborných znalostí pracovníků v laboratoři, se přidaly opravy pergamenů a pečetí a v roce 1998 přibýlo i restaurování knih.

Pergameny a pečetě již byly předmětem dříve publikovaných příspěvků (mj. i v této ročence). Je proto na místě připomenout některé základní informace o konzervaci a restaurování knih, a to se zaměřením na knižní vazby, protože oprava papíru je téma poměrně obsáhlé a vydá na samostatnou stať.

Ke každé knize se musí přistupovat s úctou a pokorou. U restaurování to platí snad ještě více. Pro archiváře je kniha nosičem informací svým obsahem. Pro restaurátora je také nosičem informací, ale o řemeslném provedení knihy – samotný obsah pro něj není příliš významný. Proto je velmi důležité, aby byla kniha před předáním ke konzervaci správcem fondu zkontrolována, zda jdou listy správně za sebou. Restaurátorské číslování listů nemá totiž nic společného s původní foliací nebo paginací, která je často chybná, mnohdy bylo také z knihy během let několik listů odstraněno či naopak do ní vlepeno.

Po převzetí knihy je důležité ji nejdříve vydezinfikovat parami butanolu. Následuje nafotografování přední a zadní strany desek, přideští, ořízky a hřbetu. Pokud je vazba atypická nebo jsou v knize zvláštní druhy poškození nebo řemeslného provedení, pořizuje se fotodokumentace podrobnější. Dále je nutné knihu demontovat – sejmut původní useň a desky, rozešít knižní blok na složky, očíslovat listy a popsat jednotlivé fragmenty. Tomuto popisu je třeba věnovat značnou pozornost, jelikož při zpětné kompletaci knihy je nutno dodržet všechny původní pracovní postupy a materiály.

Následuje konzervace a oprava listů. Opravené listy se seřadí zpět do původních složek a na tzv. stávkou se usíjí na pravé vazby do knižního bloku. Vazy jsou většinou tvořeny silnými konopnými nebo lněnými motouzy, ale výjimkou nejsou ani usňové proužky, stočené proužky usně atd. Téměř vždy bývá knižní blok mezi vazy zpevněn lněným plátnem nebo širšími pergamenovými páskami. Následuje nasazení desek. Dřevěné

Vzhled knihy před restaurováním a po jeho dokončení. SOkADomažlice, fond AM Poběžovice, inv. č. 24 – Kniha různých zápisů, smluv a jednání před městskou radou, léta 1667-1760

desky se často dochovají, ale značně poškozené, takže je třeba dát je odborně opravit nebo vyrobit nové. Častější jsou desky z lepenky. Ty zatím nikdy nezůstaly dochovány, ale lze je poměrně snadno vyrobit kašírováním nové nekyselé lepenky.

Nakonec je nutno aplikovat pokryv. Jsou-li ztráty na původní usni velké, je třeba chybějící místa doplnit novou usní. Někdy zůstanou jen malé fragmenty usně nebo se původní pokryv nedochová, v takovém případě se musí nahradit celoplošně. Původní useň je třeba vyčistit a po nanesení a vyschnutí ještě natukovat.

O všech použitých postupech a materiálech je třeba sepsat protokol, ke kterému se přidávají ještě zbytky původních vazů, nití, sejmuté popisky atd. Kniha se po zákroku opět nafotografuje a celková fotodokumentace se stává přílohou protokolu.

Na závěr je žádoucí připomenout zásady správného zacházení s restaurovanou knihou. O uložení není třeba mluvit, to už je v archivech na velmi dobré úrovni, ale je třeba dbát na dodržování určitých pravidel při každém přímém kontaktu, zejména v badatelnách. Je nutno brát knihu do rukou pouze v bílých bavlněných rukavicích a prohlížení knihy umožnit jen ve speciálně k tomuto účelu vyráběných molitanových klínech. Tyto klíny zabrání násilnému rozevírání knihy, které ji ničí hlavně ve hřbetu. Rukavice zamezí styku pokožky s papírem a současně jsou prevencí nepěkného zlovyku některých badatelů slinit si při listování prsty. Konzervace a restaurace archiválií je natolik finančně i časově náročná, že je nutno dodržovat veškerá možná preventivní opatření, aby opravená kniha nebyla necitlivým zacházením znovu poškozována.

Karel Němec, archivář a muzejník Horažďovicka

Lenka SÝKOROVÁ

Na úctyhodnou práci Karla Němce (1886-1972) narazíme v klatovském okresním archivu, kdykoli hledáme ve fondech někdejšího horažďovického okresu. Zejména pak v písemnostech Archivu města Horažďovice a tamního vikariátu nebo v písemnostech cechovních či spolkových je téměř každý dokument označen červeně inkoustovou tužkou v kroužku napsaným číslem – neomylný to znak Němcova pořádání. V Horažďovicích je dodnes velmi váženou osobností, a to nejen pro svou muzejní a archivní činnost. U příležitosti 100. výročí jeho narození byla vydána městským kulturním střediskem dokonce jeho biografie, již sepsal horažďovický učitel Eduard Šimon.

Karel Němec se narodil roku 1886 v Zářečí u Horažďovic v rolnické rodině, jako nejstarší z celkem pěti dětí. Rodiče se snažili svým dětem dopřát v rámci svých možností slušné vzdělání. Němec vystudoval učitelský ústav, jeho sestra Marie se stala ošetřovatelkou a provdala se posléze na Slovensko, druhá sestra Anna při studijním stipendiu v Londýně poznala svého budoucího manžela, československého diplomata Bohuslava Hanáka.

Po absolvování měšťanské školy nastoupil Karel Němec na mužský učitelský ústav v Plzni, kde odmaturoval roku 1906. Na studia si přivydělával kondicemi, mezi jeho žáky patřila i nevlastní dcera Karla Klostermanna. V Plzni jej učil mj. Cyril rytíř Purkyně, vnuk slavného biologa. Během doby studia mohl Němec ve větší míře rozvíjet své vlastní výtvarné nadání a získat kontakty s místními výtvarníky. Stal se i členem plzeňského výtvarného spolku, s nímž několikrát vystavoval. Po maturitě byl přijat na malířskou akademii, ale studia se dílem z finančních, dílem ze zdravotních důvodů po roce vzdal. Své první učitelské místo nastoupil v Týně nad Vltavou. Vystřídal různé školy v okolí a po dvou letech se dostal zpět na Horažďovicko, kde postupně učil ve Střelských Hošticích, Volenicích a Velkém Boru a po složení odborných zkoušek se stal ředitelem měšťanské školy v Horažďovicích.

Roku 1910 se seznámil s Karlem Novákem, jedním ze zakladatelů české fotografie, který v té době získal profesuru na Lehr und Versuchsanstalt für Photographie ve Vídni. Němec

*Horáždovický archivář a muzejník Karel Němec
Foto: Muzeum Horáždovice,
osobní fond Karla Němce*

byl nadšeným fotografem, před maturitou si dokonce sestrojil vlastní fotoaparát. S Novákem a jeho ženou podnikl roku 1911 studijní cestu do Itálie, přičemž hlavním cílem byla návštěva Světové výstavy v Římě. Z této cesty se zachovalo Němcovo fotoalbum. Podobné studijní cesty absolvoval ještě za svými sestrami na Slovensko (1923) a do Anglie (1924), opět s Karlem Novákem.

Historie patřila mezi přední Němcovy zájmy. Sám uváděl, že první podnět získal jako osmiletý chlapec díky krajské národopisné výstavě, která se konala v areálu horáždovického zámku roku 1894. Po skončení zmíněné výstavy roku 1894, již připravil národopisný výbor v čele s učitelem Štěpánem Karlem Vydrou, byla část exponátů včetně vybraných archiválií z fondu města následujícího roku půjčena na Národopisnou výstavu československou v Praze. Po vrácení zpět se stala tato sbírka základním sbírkovým fondem muzea, umístěného v budově

školy. V rámci muzea sem byla převezena i nejstarší městská registratura, kterou zde Vydra uspořádal. Po založení muzea roku 1896 se ustavila i Muzejní společnost, v jejímž čele měl být dle stanov vždy starosta města a správce muzea jednatelem. O Vydrově osobnosti nebylo v dalších letech pochyb, ten však nečekaně zemřel roku 1911 na tyfus a správci muzea se postupně stali učitelé František Filip a Hynek Brejcha. Němec se stal členem Muzejní společnosti roku 1919 a záhy převzal i správu muzea. Brzy poté získal roku 1920 pro muzeum nové prostory ve středním traktu budovy zámku, kde hrabě Kinský vyčlenil k těmto účelům tři místnosti. Roku 1922 Němec o muzeu napsal: „...nebylo bez ladu a skladu, naftalínem zavánějící starobylosti nacpané ve větším nebo menším počtu místností, které brzy unaví a přesytí návštěvníka. Zdejší muzeum získalo vhodné zámecké místnosti a ze stávajícího materiálu byl učiněn náležitý výběr... Dbá se na lad a úpravu. Moderní návštěvník může pozorovat, jak se lidstvo zdokonalilo po stránce vnějškové a jak upadá, pokud jde o opravdovost a solidnost práce. Sotva budou jednou v muzeu uchovány dnešní předměty běžné potřeby. Minulé věci byly hezky ozdobené a zároveň ozdoba byla účelná. Solidní práce.“ Roku 1926 se muzeum přestěhovalo do bývalého bytu ředitele velkostatku na zámku v severním traktu budovy. V roce 1946 bylo umístění muzea v ohrožení, neboť se zvažovalo, že sem bude po konfiskaci zámku dána armáda, a je nepochybnou zásluhou Karla Němce, že se svou autoritou zasloužil o to, aby se tak nestalo. Naopak muzeum získalo na zámku nové reprezentativní prostory včetně sálu s výmalbou ze 17. stol., v nichž sídlí dodnes.

Na Vydrovu činnost Němec plynule navázal i v pořádání archivu. Výsledkem bylo kartotékové zpracování nejstarší městské registratury, vytvoření rozsáhlého katalogu k písemnostem fondu města, který měl ve výsledku více jak 16 tis. položek. Katalogové záznamy řadil Němec chronologicky a městské písemnosti takto uspořádal až do roku 1925. Roku 1936 vydal monografii města Dějiny města Horažďovic, jejíž napsání inicioval již roku 1917 místní okrašlovací spolek. V předmluvě ke knize v sobě nezapřel umělce:

„Jednoho dne roku 1919 převzal autor této knihy klíče od musea a archivu. Tehdy při prohlídce archiválií byla zvědavost jeho podnícena prostým sešitem kvartového formátu s nadpisem: Paměti konšela Jana Malkovského z konce 17. a počátku 18. století. Pročetl těch pár stran vybledlého písma,

psaného těžkou rukou hospodáře, jenž ve dnech svátečních, kdy rmut života ustupuje náladě povznesené, chápal se brku, aby to, co nedávno prožil, zachytil trvale pro potěšení svého srdce a pro své potomky. Od té chvíle ocitl se pisatel těchto statí ve zvláštním ovzduší: atmosféra zašlých věků jej zajala. Četl dále ve foliantech archivních a to, v čem zpočátku viděl jen prach, tlení a marnou a zbytečnou veteš, promluvílo k němu řečí tak přesvědčivou, že nebylo zbylí.“

Při psaní monografie mohl využít prameny uspořádané Š. K. Vydrou a dále vlastní zkušenost městského kronikáře, jímž se stal roku 1914. (Kroniku vedl nepřetržitě od roku 1914 až do své smrti celých 58 let.) Přesto nevytvořil souvislé dějiny města, ale spíše se věnoval historickým zajímavostem, památkám, majitelům panství apod.

Za správu muzea nebyl on ani jeho předchůdci nijak honorován, až v roce 1953, po vzniku Okresního archivu v Horažďovicích, získal Němec pracovní smlouvu s pětinočným úvazkem a platem 226 Kčs. Tehdy už byl v důchodu, učil do roku 1949. Po zrušení horažďovického okresu byl tamní archiv přičleněn k okresnímu archivu v Klatovech, který vedla Věra Holá. Situace archivu nebyla jednoduchá: *„Prostorově nejhůře je vybaven okresní archiv v Klatovech, kde není stále možno zajistit místnosti odpovídající rozsahu a významu archivního materiálu tohoto okresu. Tím se stále tento archiv opoždjuje v postupu archivních prací za ostatními. Sídlo okresního archivu je zatím v Sušici a depozitáře jsou v Klatovech a Horažďovicích. Do konce roku mají být tato pracoviště sloučena v jedno, aby alespoň všichni pracovníci mohli pracovat na společném pracovišti.“* Ředitelka jej zřejmě vyzvala, aby připravil průvodce po fondech uložených v Horažďovicích, jehož rukopis máme v archivu. *„Putování po 72 obcích okresu směřující k zajištění a odvezení archivních dokumentů mělo místy ráz přímo dobrodružný, plný překážek a překvapení. V některých obcích se vše, co mělo jen trochu ráz starobylosti, dostalo z nepochopení do sběru. V jiných obcích po výsledku bývalých starostů ještě z dob Rakouska, našlo se leccos v přívatních obydlích. Většina obcí neměla tehdy obecních domů s úřadovnamí, úřadovalo se obyčejně u starosty. Byly případy, kdy jsme hledali po půdách, ve dvou případech se našel materiál ve stodole pod slámou, ba i v opuštěném chlévě... O něco lépe tomu bylo na školách, ač i tam přehnaná horlivost v odvádění papíru do sběru zavinila, že i tam hodně propadlo*

zkáze... “ Zaměstnancem archivu byl až do svých 81 let. V době svého působení publikoval i několik drobných článků v časopisu Vlastivědné zprávy horního Pootaví. Správu muzea si však ponechal až do své smrti roku 1972.

Krom své činnosti učitelské a muzejní byl dlouholetým jednatelem Spolku pro záchranu památek, jehož hlavní činností byla oprava hradu Rabí. Tento spolek vznikl v roce 1913, fakticky začal pracovat roku 1919. Hrad Rabí věnoval spolku hrabě Lamberg, majitel žichovického panství. 18. prosince 1952 předal spolek hrad jakožto památku I. kategorie do státní správy (KNV).

Mimo to byl Němec zakladatelem a redaktorem místního až doposud vycházejícího periodika Horažďovický obzor. Pořádal přednášky, sám rovněž přednášel na nejrůznější témata, ovšem vždy se vztahem k Horažďovicu. Celoživotním koníčkem pro něj byla již zmíněná fotografie a výtvarné umění. V tomto směru zanechal své stopy i v samotných Horažďovicích. Vytvořil znak města na Červené věži, fresky v hřbitovním kostele sv. Jana, v kostelíku sv. Klimenta na Práchni, u něhož je i pohřben, oltář ve Sboru církve československé, pamětní desku M. Jana Husa na Husově kameni, navrhl pamětní desku houslisty Otakara Ševčíka na jeho rodném domě. Jistou bizarností se staly, dnes už bohužel v expozici muzea nevystavené, sádrové modely na Horažďovicu pěstovaných druhů brambor, ovoce, vyskytující se hub apod. Byl to pozůstatek Němcovy poválečné myšlenky vytvořit v muzeu zemědělskou expozici.

Konstantinovy Lázně – písemnosti jediného lázeňského města na okrese Tachov

Miroslav VETRÁK

Archivní soubor Archiv obce Konstantinovy Lázně pochází z let 1893-1945 a obsahuje 56 úředních knih, 17 podacích protokolů, 9 kartónů a 1 plán o celkové metrāži 1,92 bm. S ohledem na relativně krátkou dobu existence samostatné obecní samosprāvy v Konstantinových Lázních jde o nebývale rozsāhlý a dobře dochovaný archivní soubor; a to nejen v rámci tematicky totožných archivních souborů uložených ve Stātním okresním archivu Tachov.

Unikátní částí tohoto archivního souboru tvoří protokoly ze zasedání obecního zastupitelstva a podací protokoly, které se dochovaly v téměř souvislé řadě. K nejvýznamnější a badatelsky nejvyhledávanější části archivního souboru bezesporu náleží písemnosti, dotýkající se přímo lázeňství. Je potřeba vyzdvihnout zejména pobytové listy lázeňských hostů, vedené již od roku 1893.

Původní název vsi Konstantinovy Lázně zněl Lázně Nová Ves. Již v 16. století vyvĕral na polích, 2 kilometry jihovýchodně od Nové Vsi u Bezdrūžic, minerální pramen. Místní obyvatelé sice ještě neznali jeho léčivé schopnosti, využívali jej však k příležitostným koupelím pro posílení tĕla. Na sklonku 18. století vypukla na bezdrūžickém panství tzv. zlatá horečka a na mnoha jeho místech proto probĕhlo důkladné mapování geologického složení půdy. Pokrokovĕ a modernĕ smýšlející majitel panství Bezdrūžice, kníže Konstantin Dominik Löwenstein-Wertheim, věnoval geologickému průzkumu patřičnou pozornost. Jakmile se však prokázalo, že oĕekávání a představy o nerostném bohatství Bezdrūžicka byly nadnesené, zareagoval pružně a rozhodl se zamĕřit svĕj zájem na možné využití minerálních vod k léčebným účelům. V tomto směru podnikl patřičné kroky a s předstihem si nechal zpracovat posudky o vhodnosti využití pramenů v okolí Nové Vsi pro lázeňství. Lokalita vhodná pro eventuální lázeňské využití ovšem zasahovala také na jiné než knížecí pozemky. Kníže Löwenstein se proto pokusil s vlastníky vyjednávat o případném odkoupení. Jeho snaha se však nese tkala s pochopením, neboť majitelĕ inkriminovaných pozemků přišli s přemrštĕnými požadavky ještě před tím, než je od nich kníže vykoupí. Jednalo se především o zbavení povinnosti vůči vrchnosti. Kníže na jejich návrhy z pochopitelných důvo-

dů nepřistoupil a sedláci z Nové Vsi se tak rozhodli podnikat v lázeňství na vlastní pěst.

Zhruba kolem roku 1803 se začala psát počáteční kapitola této lázeňské lokality. Rychlému zájmu z řad obyvatelstva o zdravotní koupele však záhy nestačilo prozatímně zbudované jednoduché dřevěné stavení, a proto vznikla mezi lety 1812-1819 v blízkosti pramene nákladnější stavba, později nazvaná Staré Lázně. Velkolepě pojatá a moderní lázeňská budova se však ukázala být nad finanční možnosti zainteresovaných sedláků a ti se rychle ocitli ve finanční tísní. Příjmy zdaleka neodpovídaly vynaloženým nákladům, a protože majitelé půdy si museli na zmiňovanou stavbu vypůjčit, hrozilo jim, že o majetek přijdou. Rozhodli se proto dohodnout s vrchností a lázně jí odprodat. Vlastník panství, kníže Karel Löwenstein, však napoprvé nabídku nepřijal. Teprve po intervenci tehdejšího správce panství se kníže roku 1837 uvolil lázně odkoupit.

Protože pozdější provoz lázní neposkytoval majitelům žádný přínos, docházelo k jejich častému pronájmu. Situace se však stále zhoršovala a význam lázní postupně upadal. Až v roce 1872 se podařilo postupně se snižující úroveň lázní zastavit, když se jako dobrý strategický tah ukázala koupě přilehlých bažinatých pozemků v okolí lázní. Jejich postupnou přeměnou ve stavební pozemky a parky získaly lázně impuls potřebný k oživení a zvýšení návštěvnosti místa. Byla provedena důkladná analýza minerálních pramenů, jejíž výsledek předčil očekávání a přinesl lázním tolik potřebný úspěch. Ovšem zastaralé vybavení a ledabylý správcovský přístup předchozích nájem-

níků postavily majitele před zásadní rozhodnutí. Nabízela se tři řešení. Lázně zcela zrušit; dále rekonstruovat, což by si vyžádalo nemalé finanční prostředky, či je přeměnit na samostatně působící subjekt. Löwensteinové se nakonec rozhodli veškerý majetek prodat.

V roce 1872 získala lázně plzeňská společnost zastoupená hostinským Karlem Giebischem. Posléze se do čela společnosti prosadil JUDr. Franz Pankratz, statkář a majitel uhelných dolů v Nýřanech a zároveň poslanec říšského sněmu. Dravý obchodník vnesl do lázní nadšeného podnikatelského ducha a především je povznesl na konkurenceschopnou úroveň.

Do roku 1924, kdy se samosprávně osamostatnila, zažívala lázeňská lokalita nevídaný rozkvět a čilý návštěvnický ruch. Ještě před rokem 1900 se v mimořádném a úředním styku používal kromě oficiálního názvu Lázně Nová Ves také zlidovělý, Konstantinovy Lázně. V průběhu první dekády 20. století však získal tento neoficiální název postupnou převahu a do roku 1913 zcela vytlačil již zmiňované pojmenování Lázně Nová Ves. Samotný název obce Konstantinovy Lázně vychází ze jména Konstantin, jehož nositelem byl první z průkopníků lázeňství na panství Bezdrůžice, Konstantin Dominik Löwenstein-Wertheim.

Obec Konstantinovy Lázně vznikla v roce 1923 oddělením od obcí Kokašice a Nová Ves. Vznik nové obce byl kodifikován vyhláškou prezidenta zemské správy politické ze dne 10. února 1925, č. 24/1925 Z. z. Kromě uváděných katastrů obcí Kokašice (14 domů) a Nová Ves (25 domů) patřily původně Konstantinovy Lázně ještě do katastrů obcí Břetislav (17 domů) a Poloučany (15 domů). Z těchto územních svazků se musela obec vyvázat postupným vyplacením. Po vyrovnání všech finančních závazků činila celková výměra obecního katastru 180,7 ha.

Od počátku roku 1924 fungovala v obci tzv. obecní jednatelelská komise, do jejíhož čela byl dosazen Anton Tuschner. V průběhu dalších několika měsíců roku 1924 se obecní agenda neúměrně rozrostla a jako druhý hlavní představitel obce byl určen Heinrich Heinz. Oba tito zástupci státu byli zřejmě pověřeni výkonem plynulého chodu obecní samosprávy do doby, než v obci proběhnou první řádné volby a vedení převezme obecní starosta, potažmo obecní zastupitelstvo. Přestože nelze zjistit, kdy a s jakým výsledkem volby do obecního zastupitelstva v Konstantinových Lázních proběhly, od listopadu 1924 je jako starosta uváděn Heinrich Heinz. Zastupoval jej Karl Markendörfer, který jej o měsíc později na postu starosty vystřídal.

Prudké a nedokumentované změny ve vedení obce v prvním roce její samostatnosti byly nejen vyústěním neznalostí zákonů a úředních povinností, ale také gradací letitých sporů mezi jednotlivými obyvateli této jinak klidné lázeňské lokality. Pozdější obecní vývoj to pouze dosvědčuje. Brzy po ustálení politické situace v obci se totiž stalo něco, čeho se někteří odpůrci nově zaváděné obecní politiky obávali nejvíce. Došlo k masivnímu rozparcelování obecních pozemků a jejich prodeji k čistě spekulativním účelům. Levně vykoupené pastviny a dříve nevyužité pozemky odkoupilo několik vypočítavých jedinců a se ziskem je zpeněžilo. Nelze pominout, že k velice lukrativnímu nemovitému majetku se dostala řada členů obecního zastupitelstva, která z toho později náležitě profitovala.

Přestože za osamostatněním lázní stály mnohem ušlechtilější cíle, jako obecní patriotismus, zviditelnění a přiblížení nabízených lázeňských procedur, vesměs ojedinělých v rámci republiky, nelze si nevsimnout, že zákulisní politické tahanice o moc by mohly předložit ještě jedno, veskrze prosté vysvětlení týkající se obecní samostatnosti. S ohledem na předešlé informace se, jako možné vysvětlení tlaku na odtržení od obcí Kokašice a především Nová Ves v roce 1923, nabízí myšlenka, že hlavním popudem k tak radikálnímu kroku byla právě vidina několika jednotlivců v možnosti snadno se obohatit.

Co do významu zůstávaly Konstantinovy Lázně ve stínu větších a světově proslulých lázeňských lokalit v západních Čechách, v seznamech hostů se proto logicky neobjevují zvláště významná jména prominentů z řad umělců, šlechticů, státníků atd. K běžným návštěvníkům lázní většinou patřili lidé hledající pomoc při potížích se srdečními či ženskými chorobami, revmatismem a chudokrevností. Tehdejší lázeňská sezóna trvala od 1. května do 30. září, lázeňská taxa činila 20-60 Kč. Hosté se mohli ubytovat v lázeňském domě při ceně 15 Kč za jednolůžkový a 30 Kč za dvoulůžkový pokoj. Menu přišlo hosta na 10-15 Kč podle stravy, případně diety. Tolik z almanachu lázní Československé republiky, vydaného v roce 1937.

Za uplynulých 70 let se ceny za lázeňský pobyt poněkud změnily, Konstantinovy Lázně ovšem zůstaly věrné svému programu a staly se vyhledávaným místem zejména pro osoby se srdečním onemocněním. Závěrem stojí za zmínku připomenout jejich motto: „Konstantinovy Lázně, lázně Vašeho srdce.“

Lázně Letiny

Markéta JÁROVÁ

Při inventarizaci fondu ONV Plzeň-jih byly mezi pořádanými písemnostmi nalezeny dokumenty týkající se lázní Letin. Spolu s materiály uloženými ve fondech Habrmanova ozdravovna Letiny, MNV Letiny, ONV Přeštice a ONV Blovice se staly základem pro vypracování tohoto pojednání. Je nutno také zmínit paměti letinského rodáka a milovníka historie pana Bohuslava Šindeláře a jeho záznamy, mj. autentický rozhovor s paní Marií Reslovou, poslední majitelkou letinských lázní (zaznamenán na magnetofonovém pásku – půl roku před její smrtí).

Lázně Letiny v současné době nefungují jako lázně, jedná se spíše o lázně podle názvu. V dobách minulých však byly jednou z perel západočeského lázeňství, a tak si jistě zaslouhují naši pozornost.

*Vy milé, tiché Letiny:
kde veršů vzíti květiny,
bych přiozdobil Vaši hrud'?*
*Pryč vesna... Proto volám jen:
Kdo sem se stulíš veškeren
svůj život zdráv a šťasten buď!*

Těmito verši opěvuje v roce 1897 básník Adolf Heyduk slatině a vodoléčebné lázně Letiny, které mu přinesly zdraví jako už mnohým před ním.

Lázně Letiny je samostatná část obce Letiny, která se nachází asi půl kilometru od centra obce. Letiny leží uprostřed lesů mezi Přešticemi a Blovicemi, 32 km jižně od Plzně.

Počátky letinských lázní jsou nejasné a opírají se o nepodložené historické prameny. O vzniku letinských lázní si generace předávají několik pověstí. Jedna přisuzuje vznik lázní neznámému ovčákovi stíženému revmatismem, který nešťastnou náhodou zapadl do slatiny v lese za vsí. Lidé ho našli a vyprostili až druhý den a on zjistil nemalou úlevu ve své nemoci. Tento poznatek údajně přiměl vrchnost, aby zde založila léčebné lázně.

Další pověst, zveřejněná ve Farním věstníku duchovních zpráv nepomuckého vikariátu r. 1930, hovoří rovněž o starém ovčákovi, který na počátku 18. století „...trápen jsa pakostnicí

*Nahoře: První lázeňská budova
Dole: Staré lázně (vlevo), lázeňské vily Anna a Ervin
Foto ze sbírky p. Bohuslava Šindeláře*

toužil navštívit proslulé toho času lázně sv. Vintíře v Dobré Vodě u Hartmanic. Poněvadž však pro pokročilou chorobu svou nemohl na cestu se vydati, byl nucen čekat, až bolesti trochu poleví. V této nesnázi zdálo se mu jednou, že v blízké bažině pod dutou jedlí prýští pramen léčivé vody, podobný onomu v Dobré Vodě. Když pak druhého dne pramen takový skutečně byl nalezen, dal se chorý ovčák k němu donésti a hle, po několika koupelích v křišťálové jeho vodě úplně ozdravěl. Z vděčnosti pak opatřil týž pramen kamennou sochou sv. Vintíře...“.

Přesný počátek lázeňství v Letinech se stanovit nedá. Rozhodně se o lázních nemluví před rokem 1700, kdy byl jižně od vsi Karlem Janem Pikhartem ze Zeleného Údolí postaven lovecký zámeček. Je pravděpodobné, že lázně existovaly v roce 1766, kdy zmíněný barokní zámeček byl přeměněn pro pohodlí hostů v první lázeňský dům. Nově zřízená lázeň je doložena v roce 1770 zápisem v pozemkové knize na chalupu za vsí v lese u sv. Vintíře, kterou si zde postavil Vít Feist – jeho chalupa stávala v místě, kde byl později postaven lázeňský dům Vila Zdeňka, dnes Morava. Za pozemek, který dostal od vrchnosti, platil 1 zl. a 10 kr. ročně. Protože se lázeňská budova stávala známější, měl za povinnost obsluhovat lázeňské hosty. Za to mu byla jak činže, tak i roboty odpuštěna, ale jen po tu dobu, kdy tak činil.

Tento stav byl jen jakýmsi provizoriem a trval přibližně deset let, kdy byl lázeňský dům (asi r. 1776) dán do nájmu Janu Jakubu Františkovi za roční nájem 120 zl. Nájem to byl vzhledem k celkovému ročnímu zisku panství 22 795 zl. zcela zanedbatelný. Svědčí to také o tom, že lázeň nebyla v popředí zájmu ani majitele velkostatku, ani úředníků panství. Pozornost byla soustředěna jen na zisk z prodeje piva v lázeňské budově. Janu Jakubu Františkovi, ale i dalším nájemcům, se zvláště dobře v Letinech nedařilo. A tak byl první nájemce k roku 1780 dlužen téměř 300 zl., a když dluh dosáhl 420 zlatých, byl z nájmu vypovězen.

Novému nájemci Tomáši Hessovi se také příliš nedařilo. V roce 1783 po tříletém nájmu je dlužen jen za dodané pivo 245 zl. Protože tuto pohledávku nebylo možno na nájemci vymoci, byl pronájmu zbaven.

Lázeň neprosperovala, v roce 1790 byla budova téměř na spadnutí. Podle doporučení správy lukavického velkostatku měla být postavena budova nová. Tento požadavek byl ale zamítnut s tím, že přestavba a případná nová stavba by byla velmi drahá a správě velkostatku bylo uloženo, aby předložila rozpočet pouze na opravu.

I za této nepříznivé situace se přihlásilo pět zájemců o pronájem. V dražbě, která původní nájemné 110 zl. zvýšila na 131 zl., uspěl Mates Böhm ze Štěnovic. Nájem mu byl svěřen na tři roky a k tomu dány do nájmu pole (o výměře 8 jiter, tj. 4,6 ha). Jak tento nájemce hospodařil, uvedeno není, ale lze předpokládat, že se mu nevedlo zle, protože v roce 1793 se nachází mezi účastníky další dražby. Mimo dosavadního nájemce se k ní

dostavili Josef Škarda, mlynář z Blovic, a Jan Hlávka z Přeštic, který také nájem získal, když nabídl nejvyšší obnos. Již po dvou letech ho nahradil Mates Bureš, ale to už lázně patřily Ferdinandu Maxmiliánu Schönbornovi, který získal dolnolukavický velkostatek jako dědictví.

Mezitím probíhalo složité jednání mezi správou velkostatku, ústřední kanceláří, a majitelem dolnolukavického velkostatku hrabětem Hanzfeldem o stavbě nové budovy, která měla stát 4700 zl. Aby majitele přiměli k uskutečnění tohoto záměru, uvedli ostatní zúčastnění ve zprávě, že majitel sousedního panství Žinkovy hrabě Vrtba a příchovického statku baron Hennigar ze Žeberka si chtějí zřídit podobné lázně, a tak je nebezpečí silné konkurence. A tak dal roku 1796 hrabě Schönborn souhlas, aby nová lázeň byla postavena. Smlouva na její vybudování byla uzavřena se zednickým mistrem Barthem z Plzně a tesařem Kastelem z Dobřan. Předpokládané náklady měly činit 6560 zl. Dokončena byla zřejmě v roce 1799 za 7800 zl; náklady byly tedy oproti předpokladu vyšší o 19 %.

Roku 1802 získal lázně Adolf Naxera z Přeštic za 150 zl. ročního nájmu. Uzavřená smlouva daleko podrobněji než dříve stanovovala povinnosti nájemce, ale i práva a některé úlevy. Byly mu přiděleny polnosti a louky o výměře téměř 6 ha za roční nájem 40 zl. a povoleno držet určitý počet dobytka. Pivo z dolnolukavického pivovaru si musel kupovat i vozit na vlastní náklady. Protokolárně převzal veškeré vybavení lázně, a tak byl povinen o hosty dobře pečovat a celou lázeň udržovat v čistotě. Smlouvou byl zavázán vést počestný život a neubytovávat v objektu podezřelé lidi. Naxerovi se v lázních dařilo dobře, protože po 2 letech požádal znovu o prodloužení nájmu. Byl dokonce ochoten zvýšit nájemné o 50 zl., ale jako protihodnotu požadoval přidělení dalších polností. Hrabě Schönborn nakonec povolil, aby Naxerovi byl nájem prodloužen o 6 let, tedy až do r. 1811, a do nájmu mu byla dána další pole.

V tomto roce byla nastolena otázka, jak naložit se starým lázeňským domem, tj. s bývalým loveckým zámečkem. Zpočátku se uvažovalo o jeho prodeji, později o jeho zbourání. V budově bydlel zahradník, který by v případě zbourání zůstal bez bytu. Nakonec bylo rozhodnuto budovu prodat. Než se tak stane, měla se budova udržovat, jak to bude možné. A tak tu byli ubytováni bezzemci, kteří pro správu velkostatku pracovali jako nádeníci. Toto provizorium se nakonec stalo řešením trvalým. V roce 1810, kdy se Naxerův nájem chýlil ke konci,

psal vrchní inspektor ústřední správě, že Naxera má eminentní zájem o další nájem. Ze zprávy se také dovídáme, že nová lázeňská budova vlastně nebyla dostavěna. Píše se zde, že pokoje v patře jsou bez dveří, oken a podlah a není je možné poskytovat hostům.

V roce 1810 opět Naxera žádal hraběte Schönborna, aby mu byl nájem prodloužen bez dražby. Dokonce sám nabídl zvýšení nájmu. Přes jeho nabídku byla v dubnu roku 1811 vyhlášena dražba. Nejvyšší nabídku (261 zl.) předložil Filip Till ze Spáleného Poříčí. V tomto podniku ale neuspěl a již v červenci 1811 musel lázeň předat Josefu Příkosickému z Blovic. Ale ani tomu se nedařilo dobře a na počátku roku 1812 žádal o slevu nájemného, což bylo zamítnuto. A tak netrvalo dlouho a byl jim oběma zabaven veškerý majetek na úhradu dluhů. Tittlovi bylo zabaveno vše mimo šatů, co měl na sobě. Rodina proto chodila po Letinech po žebrotě. Nemohli prý pro tak nuzné oblečení chodit ani do kostela.

Ani žádný z dalších nájemců zde dlouho nevydržel, většinou z důvodu dluhů. Patřili mezi ně František Hess – hospodský a kramář v Letinech, Jan Hus z Plzně, ranhojič Vincenc Novák z Blovic, Augustin Gürtner, výčepní Josef Kalina, Martin Kovářík ze Seče, Jan Kraus, Valentin Kress, ranhojič František Novák a bratři Ervín a Karel Kresovi.

V roce 1866 se stal nájemcem Josef Kniebart z Letin. Před ukončením nájemní smlouvy žádal o její prodloužení. V žádosti zdůraznil, že je nájemcem téměř 12 let, nájemní podmínky plní a že se mu podařilo lázně, které byly před jeho nástupem téměř zapomenuty, uvést v širší známost. Kniebart se odpovědi na svoji žádost nedočkal.

Správa lukavického panství se r. 1878 rozhodla, poprvé v historii lázní, vzít zdejší provoz do vlastní režie. Důvod tohoto rozhodnutí není nikde uveden, ale stalo se tak asi právě proto, že lokalita se stala známější veřejnosti a počali sem jezdit pacienti ze střední vrstvy, pro které zde bylo podstatně levněji než v jiných „světových lázních“.

Tyto skutečnosti přiměly správu velkostatku k výraznému rozšíření lázní o další objekty. Rok po převzetí zařízení do vlastní režie byl postaven malý lázeňský dům, později známý jako „Staré lázně“ neboli „koupačky“, nákladem necelých 6000 zl., vybavený parním strojem, a zřízeno ještě 6 pokojů. Dne 2. června 1879 byl slavnostně otevřen a vysvěcen letinským farářem Jakubem Sedláčkem. Tato budova Starých lázní

stávala v místech nynějšího parkoviště. O další čtyři roky později přibyla vila Ervín, poté vila Zdeňka (1892), za kterou byla r. 1886 vybudována kaple sv. Vintíře, dále vila Anna (1899-1900) a nakonec nový Lázeňský dům (1900-1901). Byl zlepšen restaurační a lázeňský provoz, zrenovován objekt zámečku, zřízena restaurace, přistavěna jídelna a terasa, postavena krytá kolonáda a provedeny další úpravy lesoparku. Stavitelem lázní byl František Kotek z Plzně, který byl pravděpodobně i autorem projektu. Nastal zlatý věk letinských lázní.

Rozšířením ubytovacích možností se zvýšil počet lázeňských hostů a také se výrazně zvýšily příjmy. Zatímco v roce 1884 činil zisk 2500 zl., což bylo 0,29 % celkového výnosu letinského velkostatku, v roce 1900 byl zisk téměř 13 000 K, roku 1901 téměř 18 000 K, což bylo více jak 39 %. Vzkvétaly nejen lázeňské budovy, ale i lesy lázně obklopující. Samozřejmě byly lavičky, altány, sluneční lázně, ale i tenisový kurt, krytý kuželník, kulečnický a časté koncerty v interiéru i promenádního charakteru mimo areál.

Řízení zmohutnělých lázní bylo svěřeno zkušenému odborníkovi MUDr. Vojtěchu Mrázkovi, který v Letinech působil v letech 1902-1918. Po jeho radě zde byl instalován nový vodoléčebný ústav. Nové přístavby a zařízení a s tím korespondující vzrůst návštěvy i zdárných léčebných výsledků byly důvodem, že v dubnu 1904 byly Letiny pojaty do řady lázní uznaně léčivých pod záštitou přeštického okresního hejtmanství.

Po nezapomenutelném MUDr. Vojtěchu Mrázkovi, kterému byla v roce 1936 na lázeňském domě v Letinech odhalena bronzová pamětní deska, se zde vystřídal dalších 11 lékařů, například pánové Grulich, Jan Bureš, Melichar a městský lékař z Blovic Josef Sutnar.

O výborných výsledcích letinské léčby nejlépe svědčí stálý kmen zdejších klientů. Podle záznamů v knize hostů navštívili letinské lázně například básník Adolf Heyduk, stavitel Josef Hlávka, spisovatelé Karel Klostermann, K. M. Čapek-Chod, Alois Jirásek, spisovatel a kritik F. X. Šalda, profesor ČVUT Emil Votoček, ředitel plzeňského divadla Vendelín Budil, hrabě Pálffy, princ Hohenlohe, hrabě Schönborn, srbský generál Fr. Alex. Zach, Lobkowitzové, hraběnka Sporcková, mydlář František Otta z Rakovníka nebo plzeňský lékař MUDr. Jan Mulač.

V režii velkostatku se lázně nacházely až do roku 1919, kdy tu byl ředitelem Václav Hönig. Od ledna 1920 byla uzavřena nájemní smlouva s dosavadním nájemcem restaurace Aloisem

Beerem za 12 000 Kč ročně. To však byla poslední léta, kdy lázně byly majetkem lukavického panství.

V roce 1923 byly lázně v rámci pozemkové reformy prodány Matěji a Anně Jílkovým, dosavadním nájemcům letinského dvora. Kupní smlouva zahrnovala jen vilu Annu a lázeňský dům. Po dvou letech prodali oba objekty Františku Schlogerovi, který ještě téhož roku od Karla Jana Schönborna koupil restauraci, staré lázně, vilu Ervín, kapličku, stáje a přiléhající les Rampich za 1 400 000 Kč.

Vilu Zdeňku prodali Schönbornové v roce 1926 Lidovému spolku „Zdraví“ za příspěvní Ústředního svazu nemocenských pojišťoven v Plzni. Nový vlastník celou budovu přestavěl a nazval ji Habrmanovou ozdravovnou po sociálnědemokratickém poslanci Gustavu Habrmanovi, který byl v letech 1921-1925 ministrem sociální péče. Pozemkový úřad v Praze přidělil v roce 1933 z panského thurn-taxiského lesa ve skašovském katastru 60 ha Ústřednímu svazu nemocenských pojišťoven v Praze. Na těchto pozemcích bylo zřízeno koupaliště a lesopark, který však po druhé světové válce postupně zanikl.

Majitel lázní František Schloger všechny objekty daroval své dceři Marii jako věno na základě svatební smlouvy uzavřené roku 1928 s velkostatkářem Václavem Reslem. Svatební smlouva se konala v letinském kostele. Svatební smlouvou z roku 1929 postoupila Marie Reslová polovinu uvedeného majetku svému manželovi Václavu Reslovi. Ten jí však po necelých dvou letech dříve uzavřenou svatební smlouvu vrátil a manželství bylo rozvedeno. Ponechal si však polovinu majetku, který svatební smlouvou získal. Nový sňatek uzavřel s Marií Hofmannovou, dcerou velkostatkáře Ladislava Hofmanna z Budohostic u Kralup, se kterou vlastnili letinské lázně a také velkostatek společně až do 1. dubna 1948. Václav Resl se o lázeňský areál staral velmi intenzivně a zasloužil se o jeho další rozkvet.

Ještě mezi dvěma světovými válkami byly lázně Letiny překrásným a prosperujícím zařízením, které sloužilo nejen lidem nemocným, ale byly také oblíbeným výletním místem. První velká rána postihla lázně Letiny ve 2. světové válce. Nejprve patřily Hitlerově mládeži a později sloužily pro německé uprchlíky. Po osvobození americkou armádou z nich byla kasárna 98. americké divize a československé západní tankové brigády. To všechno jistě zanechalo na jejich tváři šrámy, ale ty se kupodivu v krátkém poválečném období podařilo velmi rychle

zacelit. Lázně Letiny začaly opět žít svým normálním životem a opět přinášely lidem zdraví a odpočinek.

V roce 1948 byly lázně pojaty do pozemkové reformy a ministerstvem zdravotnictví dne 1.10.1948 delimitovány Ústřední radě odborů. Tento akt je začátkem konce letinského lázeňství. ROH mělo lázně Letiny v trvalém užívání až do roku 1955. Záměr přeměnit letinské lázně v rekreační středisko se neuskutečnil a dne 1. dubna 1955 byly lázně Letiny s veškerým svým příslušenstvím převedeny Ministerstvem zdravotnictví do správy n. p. Závody V. I. Lenina v Plzni. Tím se na mnoho let staly doléčovacím střediskem Závodní nemocnice n. p. Škoda Plzeň. Sloužily jako dislokovaná část závodní nemocnice v Plzni, kde byl nedostatečný počet lůžek. Pacienti zde byli na doléčení po úrazech a operacích. Bohužel v tomto období začal lázeňský areál upadat. Neudržované lázeňské budovy, poničená jezírka a devastovaný lesopark – to byl počátek cesty k postupnému zapomenutí. Do chátrajícího zařízení budov a jejich okolí majitel neinvestoval, a tak se z Letin začal vytrácet skutečný lázeňský život. To mělo také za následek stále klesající zájem i u zdravých občanů o krátkodobý pobyt v Letinech. Tento stav trval až do devadesátých let.

Vila Ervín, která od roku 1946 sloužila jako měšťanská škola, byla po postavení nové školy v Letinech v r. 1990 odstraněna. Na jejím místě byla postavena márnice. Staré lázně byly rozhodnutím ONV v Blovicích z 22. května 1952 zbourány. Stejný osud postihl v roce 1987 i nejstarší, původně památkovou péčí chráněnou budovu loveckého zámečku, který sloužil jako stylová restaurace.

V roce 1993 po změně politických poměrů uplatnila restituční nárok k lázním i k velkostatku Marie Reslová a její syn Václav. Po vrácení majetku prodal v roce 1993 Václav Resl lázně Mulačově nemocnici v Plzni. Poté se vlastníci lázní několikrát vystřídali. V současné době provozuje komplex lázní společnost Lázně Letiny, s. r. o., Plzeň jako nestátní zdravotnické zařízení, jehož ředitelem je Pavel Hucl.

Lázeňský dům (r.1951 přejmenován na Volhu) i Vila Anna (přejmenována na Labe), v nedávné době fungující jako ubytovna zahraničních dělníků, slouží klientům s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonovým syndromem, demencí a schizofrenií. Bývalá Habrmanova ozdravovna (nyní Morava) prodělává v současné době (2005-2007) výraznou rekonstrukci a modernizaci. V nejbližší době by měla sloužit stejnému účelu jako dvě předcházející budovy.

Příběh kraslické mumie

Milada ČERMÁKOVÁ

Příběh kraslické mumie patří k tomu nejzajímavějšímu, na co jsme narazili v průběhu zpracovávání fondu Městský národní výbor Kraslice.

V roce 1867 bylo v Kraslicích za významné podpory místního rodáka Richarda von Dotzauera vybudováno městské muzeum, do kterého on sám přispěl mnoha cennými dary. Součástí muzea bylo i egyptské oddělení a jedním z nejvýznamnějších exponátů tohoto muzea se někdy kolem roku 1890 stala mumie v sarkofágu, kterou muzeu daroval hrabě Nostitz.

Po roce 1945 však bylo muzeum postupně likvidováno. Podle loketského archiváře Jindřicha Zimmermanna z něj byly pro městský archiv Kraslice, který se nacházel v okresním archivu v Lokti, převzaty listiny, spisy, noviny a několik knih a hudebnin, zbytek předmětů byl převezen do sklepa bývalé budovy městské věznice v Kraslicích. V knize Kraslická kronika od Václava Kotěšovce se uvádí, že „...na místě zůstaly jen prázdné vitríny, několik bezcenných zbraní, sošek a mumie“. Ta byla při vyklízení prostor bývalého muzea přenesena na půdu budovy, kde zůstala ležet několik let, a postupně došlo k tomu, že se do obvažů, jimiž byla mumie ovinuta, pustili moli.

Když se koncem roku 1954 prováděla oprava střechy této budovy, byli na půdu vysláni dva muži, aby tam uklidili. Ti na půdě našli mimo jiné i pomalovanou rakev.

O tom, co se dělo dál, vypovídá protokol sepsaný dne 2. 3. 1955 na Místním národním výboru v Kraslicích s Karlem Janouškem, bývalým vedoucím tamní pohřební služby, ve kterém tento praví: „Počátkem měsíce října 1954 dostavili se ke mně Oldřich Palas a Eduard Brož, důchodce, a sdělili mně, že dostali od bývalého osvětového inspektora Poláčka mumii, která se nacházela na půdě bývalého muzea. Tázali se mě, co mají s mumii udělat. Řekl jsem jim, že v případě, že se zachovala, aby ji nabídli anatomickému ústavu v Praze. Asi za týden zašel jsem s nimi podívat se na zmíněnou mumii

a zjistil jsem, že je již značně poškozená a plátěné obvazy byly rozrušeny moly. Druhý den nato zašel jsem na OÚNZ v Kraslicích, kde jsem případ hlásil vedoucímu zdravotního odboru ONV doktoru Pumprlovi, který mě odkázal na pozdější dobu, že se příležitostně na mumii podívá. Koncem listopadu provedl Dr. Pumprla prohlídku mumie na půdě muzea a dal mi po prohlídce písemné nařízení k pohřbu mumie. V domněnání, že se jedná o mumifikovanou mrtvolu bývalého zakladatele muzea rytíře Dotzauera, zařídil jsem z příkazu vedení Komunálních služeb s. Kratochvíla normální pohřeb II. třídy. Mumie byla snesena čtyřmi pomocníky Palasem, Brožem, Janouškem a Procházkou na pohřební vůz a téhož dne pohřbena. Označení hrobu jsem nevybíral podle pořadí, ale dle toho, které číslo jsem měl po ruce. Číslo jsem zaznamenal do hřbitovní knihy. Na plánu hřbitova jsem položení hrobu nezaznamenal, poněvadž se toto neprovádělo ani dříve. V době, kdy jsem předával funkci novému správci hřbitova Paldusovi, sám jsem mu polohu hrobu s mumii neukazoval, ale poslal jsem s ním Palase.“ Tolik z výpovědi Karla Janouška.

A tak tedy egyptská mumie spočinula na kraslickém hřbitově, a to na místě, které dokázal identifikovat pouze správce hřbitova, který se mezitím odstěhoval do Chomutova. Tak ale její příběh skončit neměl. Zvrat nastal ve chvíli, kdy se hlavnímu účetnímu Komunálního podniku panu Arturu Preissovi dostal do rukou účet na 860,35 korun vystavený střediskem pohřební služby. Panu Preissovi se na účtu zdálo něco divného a začal se zajímat, o co se jedná. Shodou okolností byl právě pan Preiss milovníkem starožitností a jeho otec dlouhá léta pracoval v kraslickém muzeu. Proto hned poté, co zjistil, co se přihodilo, zatelefonoval kulturnímu referentovi KNV v Karlových Varech. Ten vzal celou záležitost na vědomí a odložil. Pan Preiss se ale nevzdal. Spolu se svou sestrou Alžbětou Keitzelovou o celé záležitosti dopisem uvědomili Náprstkovo muzeum v Praze. Tam dopis přijali a jako špatný pokus o vtíp též založili. Paní Keitzelová se ale nehodlala smířit s tím, že pravá egyptská mumie zetlí na kraslickém hřbitově. Odjela do Prahy a osobně navštívila ředitelství Náprstkova muzea, kde ještě jednou celou situaci popsala.

O dalším osudu mumie vypovídá korespondence, která mezi MNV Kraslice a Náprstkovým muzeem v Praze následovala. Na žádost Náprstkova muzea o prošetření pohřbu z 11. ledna 1955 odpovídá předseda MNV Josef Vík obratem zprávou, v níž sděluje: „...na kraslickém hřbitově byla skutečně pohřbe-

na mumii v listopadu 1954, nejednalo se však o egyptskou mumii, nýbrž o mumii bývalého kraslického občana Dotzauera, zakladatele Městského muzea v Kraslicích.“

Pracovníci Náprstkova muzea za podpory paní Keitzelové se však s touto odpovědí nespokojili a hledali další svědky. A tak dne 31. ledna 1955 putoval na kraslický MNV další dopis, ve kterém mimo jiné stojí: *„Vážení soudruzi, Vaše zpráva o mumii, kterou jste nám 15. 1. tohoto roku poslali, zakládá se bohužel na mylných informacích. Paní Keitzelová kategoricky popřela správnost Vašich údajů, odvolávajíc se jednak na to, že jako dcera bývalého správce kraslického muzea pana Karla Preisse o egyptském původu mumie věděla již od mládeži, jednak na svědectví pana J. Zimmermanna, městského archiváře v Lokti. Dotázali jsme se jeho a ten nám v dopise ze dne 27. 1. odpověděl: „...V muzeu v Kraslicích se opravdu egyptská mumie nacházela. Už v katalogu z r. 1892 se píše: Mumie v sarkofágu, nalezená v Luxoru v Egyptě, odtud převezená do muzea v Káhiře a věnovaná panem hrabětem Ervínem z Nostitzu. Richard von Dotzauer zemřel 31. května 1887 v Praze a je tamtéž pochován.‘ Z toho je vidno, že Váš informátor nevěděl o skutečnosti jde. Ostatně bylo nanejvýš nepravděpodobné, že by von Dotzauer, generální ředitel Union banky, se dal mumifikovat, aby sloužil jako sbírkový exponát v kraslickém muzeu.“*

V další části tohoto dopisu pak pracovníci Náprstkova muzea zdvořile žádají MNV o spolupráci při záchraně mumie a sarkofágu.

Místnímu národnímu výboru v Kraslicích tedy nezbývalo nic jiného než přiznat svůj omyl a ve spolupráci s muzeem začal organizovat opětné vykopání mumie a její předání muzeu. Současně s tím byli pracovníci muzea v dopise ze dne 5. 2. 1955 vyzváni k prohlídce zbytků sbírek muzea, které se dosud nacházely v budově bývalé městské věznice v Kraslicích.

Dne 21. února se do Kraslic dostavil zástupce Náprstkova muzea dr. Šolc. Společně s tajemníkem MNV Stanislavem Vrbickým, archivářem muzea v Lokti Jindřichem Zimmermannem, správcem hřbitova panem Paldusem a dr. Pumprlou navštívili hřbitov, který v té době ležel pod značnou vrstvou sněhu, a pustili se do otevírání hrobu, o kterém se domnívali, že v něm mumie leží. Ta však nebyla nalezena ani v tomto hrobě, ani ve druhém, který byl vykopán, ba ani ve třetím, který byl vykopán následující den.

V zápisu z tohoto aktu, který byl sepsán dne 23. 2. 1955 se pak dočítáme: „Všechny tři hroby byly otevřeny proto, že vysoký sníh připouštěl možnost nedokonalé orientace zvláště, když nynější správce pohřební služby s. Paldus vykonává tuto funkci teprve asi 1 měsíc a bývalý správce K. Janoušek přesné místo pohřbu osobně neoznačil. V důsledku toho byl vyzván s. Karel Janoušek, nyní bytem v Chomutově, nejprve telefonicky s. Paldusem v pověření MNV, aby se dostavil okamžitě do Kraslic a místo pohřbu přesně určil, načež tento nereagoval. Byl proto vyzván SNB, na kteroužto výzvu telefonicky přislíbil dostavit se na druhý den ráno dne 23. 2. 1955 do Kraslic. Přes všechna tato opatření se Karel Janoušek uvedeného dne do Kraslic nedostavil, a proto bylo usneseno následující. SNB zajistí dostavení se K. Janouška na hřbitov v Kraslicích, kde tento označí přesně místo pohřbu a bude osobně přítomen nalezení pohřbené mumie. Po jejím nálezu bude mumie s. Paldusem za dohledu Dr. Pumprly a některého z členů MNV vyzvednuta a uložena v tom stavu, v jakém bude nalezena do kaple na hřbitově. O tom bude okamžitě vyrozuměno Náprstkovo muzeum.“

A tak se i stalo. Asi po týdenním pátrání byla rakev s mumii konečně nalezena a v polovině března byla převezena do Prahy. Pobyt ve vlhké zimní půdě byla však již rakev poznamenána hnilobou a mumie samotná byla pobyt v zemi natolik poškozena, že bylo nutno ji spálit. Pozůstatky sarkofágu pak zůstaly v Náprstkově muzeu v depozitáři až do roku 1969, kdy byly započaty práce na jeho restauraci a roku 1972 byl vystaven.

Pro úplnost celého příběhu je možno doplnit ještě několik málo zajímavostí.

Seznam předmětů darovaných Náprstkovu muzeu v Praze Místním národním výborem a převzatých v Kraslicích 23. března 1955 pracovníkem muzea dr. Šolcem obsahuje 59 položek v celkové ceně 1090 Kčs. Nejcennějším předaným předmětem je váza na vodu, červenohnědá hlíněná z Brazílie vysoká asi 100 cm a ohodnocená na 60 Kčs. Dále seznam obsahuje kromě dalšího hlíněného nádobí například turecké střevice, tureckou šavli, naběračku z kokosového ořechu, různé amulety, bronzové sošky, luk a pět pušek.

Dále se dochovalo potvrzení o převzetí vyřazených zbraní palných a chladných, několika obrazů a součástek uniforem a velkého plátna „Konec světové války 1918“ ze 26. dubna 1955.

Uvedené věci byly převzaty pro Vojenské historické muzeum Praha-Hradčany.

Za další zajímavost je možno považovat dopis, kterým se na MěNV v Kraslicích dne 11. června 1961 obrátil pražský libretista dr. Jan Makarius s tím, že poté, co společně s hudebním skladatelem Juliem Kalašem dokončili hudební komedii Skotská mumie, byli upozorněni na to, že se podobný příběh právě v Kraslicích stal a žádal o sdělení podrobnějších informací, za což předsedovi MěNV nabídl vstupenky na svou divadelní hru.

Na závěr můžeme říci, že lze očekávat, že se v dosud nezpracované části fondu MěNV Kraslice mohou nacházet ještě další písemnosti, které mohou přinést nové poznatky vypovídající o zániku Kraslického městského muzea a osudu exponátů v něm se původně nacházejících.

Svátky a oslavy za socialismu

Michael PEŠŤÁK

Vzhledem k všeobecně se vytrácejícímu povědomí o realitě takzvaného „reálného socialismu“ snad neuškodí stručně shrnout svátky a oslavy, které byly pro toto období typické. Podklad pro následující souhrn představuje zejména materiál archivních fondů společenských organizací období 1945-1989, které byly v nedávné či současné době inventarizovány ve Státním oblastním archivu v Plzni, doplněný dobovými kalendáři.

V období reálného socialismu byla připomínána celá řada nejrůznějších výročí, ale skutečných oslav bylo organizováno relativně málo. Některá výročí byla připomínána pravidelně každý rok, jiná jen v pěti- a víceletých intervalech. Výrazněji byla oslavována „kulatá“ výročí událostí významných pro režim, s menší intenzitou pak ostatní události. Předkládaný soupis bere v potaz výročí a oslavy, které se konaly či byly připomínány každoročně, nemá ale přímou souvislost s tím, co ve starých kalendářích nese označení „státní svátek“, „významný den“, „výročí“. Ne všechna výročí či významné dny byly spojené s připomínkou, jejíž rozsah by přesahoval rámec jedné věty v kalendáři či noticky v denním tisku. Soupis pomíjí i osobní výročí představitelů státu.

Prvním z pravidelných výročí bylo „Vítězství československého pracujícího lidu“ (1948), zvané též „Vítězný únor“, jež připadalo na 25. únor. Vedle náležité výzdoby a vlajkoslávy k jeho oslavám patřily i slavnostní schůze a shromáždění. Patřil též k termínům udělování vyznamenání – hlavně členům Lidových milic a zasloužilým straníkům.

1. března začínal „Měsíc knihy“, který se projevoval hlavně ve školách propagováním čtenářství a dále zvýšenou reklamou vyzývající k nákupu knih.

Na 8. března připadal Mezinárodní den žen. Vedle náležité výzdoby, schůzí a přidružených oslav byly v tomto termínu představiteli státní moci všech úrovní vybrané ženy vyznamenávány za nejrůznější zásluhy.

28. března byl připomínán Den učitelů (narození J. A. Komenského r. 1592), tento „profesní“ svátek kromě učitelů a žactva povětšinou zaregistrovaly jen sdělovací prostředky – v tento den byli učitelé vyznamenávání či přijímání vyššími státními funkcionáři.

12. dubna byl připomínán první let člověka do vesmíru jako „Den kosmonautiky“ (1961). Většinou ho připomínaly články v tisku, stručné komentáře v rádiu a televizi a školní nástěnky.

22. dubna byly připomínány narozeniny Vladimíra Iljiče Lenina (1870), vůdce socialistické revoluce. Vedle zmínek ve sdělovacích prostředcích a článků v tisku připomínku doprovázely schůze a slavnostní shromáždění a různé propagační materiály na školních nástěnkách a ve vývěskách nejrůznějších organizací.

V květnu probíhaly tak zvané „květnové oslavy“ – 1., 5. a 9. květen (1. máj – svátek práce, 5. květen – vypuknutí „Květnového povstání českého lidu“ (1945), 9. květen – „Osвобоzení naší vlasti Sovětskou armádou“). S těmito svátky byly spojeny rozmanité akce a dotýkaly se veškeré veřejnosti. Účast na oslavách byla bedlivě sledována nejrůznějšími orgány. Vedle výzdoby, masivní propagandy, schůzí, shromáždění a projevů zahrnovaly květnové oslavy i manifestace, lampionové průvody (nejde o omyl – dle osobní zkušenosti autora např. v Chebu) a pietní akce. U běžných vojenských útvarů probíhaly „dny otevřených dveří“, u ozbrojených složek všeobecně to byl jeden z termínů povyšování a vyznamenávání.

14. května bylo vzpomínáno založení KSČ (14.-16. 5. 1921) a oslavy se většinou (vyjma kulatých výročí) odbyly slavnostními stranickými schůzemi a připomínkou ve sdělovacích prostředcích.

1. června byl Mezinárodní den dětí, kdy vedle reklamní kampaně v obchodech s hračkami pořádaly nejrůznější instituce akce pro děti. I tato činnost byla pozorována a hodnocena příslušnými orgány.

10. červen byl věnován pietní vzpomínce na vypálení Lidic (1942) a Ležáků (24. 6. 1942).

5. a 6. července sdělovací prostředky připomněly příchod věrozvěstů Cyrila a Metoděje (5.) a upálení mistra Jana Husa (1415).

14. července proběhl další „profesní“ svátek – Den stavbařů.

Na oficiálně nepřipomínané výročí vpádu vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna (1968) měly stranické a bezpečnostní orgány pohotovost, aby registrovaly případné „narušování veřejného pořádku“, resp. aby mu zabránily.

29. srpen odstartoval oslavy Slovenského národního povstání (1944) – připomínaly ho slavnostní schůze, sdělovací prostředky a pietní akty.

9. září byl „Den horníků“ – další z profesních svátků.

17. září byl spíše opomíjen než připomínán Den československého letectva – výročí přiletu 1. čs. stíhacího pluku na pomoc SNP (1944).

21. září se konal u příležitosti založení Rudého práva (1920) „Den tisku, rozhlasu a televize“.

27. září měli svůj profesní svátek železničáři („Den československých železničářů“).

6. října býval Den Československé lidové armády – na oslavu vstupu československých jednotek na území Československa (1944). Vedle vojenských přísah a „dnů otevřených dveří“ v kasárnách tento den připomínaly hlavně sdělovací prostředky. U armády to byl další z termínů povyšování.

28. říjen byl několikanásobný svátek, připomínaný hlavně ve školách a sdělovacích prostředcích. Případal na něj vznik československého státu (1918), den znárodnění těžkého průmyslu (1945) a schválení zákona o československé federaci (1968).

7. listopadu se slavilo výročí „Velké říjnové socialistické revoluce“. Oslavy byly spojeny se zahájením „Měsíce československo-sovětského přátelství“. Mohutná propaganda všeho sovětského ve sdělovacích prostředcích byla doplněna o náležitou výzdobu, lampionové průvody, projevy a četné schůze. Účast byla opět ostře sledována a hodnocena nejrůznějšími orgány.

17. listopadu byl připomínán Mezinárodní den studentstva, připomínaly ho ponejvíce pietní shromáždění a sdělovací prostředky.

Jak bylo řečeno v úvodu, vedle uvedených a veřejností registrovaných pravidelně oslavovaných svátků a výročí existovaly ještě další, které buďto nebyly veřejností registrovány (11. července – den Pohraniční stráže, svátky spřátelených států, narozeniny funkcionářů), nebo byly oslavovány jednorázově (různá 50., 100., 200., 500. a jiná podobná výročí či výročí místního významu). Svátky jednotlivých profesí vstoupily do povědomí spíše díky vyznamenávání zasloužilých pracovníků a činovníků a jejich oznámení ve sdělovacích prostředcích. U běžně slavených výročí docházelo v době „kulatých“ oslav k masivnímu navýšení propagandy proti obvyklému stavu a ke znásobení doprovodných akcí. Vše bylo samozřejmě doprovázeno zvýšenou pozorností stranických, státních a bezpečnostních orgánů (KSC, národní výbory, Národní fronta, Sbor národní bezpečnosti, Státní bezpečnost) a po skončení akcí pak také na všech úrovních náležitě vyhodnoceno.

Vedle výše uvedených „státních“ oslav a svátků existovaly ještě svátky tradiční – Velikonoce, Vánoce a Nový rok, které úspěšně přežívaly snahy o nejrůznější „pokrokové“ modifikace – pokusy v 50. letech zavést po ruském vzoru místo Ježíška Dědu Mráze zcela selhaly a odradily radikály od dalších podobných snah.

Po 17. listopadu 1989, kdy vzpomínková demonstrace studentů a její násilné rozeznání posloužily jako spouštěcí moment ke změně režimu, došlo i ke změnám priorit v oblasti oslavovaných událostí. Mezinárodní den žen byl vymazán z kalendáře, ač je v jiných civilizovaných zemích stále připomínán. Zůstal 1. máj, oslavy osvobození se posunuly z data osvobození Prahy 9. května na 8. května – tedy den, kdy Německo oficiálně kapitulovalo, 17. listopad se stal Dnem boje za svobodu a demokracii a na významu posílily nebo jej dokonce nově nabyly zcela jiné svátky. Do jisté míry se mění i forma oslav. Po vlně spontánního odporu k masovým organizovaným akcím se poslední dobou zdá, že velké (zejména lampionové) průvody zažívají renesanci. Uvidíme, co nám přinese budoucnost...

Adresář Státního oblastního archivu v Plzni

Státní oblastní archiv v Plzni
Sedláčkova 44, 306 12 Plzeň
tel. 377 236 263 (sekretariát), 377 325 732 (badatelna)
fax 377 327 269
podatelna@soaplzen.cz

Státní oblastní archiv v Plzni
ekonomicko-správní a provozní oddělení
Kardinála Berana 20, 301 00 Plzeň
tel. 377 222 480
fax 377 222 486

Státní oblastní archiv v Plzni
pobočka Klatovy
Masarykova 413/III, 339 01 Klatovy
tel./fax 376 312 475
soa-kt@soaplzen.cz

Státní oblastní archiv v Plzni
pracoviště Klášter
Klášter 101, 335 01 Nepomuk
tel. 371 591 531
fax 371 519 252
soa-ne@soaplzen.cz

SOkA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně
Nám. Republiky 10, 346 01 Horšovský Týn
tel. 379 422 607
fax 379 423 815
soka-do@soaplzen.cz

SOkA Cheb
Františkánské nám. 14, 350 02 Cheb
tel. 354 422 556
fax 354 416 000
soka-ch@soaplzen.cz

SOkA Karlovy Vary
Nám. 17. listopadu 2, 360 05 Karlovy Vary
tel. 353 565 155
fax 353 560 923
soka-kv@soaplzen.cz

SOkA Klatovy

Mayerova 128/V, 339 01 Klatovy

tel. 376 360 711

fax 376 360 722

soka-kt@soaplzen.cz

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Branka 669, 336 01 Blovice

tel. 371 522 798

fax 371 523 923

soka-pj@soaplzen.cz

SOkA Plzeň-sever se sídlem v Plasích

Stará cesta 558, 331 01 Plasy

tel. 373 340 611

fax 373 340 601

soka-ps@soaplzen.cz

SOkA Rokycany

Jeřabinová 96, 337 01 Rokycany

tel. 371 722 739

fax 371 722 872

soka-ro@soaplzen.cz

SOkA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích

Jindřichovice 1 – zámek, 358 01 Kraslice

tel. 352 695 254

fax 352 695 603

soka-so@soaplzen.cz

SOkA Tachov

Plánská 2037, 347 01 Tachov

tel. 374 722 119

fax 374 720 083

soka-tc@soaplzen.cz

Uvedené adresy jsou základní, kromě nich většina archivářů využívá osobní adresu v podobě příjmení@soaplzen.cz (např. *novakova@soaplzen.cz*). V případě konkrétních dotazů je tak možné se obracet přímo na jednotlivé pracovníky.

ROČENKA STÁTNÍHO OBLASTNÍHO ARCHIVU V PLZNI 2007

Redakční rada: Miroslav Eisenhammer (výkonný redaktor),
Hana Hrachová, Martina Matušková, Petr Mužík, Michal Tejček

Vydal Státní oblastní archiv v Plzni v r. 2008

Tisk: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, 149 01 Praha 4